

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Pécsvárad Város Önkormányzata

2025-2030

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk	11
Célok	12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	14
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	14
2. Stratégiai környezet bemutatása	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	17
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	42
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	58
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	65
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	73
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	78
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	80
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	82
1. A HEP IT részletei.....	82
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	82
Jövőképünk	83
Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	84
3. Megvalósítás	88
3.1 A megvalósítás előkészítése	88
3.2 A megvalósítás folyamata	88
3.3 Monitoring és visszacsatolás	91
3.4 Nyilvánosság	91
3.5 Kötelezettségek és felelősség	91
3.6 Érvényesülés, módosítás	92
4. Elfogadás módja és dátuma	93

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Pécsvárad Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Történeti áttekintés

Pécsvárad Baranya megyében, a Keleti-Mecsek déli lejtőjén, a Mecsek (egyben Dél-Magyarország) legmagasabb csúcsa, a 682 méter magas Zengő lábánál fekszik. Éghajlatát a mediterrán hatás befolyásolja. Mérsékelt nedves körzet, bővizű völgyekkel, rétekkel és száraz, forró, karsztos domboldalakkal. Az enyhe telű dombsági terület itt találkozik a központi, magasabb hegyi területekkel. A Keleti-Mecsek déli részének mellékközpontja. Kialakulásában, fejlődésében mindig fontos gazdasági erőforrást jelentett, hogy egy országos fő- (Budapest - Pécs - Eszék) és több mellékútvonal keresztezésében fekszik. Eszék felé a római időktől fogva összeköttetése volt.

A Zengőt körül ölelő falvak mindegyikének története a honfoglaló ősökig vezethető vissza. A vidék központja már a X. században a Zengő lábánál fekvő Pécsvárad volt. A magyar államiség megszületésének korába tekinthetünk vissza, ha idelátogatunk. Bárhonnan közeledjünk is, messziről szemünkbe tűnik a vár és a templomok együttese, a körülöttük elterülő település látványa.

Szent István király alapított itt bencés apátságot, melynek első apátja, Asztrik hozta a koronát a keresztény vallást meghonosító Istvánnak Rómából. A pécsvárad vár X. századból fennmaradt kápolnája és annak freskója egyedülálló korabeli műemlék. Pécsváradot a Szent István által 1000-ban alapított monostor tette annak idején országos jelentőségű állam- és egyházszervezési központtá.

Pécsvárad ezer esztendeje szerves központja egy kisebb tájegységnek, a Keleti-Mecseknek. Géza fejedelem korában a mai vár területén fejedelmi udvarház és két templom állott. Ezt a birtokot adta István király a bencés rendnek, két piac jogával és mintegy 40 faluval együtt. Az apáti palotát, a templomokat és a szerzetesházat a vár fogadta be, körülötte éltek a vár szolgálonépei és külön a szabad polgárok. 1258-ban Pécsváradon a szabad polgárok pereskednek az apát földesúrral függetlenségük érdekében. Eléri, hogy külön városi bíróval, esküdteikkel és önkormányzattal

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Városfejlesztési stratégia, SZMSZ

irányítsák életüket. A két piac 30-40 kilométerről vonzotta az iparosokat, kereskedőket. Helyben is jelentős számban éltek iparosok, kereskedők, vállalkozók a középkorban. A felső piac körül (ma Kossuth tér) jelennek meg az első polgárházak. A szőlőkultúra napjainkig, a vízimolnárság hagyománya a közelmúltig fennmaradt Pécsváradon.

Civitasként, azaz városként 1333-ban említik először Pécsváradot. Oppidumként, azaz mezővárosként 1439-ben és a XV-XVI. század fordulóján szerepel az oklevelekben. Pécsváradot a monostorról és a Vashegyről (a Zengő középkori neve) nevezik meg 1212-ig: monasterium Sancti Benedicti (Szent Benedek monostora; 1038, Pozsonyi , Pray kódex). WARAD = vár(acska), kis vár, írják le 1212-ben először egy peres iratban. Mai alakjában Károly Róbert írja le először a hely nevét, aki Pechwaradról keltezi egy levelét 1316-ban. A török hódoltság (itt 1543-1686) idején Pécsvárad az 5 baranyai náhie (bírószékhely) egyike. A virágzó középkori város a török időben lehanyatlik. Ebben az időben szerbek települnek a városba. A magyarság a török időben veszi fel a kálvini vallást. 1689-től a pécsvárad apát megkezdi a németek betelepítését, akik 1711-1712-ben érkeznek tömegesen. A pécsvárad németiség katolikus vallású, leszármazottai ma is itt élnek.

A nagybirtokot Mária Terézia 1778-ban közalapítványi uradalommá alakítja. Célvagyon lesz, feladata a budai egyetem fenntartása, működését a királyi kamara irányítja. Mint kincstári birtokot példaszerű jobbágyvédő politika, korszerű technológia jellemzi, így Pécsvárad és környéke dinamikus fejlődik. A pécsvárad uradalom ezután egyike a történelmi Magyarország 5 főtishti kerületének, tisztviselőinek házakat építenek a város területén, melyek ma is állnak. A hiteleshely 1778-ig működik a várban. 1848-ig a várban van az úriszék, a földesúri törvényszék. Elnöke a táblabíró, tagjai uradalmi főtisztok, ügyvédek, tisztviselők. 1793-tól fogva Pécsvárad katonai állomáshely, ahol laktanya és kórház van a Hardegg vasas lovasok számára. A katonák a XIX. század végéig tartózkodnak itt. Épületeik ma is állnak.

1849 októberében alakul meg a pécsvárad járás, amely 1966-ig áll fenn. 1909-ben kezdik építeni a Pécs-Bátaszéki vasútvonalat, 1912-ben indul a személyszállítás. Felélénkül a gazdasági élet: 1910-ben megalakul a Pécsvárad Takarékpénztár. 1911-ben a helyi és környékbeli tejtermelésre alapozva Fleischer Lipótné sajtgyárat alapít: üzlethálózatuk volt Budapesten, szállítottak Belgiumba, Angliába, Német-, Olasz- és Franciaországba. A legnépesebb iparos cég a molnárság, amely - évszázadokon keresztül - 1948-ig mintegy 25 vízimalmot működtet Pécsváradon. 1919-ben modernizálnak, részvénytársaságként létesítik a malmot, a Pécsvárad Malom Kft. jogelődjét.

1934-ben Pécsvárad lakóinak száma 2760: 90 iparos dolgozott a településen. Volt gőztéglagyár, benzintöltőállomás, 3 fakereskedés, gőzmalom, mészégető, 4 mészáros, 20 kereskedő. Élénk társadalmi élet zajlott a 7 egyesületben. Mindkét világháború pusztításai megkímélték a települést, az első világháborúban 72 pécsvárad esett el. 1918 ősztől Pécsvárad is antant szerb megszállás alá kerül. 1921 augusztusában, a megszállás végeztével a helyi szerbség Jugoszláviába távozik, eltűnik Pécsváradról. 1945 után Pécsvárad népe, társadalma alapvetően átrendeződik, kicserélődik. Mintegy 180 katonai és polgári személy veszt életét a háborúban és a deportálásokban. Csaknem eltűnik a mintegy 150 fős helyi zsidóság. 1944 karácsonyán indítják oroszországi munkaszolgálatra a helyi sváb fiatalokat, főként nőket. 1946 tavaszán 86 polgárt minősítenek volksbundistának, 36 házat, 449 kh földet vesznek el tőlük, ugyanekkor 134 család igényel összesen 395 kh földet, a Dél-vidékről, az Alföldről. 1947-ben a Felvidékről érkeznek magyar családok.

1948-ban földműves-szövetkezet alakul, 1949-ben alakít tsz-t 30 új gazda, 1953-ban 22 gazda kerül kuláklistára. 1951-ben alakul meg a Kisipari Termelőszövetkezet a helyi iparosokból, majd ebből 1963-ban a Járasi Építő KTSZ: mindhárom szövetkezet túlélte az 1990-es változásokat. Az államosítások, szövetkezetesítések korában sem települt Pécsváradra a helytől idegen vagy környezetszennyező ipari tevékenység. Megőrződtek a hely hagyományai: a gyümölcstermesztés,

szőlőművelés, iparúzés, erdőgazdálkodás, idegenforgalom, sokféle szolgáltatás. Az értelmiség koncentrációja jelentős. 1953-ban a város határában megépült a 6-os főközlekedési útvonal. A község keleti határában új családi házas településrész alakult ki az ötvenes évek végétől napjainkig. Az utóbbi években a város nyugati irányban is terjeszkedni kezdett, új utcák jöttek létre, melyek egy modern családi házas övezetet alkotnak. Pécsvárad történelmi településrésze ugyanakkor szinte érintetlen maradt.

A település mai helyzete

Pécsvárad 1993. augusztus 1-én kapta vissza egykori városi rangját, ma közös önkormányzati hivatal működik. 2013. január 1-től ismét járási székhely.

Az intézményi ellátórendszer az alábbiak szerint épül fel:

A településen jelenleg a Pécsvárad Németh Nemzetiségi Önkormányzat által fenntartott korszerű óvoda működik két helyszínen. A Klebelsberg Központ Pécsi Tankerülete működteti a Kodolányi János Németh Nemzetiségi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolát, a Komló EGYMI Pécsvárad Tagintézményét, mint gyógypedagógiai intézményt óvodával, általános iskolai és szakiskolai osztályokkal és saját kollégiummal, valamint a Baranya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Pécsvárad Tagintézményét.

A Baranya Vármegyei Szakképzési Centrum fenntartásában működik a II. Béla Technikum Kollégium. Önkormányzati fenntartásban működik a Pécsvárad Család- és Gyermekegészségügyi Központ, Szolgálat és Gyermekegészségügyi Intézmény.

A nappali és egyben bentlakásos ellátást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is ellátó Pécsvárad Gondozási Központot a Pécsvárad Szociális Társulás működteti. Az épületegyüttes az elmúlt 15 évben fokozatos felújításon ment keresztül, valamint a nappali ellátás javítása érdekében egy új épületszárnnyal is bővült. A régi épületek azonban több ponton továbbra is felújításra, korszerűsítésre szorulnak.

Működik továbbá járóbeteg ellátó Egészségügyi Központ, melyben az ügyeleti ellátás, háziorvosi ellátás és egyéb szakrendelések kapnak helyet. Az Egészségügyi Központ épülete orvosokkal és az Önkormányzattal közös tulajdonban van. Az elmúlt időszakban új, korszerű épületben kapott helyet az ügyeleti és védőnői ellátás, azonban a Központ főépülete összességében leromlott állapotú.

A Művelődési Központ, mely a könyvtárnak, több civil szervezetnek és a városi programoknak nyújt otthont nonprofit Kft. formájában végzi feladatait. A Művelődési Központ épülete önkormányzati tulajdon, amely egy komplexumot alkot az uszoda és sportcsarnok együttesével. Utóbbiakat a Pécsi tankerület vette vagyonekezelésbe. Előbbi épületében energiahatékonysági fejlesztések valósultak meg, de a közösségi terek nagy része elavult, felújításra szorul az irodákkal egyetemben.

A településen számos sportlehetőség elérhető a lakosság számára, míg a helyi civil szervezetek tevékenységükkel és programjaikkal gazdagítják a közéletet.

A város központjában található épületegyüttes, mely korábban étteremnek és üzleteknek biztosított helyszínt, rendkívül rossz műszaki állapotba került, elbontása halaszthatatlan feladat.

A város középületei, közterei és útjai az elmúlt 10 évben elhanyagolható mértékű karbantartáson, állagmegóváson estek át, azok fejlesztése elengedhetetlen az Önkormányzat azon törekvéséhez, hogy Pécsvárad vonzóbb és élhetőbb város legyen.

Kiskereskedelmi és vendéglátó üzletek

Pécsvárad kiskereskedőinek a közeli megyeszékhely üzletei jelentik a valódi konkurenciát. Az utóbbi években az éttermi szolgáltatások terén tapasztalható üzletszám csökkenés mögött – a

tapasztalati tények szerint - nem a csökkenő kereslet, hanem a tulajdonosi körben bekövetkezett generációváltás, a megfelelő ingatlan- és a szakképzett munkaerő hiánya áll. E területen új jelenség a településen a kisebb, büfé jellegű üzletek, pékségek megjelenése. Jelenleg 8 vendéglátó egység működik a városban.

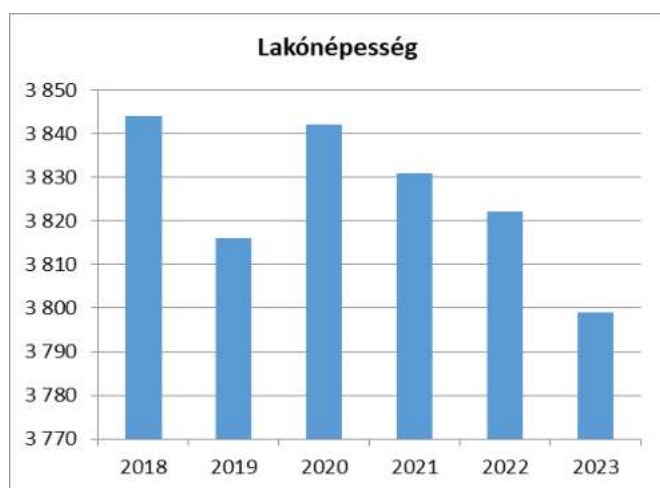
A bejelentett kiskereskedelmi tevékenységet végző vállalkozások száma jelenleg az Önkormányzat nyilvántartása szerint 103. Ennek körülbelül 75%-a működik tényleges üzlethelyiségben. 2020-óta 27 új kiskereskedelmi egység jött létre a városban.

Demográfiai adatok

A történelmi kisvárosban évek óta a lakosságszám 4000 fő körüli stagnálása a jellemző. A 2023-as lakónépesség száma 3799 fő. Ez azoknak a személyeknek az összessége, akik egy adott időpontban ténylegesen az adott településen tartózkodnak, függetlenül attól, hogy hivatalosan ott van-e az állandó lakóhelyük. A lakónépesség száma az elmúlt öt évben minimális csökkenést mutat, (lásd 1. sz. táblázat), ami azt jelenti, hogy a 2020-as év kivételével az elhalálozások száma meghaladta a születésszámot.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2018	3 844	bázis év
2019	3 816	99,27%
2020	3 842	100,68%
2021	3 831	99,71%
2022	3 822	99,77%
2023	3 799	99,40%

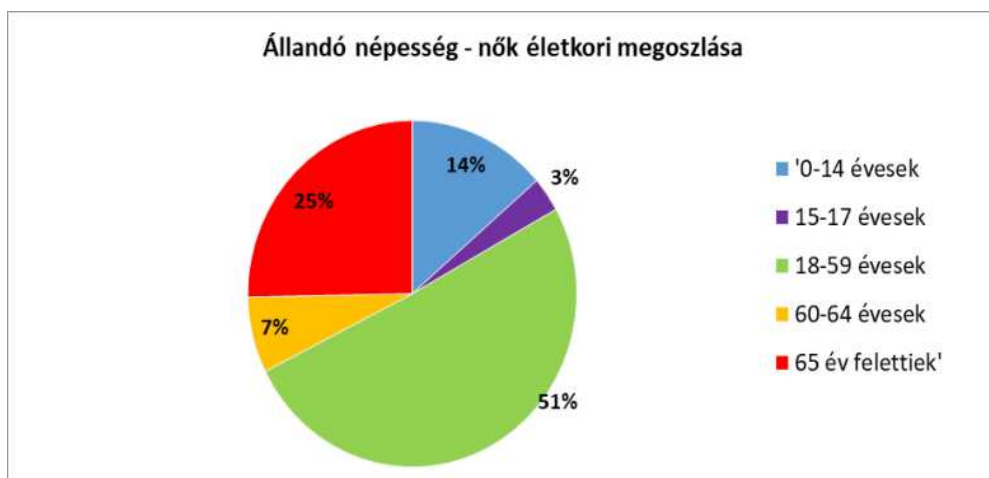
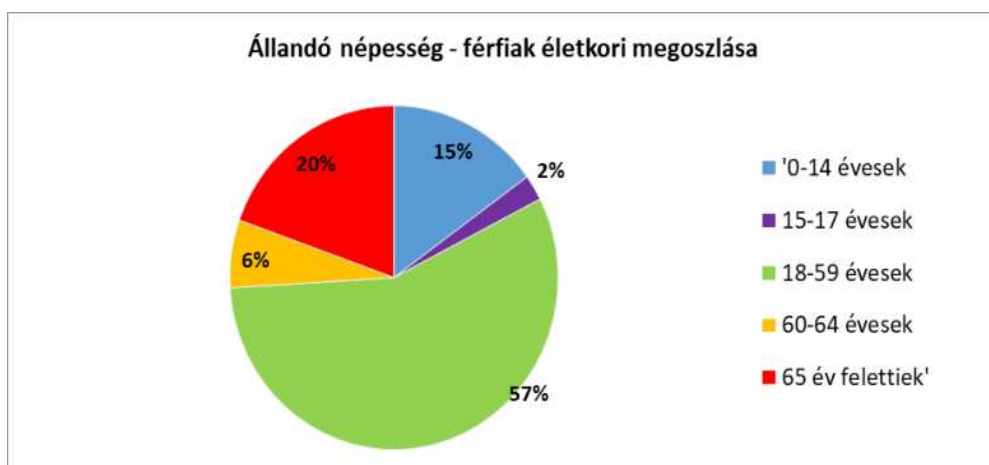
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakosság összetételének tekintetében csak az állandó népesség nem- és korosztály szerinti megoszlásáról állnak rendelkezésre adatok, tehát azokról a személyekről, akik a településen állandó lakóhellyel vannak bejelentve, akkor is, ha valójában máshol élnek. Megfigyelve ezeket az adatokat (lásd 2. sz. táblázat) az állapítható meg, hogy szinte minden Európai országhoz hasonlóan magasabb a 60 éven felüliek száma a 0-17 éves korosztály számához viszonyítva. A nők és férfiak összetételét tekintve megállapítható, hogy a teljes népesség tekintetében valamivel magasabb a nők száma, azonban megfigyelhető, hogy 60 éves kor felett a nők aránya jelentősen magasabb, ami azt jelenti, hogy a településen elő férfiak várható élettartama alacsonyabb, mint a nőké.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 942	2 071	4013	48,39%	51,61%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			102	2,54%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	292	283	575	7,28%	7,05%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	47	67	114	1,17%	1,67%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1 099	1 050	2149	27,39%	26,16%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	124	147	271	3,09%	3,66%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	380	524	904	9,47%	13,06%

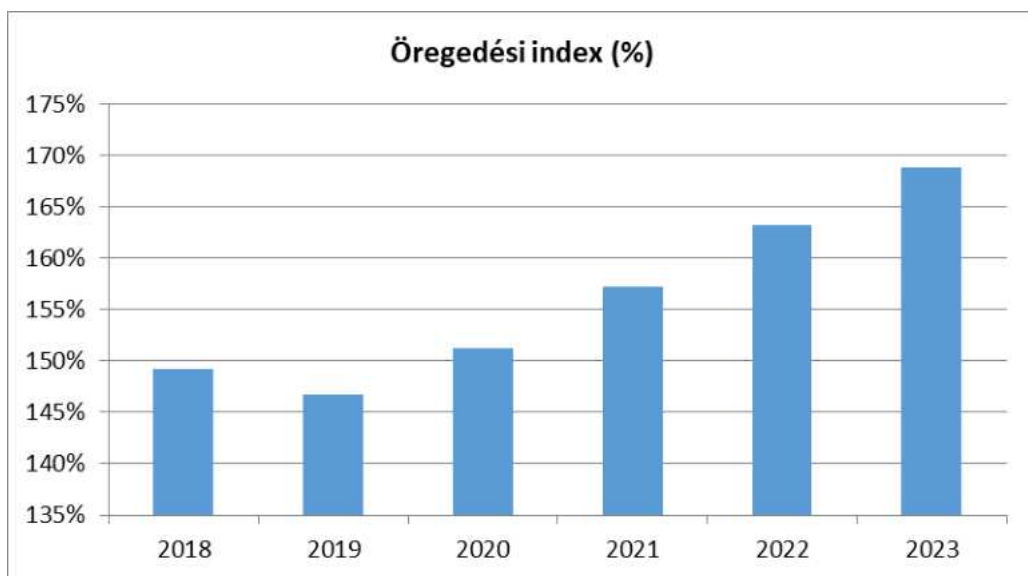
Forrás: TelR, KSH-TSTAR

Megállapítható, hogy az öregedési index (öregségi hányados) pozitív, tehát nagyobb a 65 éven felüliek aránya a 0-14 évesekhez viszonyítva. Ez az arány szignifikánsan évről-évre növekszik.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	828	555	149,19%
2019	838	571	146,76%
2020	865	572	151,22%
2021	904	575	157,22%
2022	930	570	163,16%
2023	940	557	168,76%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A belföldi vándorlás egyenlege a 2018-as évtől minden évben pozitív. A számok nem jeleznek nagy mozgást az elköltöző és Pécsváradra költöző lakosok arányában, minden évben valamivel többen költöztek a városba, mint ahányan elköltöztek. Ez alapján megállapítható, hogy a népességszám alakulására nem ez a mutató ad magyarázatot. A természetes szaporodás/fogyás táblázatának adatait összevetve kapunk magyarázatot Pécsvárad népességcsökkenésére.

A város hosszú távú életben maradásának kulcsa az állandó népesség számának növelése, amely az elvándorlás csökkentésével és az ide-vándorlás növelésével érhető el. A település vonzóbbá tétele a lakhatási lehetőségek skálájának bővítésében és a munkalehetőségek számának gazdaság fejlesztésen keresztül történő növelésében rejthető.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2018	11,21
2019	6,53
2020	4,70
2021	1,04
2022	3,14
2023	3,15

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás/fogyás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2018	-4,43
2019	-10,18
2020	-3,40
2021	-6,52
2022	-6,53
2023	-8,40

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Összességében az évek óta zajló demográfiai folyamatok nem mondhatók kedvezőnek. Lényegében az országban megfigyelhető tendenciák jellemzik városunkat is. Pontos, részletes adatok nem állnak rendelkezésünkre, de megfigyelések, tapasztalati tények támasztják alá azt, hogy az elvándorlók jelentős részét a külföldre költöző fiatalok teszik ki, ugyanakkor a helyi munkahelyek korlátozott száma is növeli Pécs, illetve Budapest elszívó erejét. Lehetőség a város vonzóbbá tétele olyan környezet megteremtésével, amely vonzó lehet munkahelyeket teremtő vállalkozásoknak, ezáltal a fiatalok elvándorlásának mértéke is csökkenthető lenne.

Az öregedési index kedvezőtlen jellegét az alacsony születésszám magyarázza, amelyre megoldást nyújthat a már korábban említett törekvés a fiatalok helyben tartására vonatkozóan.

Nemzetiségi összetétel

A lakosság nemzetiségi összetétele túlnyomó részben magyar (lásd alább). A két nagyobb létszámú nemzetiségi lakosság érdekeit a Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a Német Nemzetiségi Önkormányzat képviseli a településen.

A helység lakóinak nemzetiségi kötődése 2022-ben:

magyar: 89,3%

német: 12,3 %

cigány (roma): 1,4 %

horvát: 0,3 %

szerb: 0,2 %

nem válaszolt: 10,5 %

Forrás: KSH Helyiségnévtár

Meg kell jegyeznünk, hogy a nemzetiségi hovatartozás kérdése – történelmi okokra visszavezethetően - érzékeny terület, ebből adódóan ezen adatok helytállósága megkérdőjelezhető. A cigányságról alkotott kép sajnálatos módon jellemzően összekapcsolódik a mélyszegénység, alacsony iskolázottság, rossz munkaerő piaci pozíció fogalmaival. E nemzetiségi csoport társadalmi felzárkózásának kérdése a helyi politikában is jelentősebb hangsúlyt kíván.

Pécsvárad Város Önkormányzata a képviselő-testület és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén. A jogszabályokban meghatározott kötelező feladatok ellátásán túl a város a nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, társszervekkel, civil szervezetekkel, egyházakkal, egyesületekkel és alapítványokkal közösen törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén. A város az esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód terén elért eredményeit megőrizve olyan körülményeket kíván teremteni a településen, hogy a mélyszegénységben élők, romák, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők leszakadása csökkenjen és a társadalom teljes értékű tagjaiként élhessenek.

Pécsvárad Város Önkormányzata az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a város lakosságának ilyen irányú szemléletváltását, hiszen az esélyegyenlőség minden családot, lakost érint.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Pécsvárad település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmazására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Pécsvárad Város Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának kidolgozásával párhuzamosan az alábbi stratégiák, fejlesztési tervek, koncepciók kerültek áttekintésre, ezzel biztosítva az önkormányzati dokumentumok összhangját:

Pécsvárad Településfejlesztési Konceptió és Integrált Településfejlesztési Stratégia: a településfejlesztési koncepció hosszú (10 évet meghaladó) időtávra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, ennek keretében a területi adottságok és összefüggések figyelembevételével meghatározza a település jövőképét, javaslatot tesz a helyi környezet, társadalom, gazdaság és az infrastruktúra átfogó fejlesztésére, a műszaki, az intézményi, valamint a táji, természeti és ökológiai adottságok fenntartható hasznosítására.

Tekintettel arra, hogy ez a stratégia 2015-ben készült, az Önkormányzat megbízást adott egy új Városfejlesztési Stratégia elkészítésére.

Pécsvárad Város Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzata: A képviselő-testület és szervei számára az Ötv.-ben és más jogszabályokban meghatározott feladat- és hatásköröket, szervezeti és működési előírásokat tartalmazza.

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozások rövid bemutatása:

Pécsvárad Város Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2021. (VI.2.) rendelete a tanyagondnoki szolgálatról: Pécsvárad külterület lakói számára a településrészen hiányzó, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutást elősegítése; a rászorult személyek szállítási problémájának megoldása; a lakosságot érintő információk gyűjtésének és továbbításának biztosítása, az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése.

Pécsvárad Város Önkormányzata Képviselő-testületének 14/2013 (XII.30.) rendelete a szociális ellátások helyi szabályozásáról: megállapítja az önkormányzat által a helyi sajátosságoknak megfelelő szociális rászorultságtól függő pénzben, valamint természetben biztosított szociális ellátások formáit, szervezeti keretei, az eljárási és jogosultsági szabályokat, továbbá azok igénybevételének és érvényesítésének módját, feltételeit és garanciáit.

Pécsvárad Város Képviselő-testületének 3/2015 (III.1.) rendelete a települési támogatásokról: A rendelet célja, hogy megállapítsa az önkormányzat által a helyi sajátosságoknak megfelelő szociális rászorultságtól függő pénzben, valamint természetben biztosított szociális ellátások

formáit, szervezeti kereteit, az eljárási és jogosultsági szabályokat, továbbá azok igénybevételének és érvényesítésének módját, feltételeit és garanciáit.

Pécsvárad Város Képviselő-testületének 15/2020 (XII.18.) rendelete a helyi közművelődési feladatok ellátásáról: a helyi társadalom művelődési és kulturális szükségleteinek figyelembevételével – a helyi hagyományok, lehetőségek és sajátosságok alapján – egységes alapelvek szerint határozza meg az önkormányzat által támogatandó közművelődési tevékenységek körét, azok ellátásának módját és feltételeit.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Pécsvárad Szociális Társulás 2016. január 1-vel jött létre. A Társulás feladata a Pécsvárad Gondozási Központ által a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvényben (a továbbiakban: Sztv) meghatározott alábbi alapfeladatok ellátása:

1. házi segítségnyújtás (Sztv. 63. §) azon időskorú személyeknek, akik otthonukban önmaguk ellátására nem képesek,
2. szociális étkeztetés
3. nappali ellátás (Idősek Klubja)
4. jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A társult települési önkormányzatok közigazgatási területén a feladatok ellátása Pécsvárad Város Önkormányzata által alapított és a társulás által közösen fenntartott Pécsvárad Gondozási Központ (7720 Pécsvárad, Dózsa Gy. u. 2.) útján történik.

Pécsvárad központja a Zengőalja Térségi Fejlesztési Társulásnak, amely 2014-ben alakult a korábbi Kistérségi Társulás megszűnését követően 24 tag-településsel. Célja a térség fejlesztése a gazdasági, természeti és kulturális sokszínűségből adódó lehetőségek közös kihasználásával.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adatai kimutatása

A Belügyminisztériumi módszertani útmutató szerinti kötelező adatokat a TEIR rendszeréből töltöttük le.

A TEIR adatbázisa mellett szükséges volt felhasználni más forrásokat is. Az adatok gyűjtésében, adatszolgáltatásokban – az önkormányzat saját adatbázisán kívül – segítséget nyújtottak az alábbi partnerek:

Kodolányi János ÁMK Általános Iskolája

A Baranya Vármegyei Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium Pécsvárad Tagintézménye

Baranya Vármegyei SzC II. Béla Középiskola, Élelmiszeripari Szakiskola, Kollégium

Pécsvárad Család- és Gyermekjóléti Központ, Szolgálat és Gyermekétkeztetési Intézmény,

Pécsvárad Gondozási Központ

Nyugdíjasok Körzeti Egyesülete

Mozgáskorlátozottak Körzeti Egyesülete

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A mélyszegénység gyakran használt fogalom, melyen elsősorban Magyarországon azt a jelenséget értjük, amikor valaki vagy valakik:

- a **jövedelmi szegénységi küszöb alatt élnek**, vagyis a medián jövedelem 60%-ánál kevesebből élnek és
- **súlyos anyagi és szociális deprivációban szenvednek**, vagyis nem tudnak legalább 7 alapvető szükséglet közül 5-höz hozzájutni (pl. fűtés, megfelelő étkezés, váratlan kiadások fedezése), továbbá
- **nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élnek**, tehát a háztartás felnőtt tagjai az év folyamán csak nagyon keveset dolgoztak (vagy egyáltalán nem).

Rendkívül összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, egyenlőtlenségek, iskolai-, képzettségbeli- és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek.

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia megállapítása szerint: „Minden 3. ember ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben.” A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2022-es adatai szerint Magyarországon a lakosság 12,1%-a élt a szegénységi küszöb alatt. Ez körülbelül 1,2 millió főt jelentett. A 2023-as évben ez az arány 14,7%-ra emelkedett, ami több mint 1,4 millió embert jelentett

A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényezőtől függ. Legfőbb okai társadalmi, kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység és az eltérő jövedelmi viszonyok.

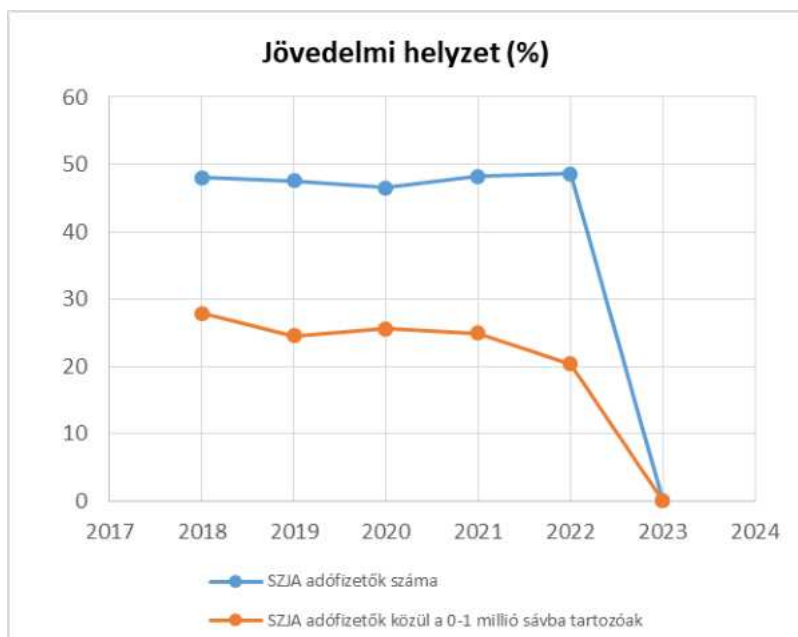
Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része a pénzbeli juttatások rendszereiből származik (családi pótlék, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, időskorúak járadéka, GYES). A fiatal korosztály nem tud az idősebbnek segítséget nyújtani, sőt gyakorta megfordul a helyzet, a szülők vagy nagyszülők segítik a fiatalokat.

Általánosságban elmondható, hogy a település lakosságának nagy része teljesen komfortos lakásban, illetve családi házban él, mely saját, vagy közvetlen hozzátartozója tulajdonában van.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2018	48,02	27,86
2019	47,62	24,58
2020	46,50	25,57

2021	48,27	24,94
2022	48,64	20,41
2023	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 2. sz. táblázat szerint 2021-ben a lakosság 60,3%-a volt aktív korú (18 – 65 éves), míg a 3.1. számú táblázat alapján látható, hogy ugyanabban az évben a lakosság 48,27%-a fizetett személyi jövedelemadót. Ez alapján megállapítható, hogy az aktív korú lakosság 12,03%-a nem fizetett SZJA-t, amiből nem lehet arra következtetni, hogy ők nem dolgoztak, hiszen sokan dolgoznak napi bejelentés keretében, vagy nem bejelentett munkahelyen.

Elmondható azonban, hogy az SZJA fizetők száma mérsékelten növekedett a településen a 2020-as évet követően, míg a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozó adózók száma csökkent. A két mutató alapján állítható, hogy a Pécsváradon élők jövedelmi helyzete összességében javulóban van.

Ezek a számok összefüggésben állnak a foglalkoztatottsági adatok pozitív alakulásával, ill. a közfoglalkoztatásban dolgozók számának csökkenésével, azaz a jövedelmi viszonyokat a foglalkoztatottsági mutatók is tükrözik.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Az alábbiakban a Pécsváradra jellemző foglalkoztatotti számokat, munkaerő-piaci lehetőségeket, az elmúlt évek változásait mutatjuk be. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

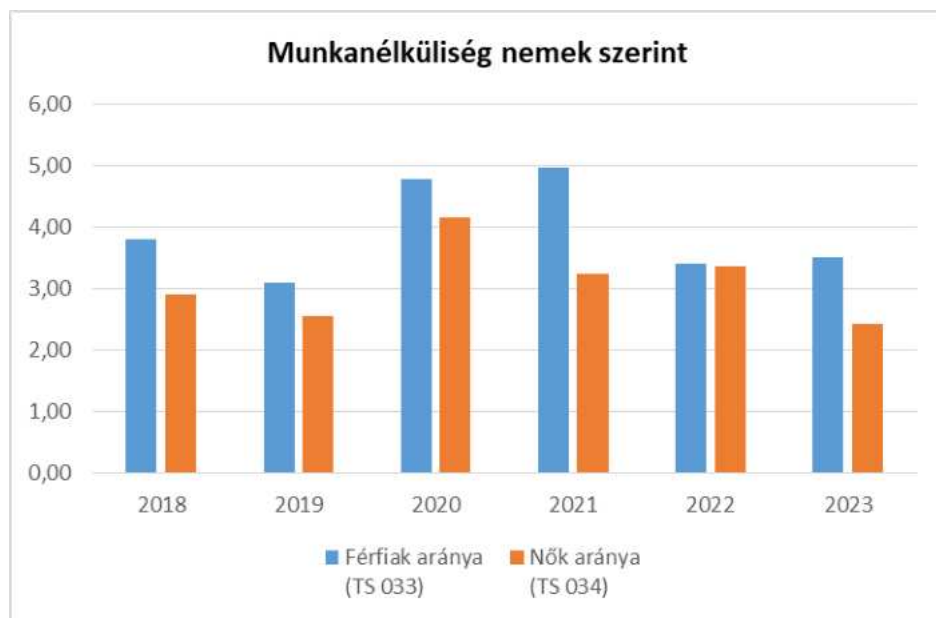
Az alábbi táblázat és grafikon szemlélteti a településen a foglalkoztatottsági helyzetet. A KSH adatai szerint az országos munkanélküliségi ráta 2018-ban 3,71 %, 2023-ban 4,13% volt, míg Baranya megyében ez a szám a 2018-ban 11%, 2023-ban 8,3 % volt.

A nyilvántartott álláskereső számából indulhatunk ki Pécsváradon, mely az országos és vármegyei adatoknál is kedvezőbben alakult az elmúlt években, bár meg kell állapítani, hogy 2020 és 2021 évében –feltehetően a koronavírus társadalmi hatásainak köszönhetően – a munkanélküliség mindenhol növekedő tendenciát mutatott.

Mégis a munkanélküliségi ráta összességében kedvező alakulása köszönhető többek között a kormány gazdaság-élénkítő tevékenységének, a különböző közfoglalkoztatási programoknak, Pécs közelségének, illetve annak, hogy a településről sokan külföldön vállalnak munkát, viszont állandó lakhelyüket, többnyire családjikkal Pécsváradon tartják meg, így a statisztikában a lakosságszámban szerepelnek. A legutóbbi időszakban a közfoglalkoztatottak számának jelentős csökkenése figyelhető meg.

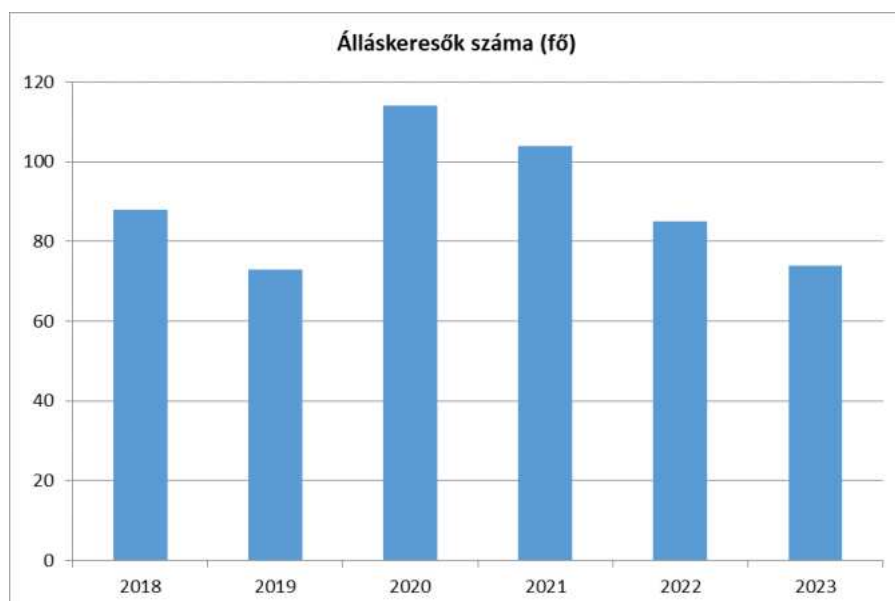
3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint		
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében	
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)
2018	3,81	2,90
2019	3,09	2,55
2020	4,78	4,16
2021	4,96	3,24
2022	3,41	3,37
2023	3,51	2,42

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

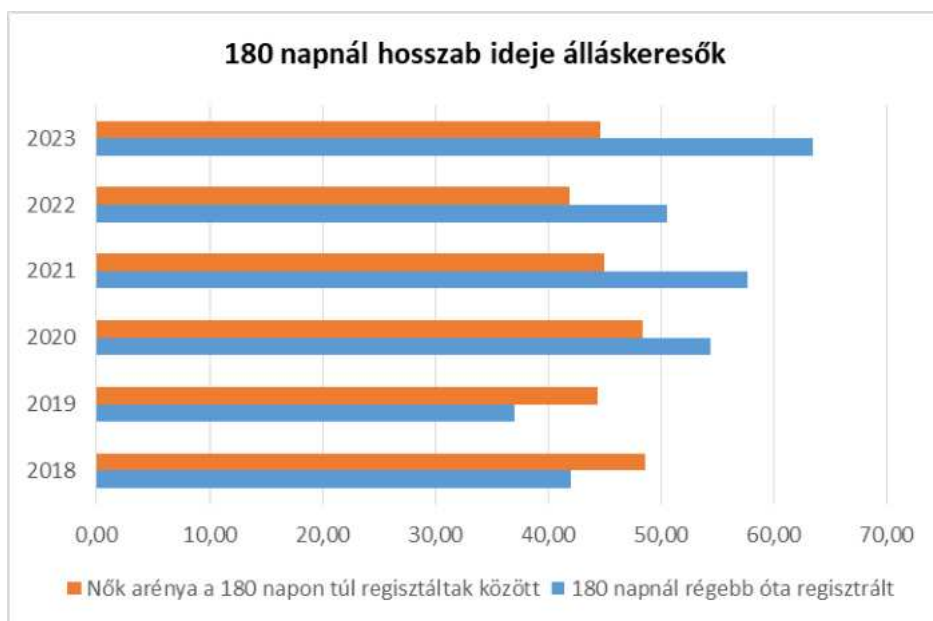
3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	88	73	114	104	85	74
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	4,00	5,00	7,00	3,00	1,00	1,00
	%	4,55%	6,85%	6,14%	2,88%	1,18%	1,35%
21-25 év (TS 038)	Fő	12,00	11,00	13,00	13,00	3,00	6,00
	%	13,64%	15,07%	11,40%	12,50%	3,53%	8,11%
26-30 év (TS 039)	Fő	7,00	10,00	10,00	7,00	7,00	7,00
	%	7,95%	13,70%	8,77%	6,73%	8,24%	9,46%
31-35 év (TS 040)	Fő	6,00	7,00	10,00	8,00	6,00	4,00
	%	6,82%	9,59%	8,77%	7,69%	7,06%	5,41%
36-40 év (TS 041)	Fő	9,00	6,00	9,00	8,00	10,00	7,00
	%	10,23%	8,22%	7,89%	7,69%	11,76%	9,46%
41-45 év (TS 042)	Fő	17,00	7,00	13,00	13,00	14,00	5,00
	%	19,32%	9,59%	11,40%	12,50%	16,47%	6,76%
46-50 év (TS 043)	Fő	7,00	5,00	9,00	11,00	10,00	12,00
	%	7,95%	6,85%	7,89%	10,58%	11,76%	16,22%
51-55 év (TS 044)	Fő	12,00	12,00	14,00	10,00	8,00	7,00
	%	13,64%	16,44%	12,28%	9,62%	9,41%	9,46%
56-60 év (TS 045)	Fő	7,00	4,00	13,00	9,00	11,00	11,00
	%	7,95%	5,48%	11,40%	8,65%	12,94%	14,86%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	7,00	6,00	16,00	22,00	15,00	14,00
	%	7,95%	8,22%	14,04%	21,15%	17,65%	18,92%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	42,05	48,65
2019	36,99	44,44
2020	54,39	48,39
2021	57,69	45,00
2022	50,59	41,86
2023	63,51	44,68

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napnál hosszabb ideje álláskeresők százalékanak emelkedése mutatja, hogy a strukturális munkanélküliség jelentős arányban van jelen folyamatosan. Megállapítható továbbá, hogy míg a tartós munkanélküliek száma folyamatosan emelkedett összességében, addig a nők aránya valamivel csökkent és a férfiak száma emelkedett ebben a csoportban.

Fontos megjegyezni, hogy a munkanélküliség esetében nincsenek pontos adataink. A fenti elemzés során minden esetben a regisztrált munkanélküliek számából indultunk ki, viszont a szakemberek tapasztalatai azt mutatják, hogy az átmenetileg munka nélkül maradók sokszor nem keresik föl az illetékes munkaügyi központot, így nem is kerülnek be a nyilvántartásba. A másik oldalon viszont vannak olyanok is, akik bel-, illetve külföldön bejelentés nélkül dolgoznak, miközben a munkaügyi központnál regisztrálva vannak álláskeresőként.

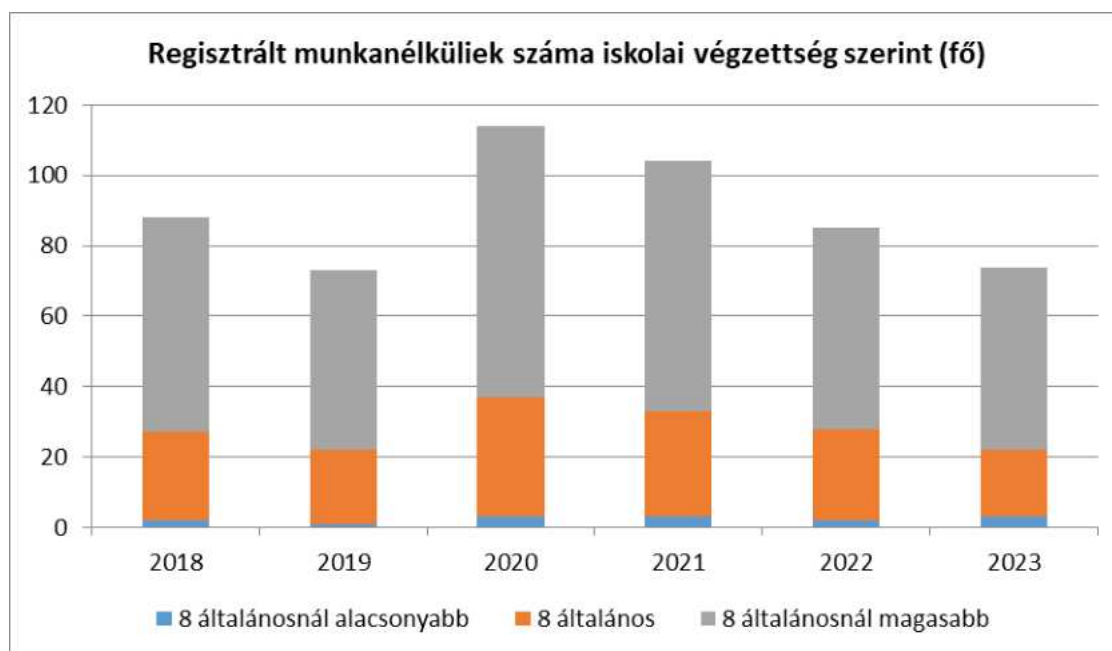
b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

A regisztrált munkanélküliek iskolai végzettség szerinti megoszlásában az általános iskolai végzettségűek számának egyenletes csökkenését értékelhetjük, míg azt láthatjuk, hogy a regisztrált munkanélküliek számában a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek aránya valamivel emelkedett. A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a legmagasabb és mondhatni stagnált az elmúlt öt évben.

A végzettség szerinti megoszlásból azonban nem következtethetünk arra, hogy a magasabb végzettségűek foglalkoztatottsága alacsonyabb lenne, hiszen az alacsonyabb végzettségűek sok esetben a regisztrációt sem teszik meg az illetékes Foglalkoztatási Osztálynál, illetve akik regisztrálnak, nem tartják be a regisztráció feltételeit, jelentkezési határidőket, emiatt törölve lesznek a nyilvántartásból.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint								
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint						
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség		
		Fő	%	Fő	%	Fő	%	
2018	88	2	2,27%	25	28,41%	61	69,32%	
2019	73	1	1,37%	21	28,77%	51	69,86%	
2020	114	3	2,63%	34	29,82%	77	67,54%	
2021	104	3	2,88%	30	28,85%	71	68,27%	
2022	85	2	2,35%	26	30,59%	57	67,06%	
2023	74	3	4,05%	19	25,68%	52	70,27%	

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Településünkön nem működik általános iskolai felnőttoktatás, ennek következtében ebben az oktatási formában a vizsgált időszakban nem vett részt nyilvántartott munkanélküli. Általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők számának alakulásáról más településen nincsenek adataink.

Középfokú felnőttoktatás folyik a II. Béla Technikumban, érettségire felkészítő két éves képzés, továbbá számos szakmát adó képzés elérhető.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája. Támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatók az illetékes kormányhivatal foglalkoztatási osztályainál támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

Pécsvárad Város Önkormányzata által közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatható munkaerő piaci célcsoport: munkaügyi kirendeltségen regisztrált álláskereső: foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő, illetve álláskeresői vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskereső.

Pécsvárad Város Önkormányzata több programot valósított már meg sikeresen. A jelenlegi munkaerőpiaci folyamatok azonban - összhangban a gazdasági folyamatokkal - a közfoglalkoztatottak számának jelentős csökkenését hozták.

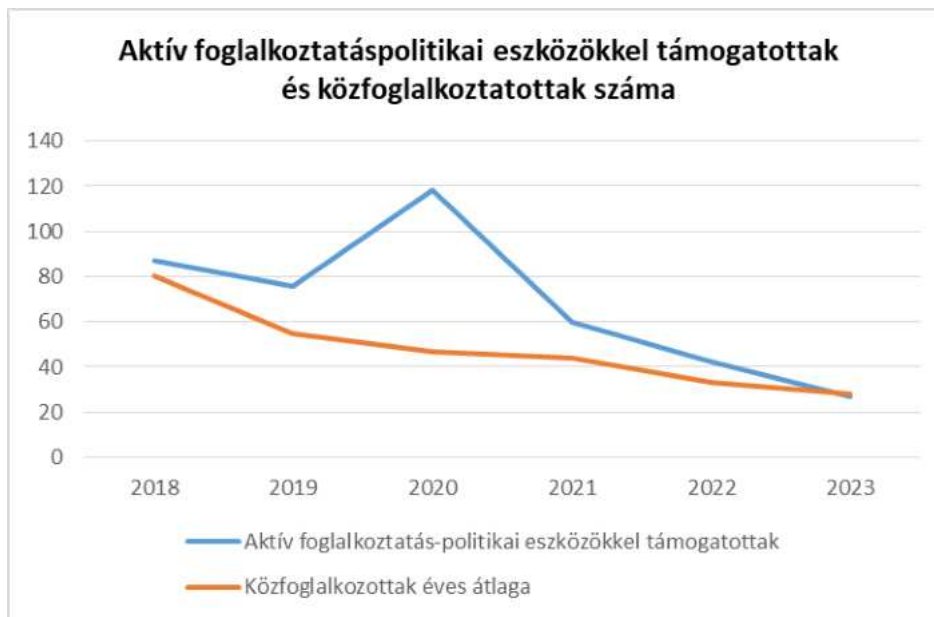
Többnyire szakképesítést nem igénylő, kisegítő vagy segédmunkás munkakörben foglalkoztatja az önkormányzat, elsősorban a korábban foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőket, akik általában egyben tartós munkanélküliek is. Az önkormányzat alkalmaz közfoglalkoztatottakat a saját feladati ellátásra valamint intézményeinél is.

Az önkormányzat fő törekvése a közmunkaprogramokban való részvétel, külön alkalmazottat foglalkoztat a programokon való sikeres indulás és megvalósítás érdekében. Igyekszik a lehetőségek teljes körét kihasználni, hogy minél több nyilvántartott munkanélküli jusson munkalehetőséghez.

A közfoglalkoztatottak számának több mint felére csökkenése az utóbbi öt évben azt mutatja, hogy a közmunkaprogram már nem nyújt lehetőséget jelentős számú közmunkás foglalkoztatására.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2018	87	80
2019	76	55
2020	118	47
2021	60	44
2022	42	33
2023	27	28

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A pécsváradi lakosság meghatározó része a 15 km-re levő megyeszékhelyen, Pécsen és annak közvetlen vonzáskörzetében dolgozik. Ők naponta ingáznak busszal vagy saját gépjárművel. Korábban vonatjárat is közlekedett a két város között a szomszédos települések érintésével, azt azonban a MÁV megszüntette.

Megállapítható, hogy a helyközi közlekedési viszonyok megfelelőek, ha nem is ideálisak.

E helyt is meg kell említenünk, hogy egyre többen, főleg a fiatalabb korosztály körében, vállalnak külföldön munkát néhány hetenkénti hazajárással. Ennek oka egyértelműen a jelentősen magasabb nyugat-európai bérekben rejlik, amelyre megoldást helyi szinten nem találhatunk.

Az Önkormányzatot és az állami intézményeket leszámítva a település legnagyobb foglalkoztatója, a Pécsváradi Aranycipő Kft. 2019-ben a megyeszékhelyre szervezte át termelésének súlypontját több mint 200 alkalmazottal.

Pécsvárad munkahelyet, megélhetést nyújtó képessége tekintetében előnytelen helyzete növeli az innen eljárók, naponta ingázók arányát.

A PannonPharma Kft., valamint a Kresz Kft. jelenleg a település legnagyobb foglalkoztatói, azonban.

A lakosság nagy része a 20 km-re levő megyeszékhelyen dolgozik, mely közösségi közlekedéssel is könnyen, gyorsan elérhető, ezért sokan vásárolnak az ottani multinacionális kereskedelmi üzletekben. Az utóbbi évek legjelentősebb változása a kiskereskedelmi bolthálózat terén az egyik multinacionális kereskedelmi hálózat megjelenése, ami jelentős mértékben átalakította az élelmiszerkereskedelem helyi struktúráját.

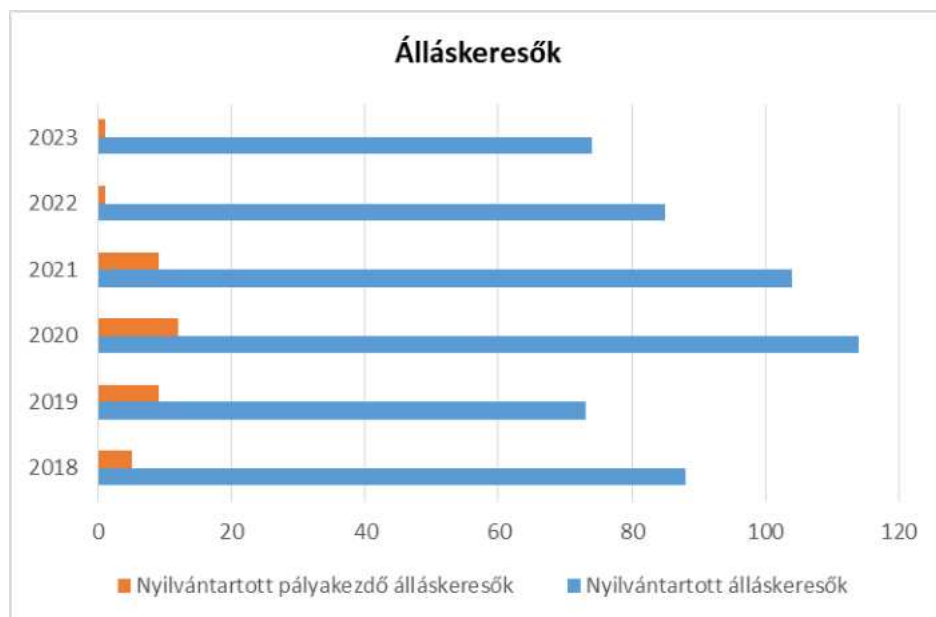
- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A helyi Művelődési Központban van lehetőségük a településen lakóknak alkalmanként szerveződő nyelv- és informatikai tanfolyamokon részt venni, valamint a már korábban említett technikumi képzések elérhetőek a II. Béla Technikumban. További programok és képzések, továbbképzések csak a 15 km-re található megyeszékhelyen működnek.

A pályakezdő álláskeresők számának alakulása optimizmusra ad okot, azonban, amely alapján arra következtethetünk, hogy a pályakezdők elhelyezkedési lehetőségei, ha nem is helyben, de a Megyeszékhely közelsége okán kiválóak.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2018	88	5
2019	73	9
2020	114	12
2021	104	9
2022	85	1
2023	74	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A munkaerő-piaci integrációt térségünkben a Baranya Vármegyei Kormányhivatal Komlói Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya koordinálja, a munkanélküliek az általuk szervezett képzéseken vehetnek részt. A legtöbb képzés valamilyen szakma elsajátítására irányul. Ügyfélfogadás hétköznap minden nap elérhető Komlón, ahova naponta egyszer közvetlen buszjárat indul, de Pécs érintésével több lehetőség adott, továbbá hetente egyszer Pécsváradon is fogadja az érdeklődőket a Foglalkoztatási Osztály kihelyezett ügyfélszolgálat.

Amint az korábban említettük a Baranya Vármegyei SZC. II. Béla Technikum és Kollégiumnál helyben felnőttképzési programokat. Nappali rendszerű szakmai oktatás keretében hentes és húskészítmény-készítő, közszolgálati technikus, pék-cukrász valamint rendészeti őr képzésekre lehet jelentkezni. Felnőttek felnőttoktatás keretében kézműves élelmiszer készítő, személy- és vagyonőr, pék, pék-cukrász és érettségire felkészítő két éves képzést végezhetnek.

A Nyugdíjasok Körzeti Egyesülete által működtetett Önkéntes Pont 2015. márciusban jött létre azzal a céllal, hogy a meglévő szociális alapellátásokat kiegészítse az önkéntesek tevékenysége, a térségben élő hátrányos helyzetű csoportok – idősek, fiatalok, fogyatékkal élők – nagyobb számban jussanak hozzá a szociális ellátórendszer szolgáltatásaihoz, bővüljön a szociális védelmi rendszer, a helyi közösségi védőháló.

Helyi foglalkoztatási Programként említhetjük még az Önkormányzat és intézményei, által megvalósított közmunka programokat.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az önkormányzat elsősorban az aktív korúak ellátásában, ezen belül is a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülőket alkalmazza a közfoglalkoztatás keretében intézményben, illetve a tulajdonában álló gazdasági társaságnál. Tekintettel az aktív korúak megállapításánál alkalmazott szigorú feltételekre, jövedelmi és vagyoni korlátokra, elmondható, hogy akik ilyen ellátásban részesülnek, azok többnyire mélyszegénységben élnek.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Foglalkozási diszkriminációról nincs tudomásunk településünkön.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A digitális ismeretek megszerzése a közoktatás keretei között a fiatal korosztályok számára mindenütt hozzáférhető, az oktatás követelményrendszerének is része.

Az idősebb korosztályok számára a közművelődés keretei között alkalmanként szerveződik ilyen lehetőség településünkön. Az érdeklődő nyugdíjasok számára a Nyugdíjasok Körzeti Egyesülete szervez ilyen alkalmakat.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerőpiaci szolgáltatásokat és az álláskereső számára elérhető szolgáltatásokat.

E területen az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

|| Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély.

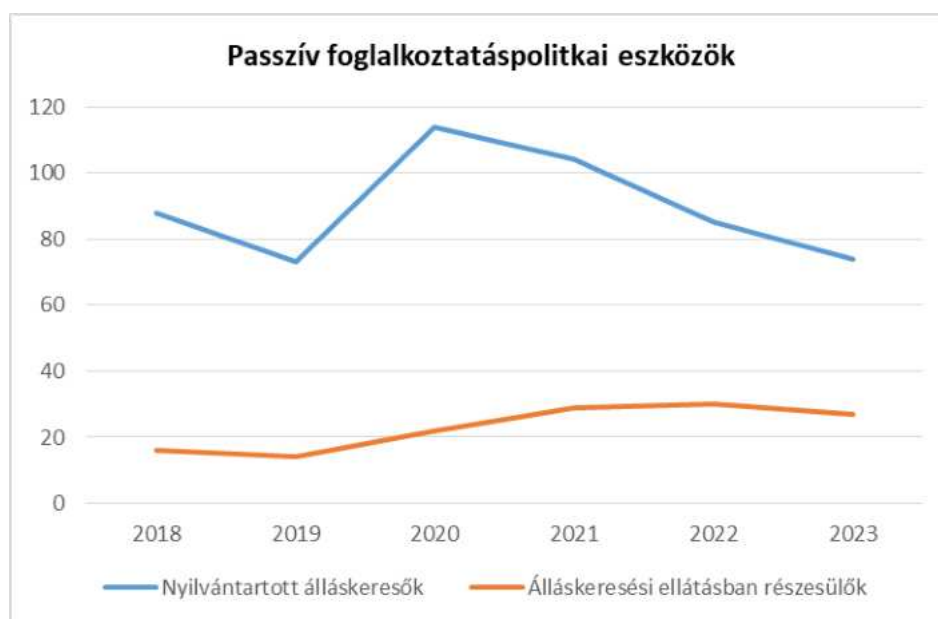
|| Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás.

|| Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	88	3,58%	16	18,18%
2019	73	3,03%	14	19,18%
2020	114	4,74%	22	19,30%
2021	104	4,42%	29	27,88%
2022	85	3,66%	30	35,29%
2023	74	3,21%	27	36,49%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

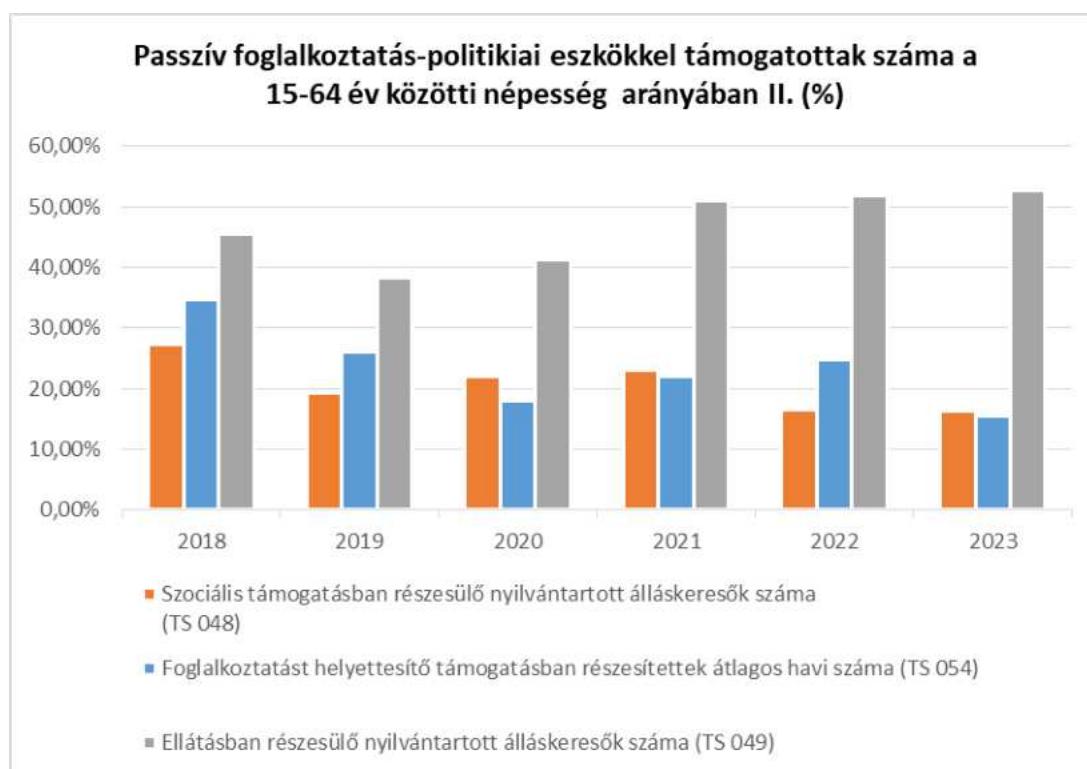

Az aktív korúak ellátását a Pécsváradon és a Pécsvárad Járásban élők számára a Baranya Vármegyei Kormányhivatal Pécsvárad Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztálya állapítja meg. Az ebben az ellátásban részesülő pécsváradiak számának alakulását a 3.3.2. sz. táblázat mutatja.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	24	27,27%	30	34,59%	40	45,45%
2019	14	19,18%	19	25,99%	28	38,36%
2020	25	21,93%	21	18,10%	47	41,23%
2021	24	23,08%	23	21,96%	53	50,96%
2022	14	16,47%	21	24,72%	44	51,76%
2023	12	16,22%	12	15,55%	39	52,70%

Forrás: TeIR

Az ellátásban részesülők a tartós munkanélküliekhez tartoznak, mivel már több mint 365 napja együttműködnek a Foglalkoztatási Osztállyal. A foglalkoztatást helyettesítő támogatás összege a szociális vetítési alap összegéhez igazítva, ma is változatlanul 28.500,- forint. Az ellátottak számának csökkenése 2018 és 2023 között 30-ról 12 főre, azonban nem arányos a regisztrált álláskeresők számának csökkenésével, tekintve hogy az ennél jóval mérsékeltebb volt. Sajnos az ellátás megállapításának feltételei az elmúlt 13 évben nem változtak, a jövedelmi határok még az inflációt sem követik, így egyre kevesebben felelnek meg a részorultsági feltételeknek.

Gyakori természetbeni ellátási forma a közgyógyellátás, mely a szociálisan rászorult személy részére - egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Jelenleg a Járási Hivatalnál két jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt:

1. alanyi jogon (más, meghatározott ellátásokra való jogosultság okán),
2. normatív alapon (alacsony jövedelmi helyzetére tekintettel),

Amennyiben valaki a fentiekre nem jogosult akkor Pécsvárad Város Önkormányzata gyógyszer-támogatást állapíthat meg részére méltányossági alapon.

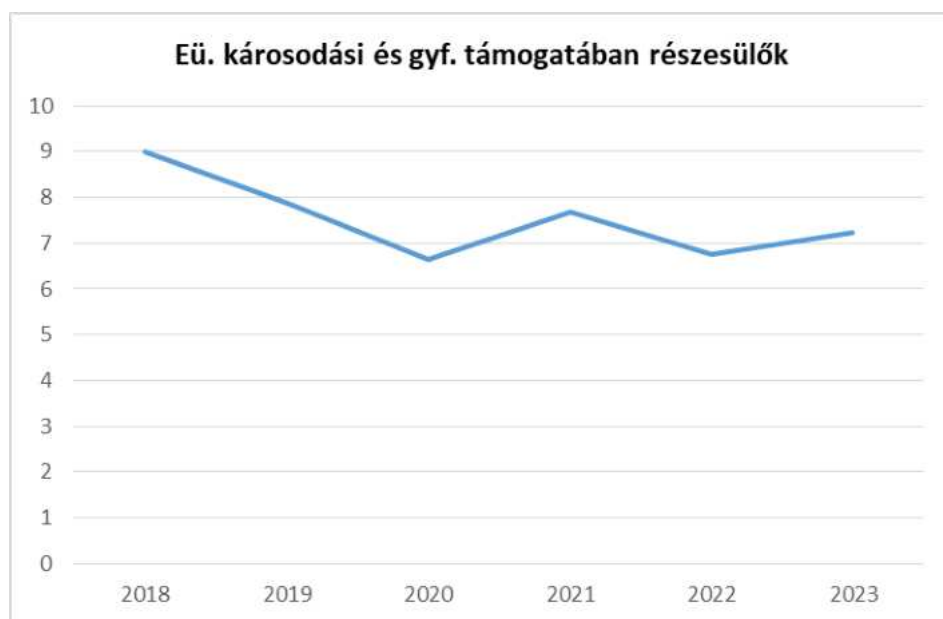
További pénzbeli ellátás az ápolási díj, mely tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ezt az ellátási formát is kizárólag azok vehetik igénybe, akik az ápolási díj összegét meghaladó rendszeres pénzellátásban nem részesülnek, továbbá akik nem szakiskola, középiskola, illetve felsőoktatási intézmény nappali tagozatos tanulói/ hallgatói, valamint azok sem jogosultak, akik napi négy órát meghaladó munkaidejű keresőtevékenységet folytatnak. A településen ezt az ellátási formát jellemzően munkanélküliek veszik igénybe, akik tartósan beteg rokonukat ápolják. További lehetőség a gyermekek otthongondozási díjának kérelmezése, azok esetében, akik tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermekeiket ápolják.

Az ápolási díj kérelmek elbírálását a Járási Hivatal végzi. A helyi Önkormányzatnál rendkívüli települési támogatás igényelhető elemi csapás, hosszabb kórházi ápolással járó, tartós táppénzes állomány, betegség, baleset, közeli hozzátartozó halála esetében hivatalból vagy kérelemre évente legfeljebb egy alkalommal.

Egészségkárosodott munkanélküliek számára nyújtható az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, amelyet szintén a Járási Hivatalnál kell kérelmezni. Az egészségkárosodás mértékének igazolása mellett, jövedelem- és vagyonvizsgálatot követően, családi állapot függvényében kerül meghatározásra az ellátás összege.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2018	9
2019	8
2020	7
2021	8
2022	7
2023	7

Forrás: TelR, KSH

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

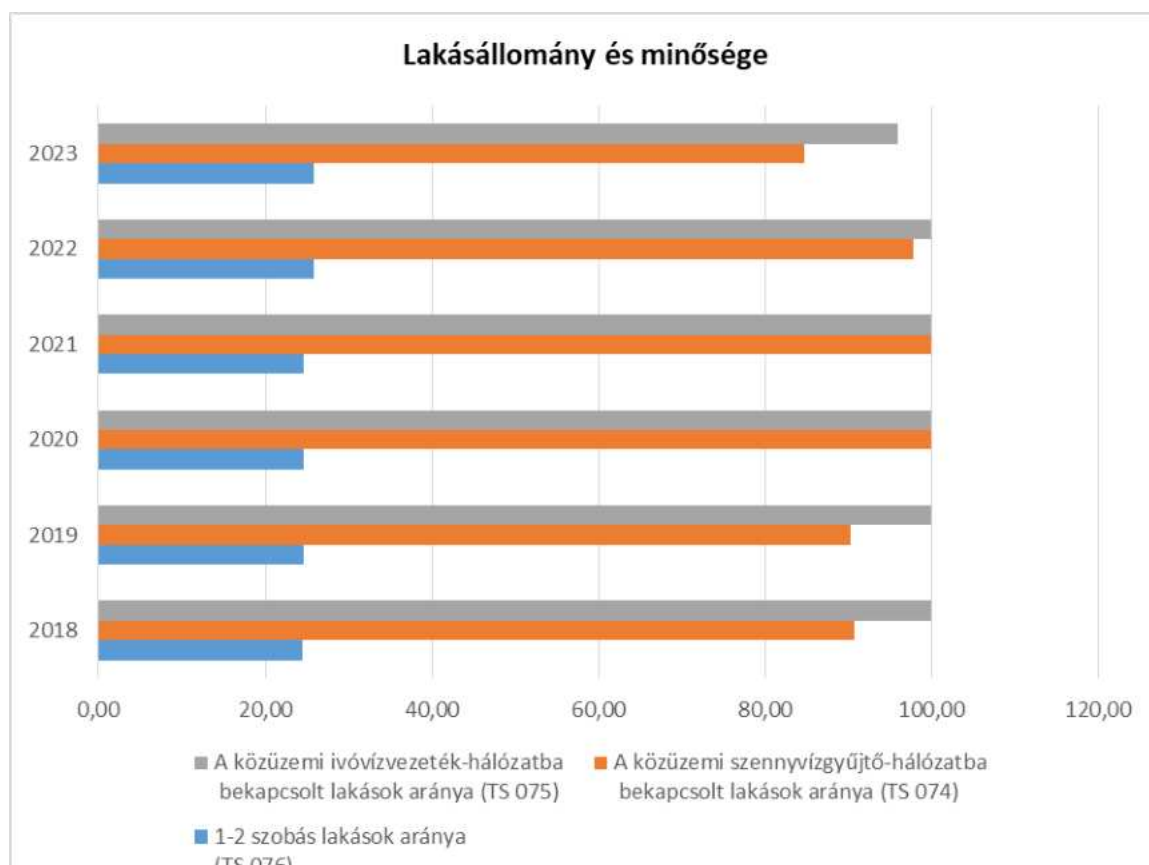
E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A település lakásállománya a 2020-as évet követően ugrásszerűen emelkedett. Ez egyrészt az állami támogatásoknak köszönhető, másrészt a város központjában több társasház jellegű ingatlan is épült magánvállalkozásoknak köszönhetően.

A közüzemi szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások arányának csökkenése azzal magyarázható, hogy a külterületek épült új és felújított ingatlanok esetében nem lehetséges a becsatlakozás, mivel a hálózat nincs kiépítve ezeken a területeken.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2018	1526	2	1,31	24,51	90,76	100,00
2019	1528	2	1,31	24,54	90,31	100,00
2020	1528	0	0,00	24,54	100,00	100,00
2021	1536	12	7,81	24,54	100,00	100,00
2022	1619	7	4,32	25,76	97,71	100,00
2023	1626	8	4,92	25,83	84,75	95,88

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

Bérlakása vagy szociális lakása az Önkormányzatnak nincs. A szociális, ill. bérlakás iránti igényt jelenleg nehéz felbecsülni, mivel a 2019-től meginduló lakhatási, lakásépítési és felújítási

támogatási formák (CSOK, falusi CSOK, stb.) hatásainak köszönhetően vélhetően az ezirányú igény csökkent.

Az általános iskola tájékoztatása szerint azonban, továbbra is vannak olyan családok, gyermekes családok, akik önerejükből, átmeneti vagy tartós jelleggel lakhatásukat nem tudják megoldani. Az önkormányzati tulajdonú, szociális bérlakások iránti igény megjósolhatóan teljes mértékben nem fog eltűnni.

Emellett meg kell említeni egy olyan tendenciát is a településen, hogy a helyben letelepedni szándékozók kisebb lakásban albérletet keresnek, mert az eladó ingatlanok többsége kertes családi ház, amelyek többnyire nagyobb területű ingatlanon helyezkednek el. Új ingatlan építésére az ide költözőknek a város perem-területein van csak lehetőségük, onnan azonban a városközpont gyalogosan már nehezebben, hosszabb idő alatt érhető csak el. Emiatt szükség lenne a város központjában új bérelhető, vagy megvásárolható lakások építésére. Az önkormányzatnak erre anyagi lehetősége saját erőből nincsen, továbbá a központban építési területek alacsony számban találhatóak, a beépítettség sűrű. Az egyetlen nagyobb egybefüggő terület egy vállalkozás tulajdonában van, amely jelenleg elhagyatott, nincs hasznosítva.

b) szociális lakhatás

A feltárt veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma alacsony, évente 2-3 esetről beszélhetünk. Jelenleg a településen 2-3 hajléktalan él, akiknek nappali ellátását a Gondozási Központ végzi, egyéb ügyeik intézésében a Család- és Gyermekjóléti Központ segít. Éjszakai elhelyezésükre azonban nincs erre kialakított, megfelelő hely. (Jogsabály nem teszi kötelező feladattá 30 ezer lélekszám alatti települések önkormányzatai számára hajléktalanok éjszakai elhelyezésének biztosítását.)

Itt fontos megemlíteni az Önkormányzat tulajdonában lévő Zengő Apartmanházat, mely kulturált, magas színvonalú lakhatást biztosít 65 év feletti állampolgárok számára egyszeri egyösszegű térítési díj ellenében. Az intézmény minden beköltöző részére kiegészítő szolgáltatásokat biztosít további térítés ellenében. Lehetőség van orvosi, szociális és étkezési szolgáltatások igénybevételére. Az apartmanok alapterülete 25 m² ami tartalmaz konyhát, fürdőszobát ill. 1 szobát. Az épület 10 db önálló apartmant tartalmaz, melyek alacsony rezsivel, zárt udvarral, parkolóval rendelkeznek.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Ilyen ingatlanról nincs tudomásunk.

e) lakhatást segítő támogatások

A rendszeres települési támogatás, lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztő-részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújthat. Elmaradt rezszi kiadások kifizetéséhez az Önkormányzat kérelemre kamatmentes kölcsönt biztosíthat, melynek összege a nyugdíjminimum kétszeresének maximuma.

A településen évre csökken a települési támogatásban, így a lakásfenntartási támogatásban részesülők száma is. (lásd 3.4.3. sz. táblázat).

A városban 2012 óta részesülhetnek a rászorulóknak tűzifa támogatásban, az utóbbi években egyre bővülő mértékben.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2018	n.a.	10
2019	109	142
2020	81	127
2021	59	128
2022	52	131
2023	35	99

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság

Az MNB 2023-ban megjelent, A háztartások pénzügyi adatai című kiadvány szerint Magyarországon 2014 végén a rezidens háztartások 40 százalékanak, 2017 végén 37 százalékanak, 2020 végén 38 százalékanak volt valamilyen (egy vagy több) hiteltartozása. Míg a háztartások hiteltartozása 2014 végén 8959 milliárd forint volt, ez 2020 végére 10.388 milliárd forintra emelkedett.

A Pécsváradi lakosság eladósodottságára vonatkozóan az Önkormányzatnak nem állnak rendelkezésére adatok. Vélhetően az országos tendencia figyelhető meg a településen is, amely szerint az eladósodottság emelkedő tendenciát mutat.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Nem lakóövezetben, hanem üdülőövezetben több bejelentett állandó lakos él a településen a Dombay-tónál, melyek egy része belterület, illetve zártkerti ingatlan. Állapotuk általában

megfelelő, víz, villany ellátással rendelkeznek, vezetékes gázzal és csatornázással viszont nem. A házak megközelítésére beton, illetve döngölt földes úton van lehetőség. A tótól körülbelül 700m-re található távolsági buszmegálló.

A lakosok egy része saját személygépjárművel rendelkezik. Az Önkormányzat nyilvántartása szerint 2020-ban 2383 gépjármű után fizettek gépjárműadót a helyi lakosok. Ez összevetve a lakások számával ugyanabban az évben (1528) azt mutatja, hogy lakásonként átlagosan 1,5 autó volt a pécsváradiai tulajdonában.

A 3.4.4. számú táblázat szerint 2022 októberében külterületen 42 lakás volt Pécsvárad-Szilágypusztán közel 100 fő lakossal, melyek komfortfokozata változó. Az egykori uradalmi cselédlakások komfortosabbá tétele, bővítése a tulajdonosok igénye, ill. anyagi lehetőségei szerint történt meg. A Szilágypusztai önálló családi házak alapterülete, lakószoba száma nagyobb, jellemzően komfortosabbak. Szilágypusztán mind szolgáltatásokkal, mind közművekkel történt ellátása hiányosnak mondható. Buszmegálló a 6-os fő közlekedési útvonalon található, ahol több távolsági busz megáll, azonban a településrészre azok már nem mennek be.

Pécsvárad külterületén tanyákon is él néhány család.

A külterületen élők, – főként Szilágypusztán – lakosainak jobb életminősége, létbiztonságának javítása (téli időszak, krízishelyzetek), jobb színvonalú ellátása tanyagondnoki szolgálat bővítésével lehetne elérhető.

Helyi buszjárat továbbra sem működik, az elmúlt években voltak erre irányuló kezdeményezések, azonban ezek anyagi okok miatt nem voltak fenntarthatók hosszabb távon.

3.4.4. számú táblázat – Városrészek, településrészek lakossága						
A helység városrészei, a helységhez tartozó településrészek jellege és megnevezése	A népszámlálási lakónépesség	A lakások	A lakott egyéb lakóegységek	Postai irányítószám	A külterület települési jellege	A településrész távolsága a központi belterület centrumától (km)
	száma 2022. október 1-jén, a 2024. január 1-jei közigazgatási állapot szerint					
Központi belterület	3 464	1 440	0	7720	–	–
Egyéb belterület						
Dombaytó	82	56	0	7720	–	2,5
Külterület						
Belsőtanyák	41	19	0	7720	Mgl.	2,3
Csokoládépuszta	20	9	0	7720	Mgl.	5,5
Dobosvölgy	4	1	0	7720	Mgl.	2,4
Hármasmalom	–	–	–	7720	Mgl.	1,2
Kishosszúrét	30	13	0	7720	Mgl.	3,0
Külsőtanyák	43	17	0	7720	Mgl.	2,3
Öregbeke	1	1	0	7720	Mgl.	2,4
Szászvölgy	35	16	1	7720	Mgl.	2,4
Szilágypusztá	98	42	0	7720	Mgl.	4,1

Mgl. mezőgazdasági jellegű (készenléti, szolgálati) lakótelep, illetve lakóhely, mezőgazdasági jellegű tanyák
=

Forrás: ksh.hu

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

A szegregáció fogalmát a szakirodalom leggyakrabban a területi elhelyezkedéssel, lakhatással és az ebből következő intézményi – gyakran az oktatás területén jelentkező – elkülönüléssel/elkülönítéssel kapcsolatban használja. Szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.

Pécsvárad város esetében ilyen területről/területekről nem beszélhetünk.

- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;;

A 2022-es nemzetiségi összetételből - melyeket a település bemutatásakor említettünk - egyértelmű a város nemzetiségi jellege (német); a magát cigány nemzetiségűnek vallók száma azonban csökkent, valószínűsíthetően a már korábban bemutatott okokból.

Az kétséget kizáróan megállapítható, hogy az iskolázottsága, jövedelmi viszonyai, szociális helyzete alapján alacsonyabb státuszú lakosság jellemzően a város u.n. „régí” részén él, alacsonyabb komfortfokozatú, rosszabb állagú lakásokban, épületekben, illetve a külterületi részeken, régebbi pinceépületekben. A szegregáció, szélsőséges szegregáció (gettósodás), esetlegesen etnikai alapon létrejövő jelenségével nem találkozhatunk.

- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

A szegregációval való veszélyeztetettség a város északnyugati határában, a Zengőre vezető út mellett, a Zengő utca végében lévő területen merült fel a közelmúltig. Korábbi rossz megközelíthetősége, a közvilágítás hiánya, a roma lakosság népességen belüli arányánál nagyobb számú jelenléte vetett fel kérdéseket. A mintegy 1,5 km-re levő városközpontba, az orvoshoz, a patikába, a buszmegállóba, a Polgármesteri Hivatalba, a boltokba való eljutást a települési átlaghoz közelítette az elvégzett útfelújítás és a közvilágítás kiépülése.

Környezetszennyező tevékenységet a környéken nem folytatnak.

A településen egyéb, szegregációval veszélyeztetett terület nem található.

Meg kell említenünk a külterületen élők helyzetét. Szilágypusztá, a Dombay-tó környéke és a tanyák azok a területek, ahol nagyobb számban élnek külterületen családok, ill. egyedülállók.

Szilágypusztá lakosságszáma alapján a járás kisebb településeivel közel azonos méretű település. Infrastruktúrája elmaradott. Helyben gyakorlatilag semmilyen közszolgáltatás nem vehető igénybe. Boltba, orvoshoz, óvodába-iskolába az 5 km-re fekvő Pécsváradra kell eljutni, amihez a közösségi közlekedés szinte semmilyen lehetőséget nem biztosít.

A Dombay-tó környéki üdülőtelep – megfigyelési-tapasztalati adatok alapján – egyre több család számára szolgál állandó lakhelyül. Anyagi-szociális helyzetükről, a költözés indítékairól adatokkal nem rendelkezünk.

A város környéki tanyák hagyományosan szolgáltak lakhelyül több családnak. A Külső ill. Belső tanyák népessége nem képez homogén csoportot. Megtalálhatóak itt jómódú, a kedvezőnek ítélt környezeti adottságok miatt itt élő, és gyengébb minőségű lakóházaikból elköltözni nem tudó családok egyaránt.

A külterületeken élő népességről általánosságban elmondható, hogy akár az esetlegesen változó családi körülmények, élethelyzetek, vagy akár az időjárási viszonyok előidézhetnek olyan problémákat, amelyek fokozott odafigyelést tesznek indokolttá irányukba a település részéről.

Ismételjük, hogy indokoltnak látszik a tanyagondnoki szolgálat további bővítése, hatékonyságának javítása, amely megkönnyíti a külterületeken élők mindennapi életét.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A település minden lakosa számára elérhető az egészségügyi alapellátás és bizonyos járóbeteg szakellátások, a Dr. Entz Béla Egészségügyi Központban, melyek az alábbiak:

Alapellátás:

- felnőtt háziorvosi,
- házi gyermekorvosi ellátás,
- fogorvosi alapellátás,
- alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás,
- védőnői ellátás.
- iskola- és ifjúság orvosi ellátás.

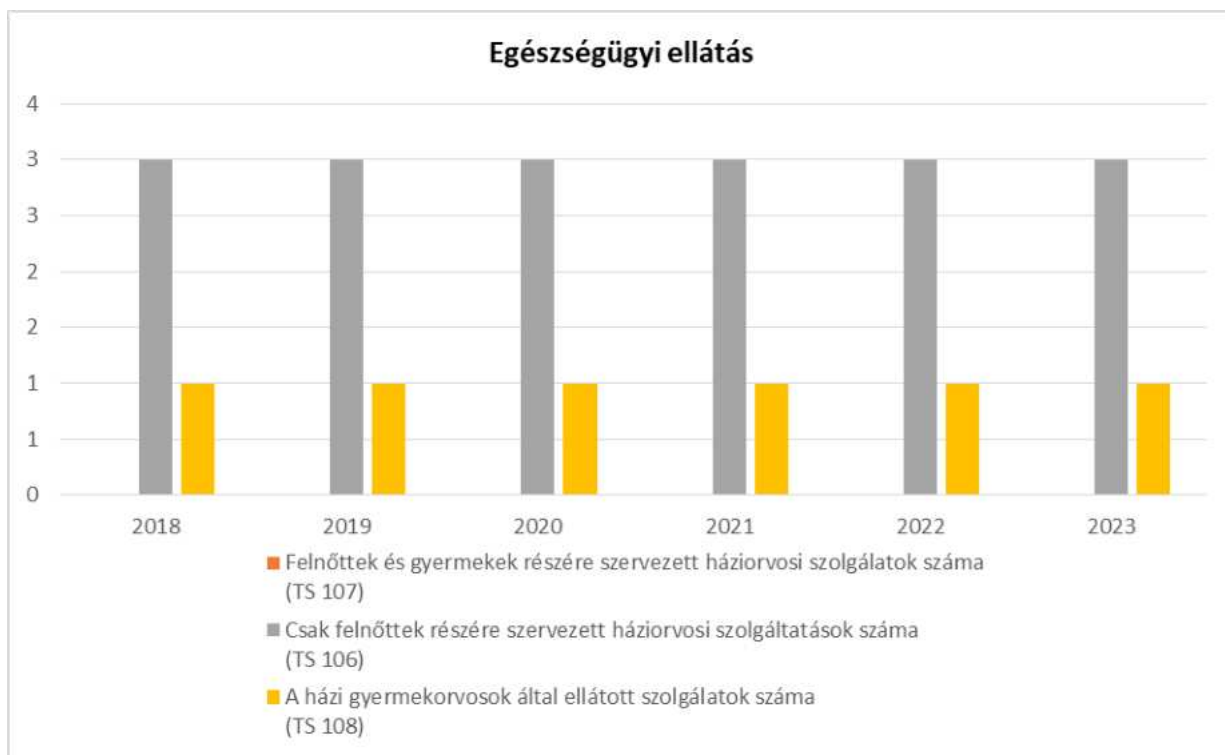
Az egészségügyi alapellátást 3 területi ellátásra kötelezett háziorvos, 1 házi gyermekorvos, illetve 3 fogorvos látja el. Munkaidőn túl, ill. szabad- és munkaszüneti napokon a városban központi ügyelet van, melyet a helyben és a környéken háziorvosi szolgálatot ellátó orvosok teljesítenek.

Az iskola egészségügyi feladatokat a házi gyermekorvos látja el (lásd alább).

Az Egészségügyi Központban néhány szakorvosi ellátás is igénybe vehető: reumatológiai szakrendelés hetente kétszer, fizioterápia, gyógytornász érhető el.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2018	0	3	1	2	175	17,42
2019	0	3	1	2	177	13,83
2020	0	3	1	2	147	14,30
2021	0	3	1	2	125	15,16
2022	0	3	1	2	166	16,54
2023	0	3	1	2	140	14,80

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

Az anya-, gyermek-, csecsemővédelmi ellátásról 3 védőnő gondoskodik.

Az Egészségügyi Központban működik továbbá a környezet egyetlen laboratóriuma. magánrendelés formájában urológiai szakrendelés is elérhető.

A város egészségügyi ellátása jó színvonalú és kielégítő. A környező településekről is igénybe veszik az egészségügyi szolgáltatásokat.

Pécsváradon 2 gyógyszertár is működik, melyek a szakmai szabályozásnak megfelelően tartanak ügyeletet.

Összességében az egészségügyi ellátás elérhetősége, színvonala kiváló a településen. Az Egészségügyi Központ infrastruktúrájának fejlesztése azonban hosszú távon szükséges.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A településen a szűrővizsgálatok végzése már kisgyermekkorban elkezdődik. Az Egészségügyi Központban a következő szűrővizsgálatokat végzik el a szakemberek:

- A Védőnői Szolgálat védőnői, illetve a gyermek háziorvos a gyermekeknél 1, 3, 6 hónapos korban úgynevezett státuszvizsgálatot végeznek, mely mind a testi, mind a szellemi fejlődésre kiterjed. A hatodik hónap után évente történik szűrővizsgálat 6 éves korig.
- Az iskolaérettséget vizsgáló státuszfelmérés 5 éves korban esedékes.
- Az iskolaorvos és a védőnők szűrés keretében a testi fejlődés mellett látás-hallás vizsgálatot is végeznek az iskolában.
- A felnőtt háziorvosok betegek körében a jogszabályokban meghatározott rendszeres szűrővizsgálatokat folyamatosan végzik.
- A védőnők külön egészségügyi programok keretében végeztek már nőgyógyászati rákszűrést, emlőszűrést is végeznek.
- Városi rendezvényeken a szakrendelő dolgozói alkalomszerűen szűrőnapot tartanak, melynek keretében az alábbi méréseket végzik: vérnyomásmérés, koleszterinmérés, testzsír-mérés és vércukormérés.

A helyi általános iskola együttműködve a rendőrséggel rendszeresen szervez drog prevenció programokat.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A fejlesztő és rehabilitációs ellátás a gyermekek számára a nevelési-oktatási intézményekben megoldott, továbbá magánúton is igénybe vehető fejlesztő torna a Tankerület által működtetett uszodában, valamint az Egészségügyi Központban.

A településen működik heti rendszerességgel az Anonim Alkoholisták Klubja és az Alkoholisták Felnőtt Gyermekeinek Klubja. Ezekhez a Család- és Gyermekegészségügyi Központ biztosítja a helyszínt. A különböző függőségben szenvedőknek rehabilitációs otthon, a „Változóház” működik. A „Félutas-ház - védett munkahely” a pécsváradi „Változóház” különálló része, a drogrehabilitációt sikeresen befejezőknek nyújt védett munkahelyet és lakhatást az önálló életkezdésig.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

A település a közétkeztetést az önkormányzatok fenntartásában működő konyhákon keresztül biztosítja, melyek a helyi általános iskolában és az óvoda Gesztenyés úti épületében találhatóak. Az iskolában az általános iskolásoknak, a középiskolásoknak, a gyógypedagógiai intézmény tanulóinak és gondozási központ ellátottjainak főznek továbbá a zengővárkonyi óvodának, az óvodai konyha a két helyszínen működő intézményt látogató gyermekeket látja el. Az étrend összeállításához alkalmazzák az ide vonatkozó külön jogszabályokat, amelyek az egészséges, kiegyensúlyozott táplálkozásra nagy hangsúlyt fektetnek.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Pécsváradi Város Önkormányzata a testnevelést, a tömegsportot, az oktatás-nevelést, a Pécsváradi Spartacus Sportegyesület igazolt sportolóinak versenyeztetését a kultúra szerves részének tekinti. Emellett rendkívüli hangsúlyt fektet a pécsváradi és a környékbeli lakosság – kiemelten a fiatalabb generáció - egészségügyi állapotának javítására. Ezeket a célokat szolgálja a Sportcsarnok és Tanuszoda fenntartása, mely feladatot a Klebelsberg Központ Pécsi Tankerülete vette át.

A sportkörben több, mint 200-an sportolnak a különböző szakosztályokban. Egyesületünknek van **labdarúgó, kézilabda, küzdősport, sakk és tömegsport** szakosztálya is.

A labdarúgásban a felnőtt csapat évek óta sikeresen szerepel a vármegyei I. osztályban, de az egyesületnek van U7 és U19 között minden korosztályban csapata, azonban több mint 20 éve az első csapat és a fiatalok mellett az aktív sportolásból már visszavonult labdarúgóknak is lehetőséget biztosít a klub rendszeres testmozgásra és az "öregfiúk" bajnokságban való indulásra. A labdarúgó szakosztály így már évek óta folyamatosan legalább 120-130 főnek biztosít sportolási lehetőséget.

A településen versenyszerűen van még lehetőség kézilabdázásra, sakkozásra, thai-boxra. Utóbbi szakosztályok szintén több sikert tudhatnak már magukénak.

A városban számos további sportolási lehetőség adott, többek között különféle tornák, aerobik, kosárlabda, tenisz, teremfoci, baba-mama torna, tánc. Az uszodában a tanév során hetente több alkalommal van úszásoktatás gyermekek számára. Az uszoda tanuszodai feladatokat is ellát, amellett, hogy a tanév során minden délután nyitva áll a város és a környék úszni vágyói számára.

A helyi Íjász Egyesület is egyre több tagot számlál. A versenyzés mellett rendszeresen részt vesznek a helyi rendezvényeken különböző bemutatókkal.

A Sportcsarnokban működő konditerem több fejlesztésen esett át az elmúlt években, így sokak számára biztosít edzési lehetőséget.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális szolgáltatások körében az Önkormányzat minden jogszabályban előírt feladatának eleget tesz. A személyes gondoskodást nyújtó alapellátások közül Pécsváradon az önkormányzat biztosítja az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a családsegítést, a gyermekjóléti szolgáltatást, valamint a nappali ellátást. Mindezeket az Önkormányzat a Pécsvárad Gondozási Központon és a Család- és Gyermekjóléti Központ és Szolgálaton keresztül biztosítja. A Gondozási Központ a Pécsvárad Szociális Társulás fenntartásában működik. A Gondozási Központ látja el a településen, és a környék további 17 településén a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is.

A Gondozási Központ továbbá biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátások közül a tartós elhelyezést biztosító, ápolást gondozást nyújtó idősök otthona szolgáltatást. A 30 férőhelyes Idősök Otthonán belül 11 fő számára átlagot meghaladó, emelt szintű férőhely, 19 fő számára általános ápoló-gondozó otthoni elhelyezés biztosított. Mindkét elhelyezésnél demens ellátás is folyik.

Az otthon épületének kialakítása nem ideális, férőhelyszáma nem elegendő, évek óta növekszik a várólista, hiszen nem csupán a településről, hanem az egész országból fogadnak lakókat tekintet nélkül a jövedelmi/vagyoni helyzetre. A férőhelybővítés folyamatos célja az Önkormányzatnak, annál inkább, mivel a településen is pozitív az öregedési index, azaz egyre nagyobb arányú az idősebb korosztály létszáma, a fiatalokhoz képest.

A Gondozási Központ alaptevékenységei közé tartozik a szociális étkeztetés is, amely révén az önkormányzat biztosítja a településen a szociális étkezés lehetőségét. Legalább egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodnak azoknak a szociálisan rászorultaknak, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt. A szociális rászorultság feltételeit Pécsvárad Város Önkormányzata helyi rendeletben szabályozza. Az ellátás igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője kérelmére történik, melyet az intézményhez kell benyújtani.

A gyermekjóléti alapellátások közül önkormányzatunk köteles biztosítani a család- és gyermekjóléti szolgálat és a család- és gyermekjóléti központ szolgáltatást. A gyermekjóléti szolgáltatást a településen és 12 környékbeli településen, a Pécsvárad és Erzsébeti Közös Önkormányzati Hivatalokhoz tartozó településeken látja el az intézmény. A Pécsvárad Járásban a Pécsvárad Család- és Gyermekjóléti Központ látja el a hatósági intézkedéssel érintett gyermekvédelmi feladatokat és a köznevelési intézményekben végzendő szociális segítség feladatait.

A gyermekek napközbeni ellátása a Német Nemzetiségi Önkormányzat fenntartásában működő Pécsvárad Szivárvány Német Nemzetiségi Óvoda és a Bölcsőde intézményében történik. A bölcsőde működtetését az önkormányzat önként vállalta fel (tízezer főnél nagyobb lakosú településeken kötelező e feladat). A gyermekek napközbeni ellátását végzi még a Klebelsberg Központ által fenntartott általános iskolai napközi.

A településen néhány éve alakult magán kezdeményezésre a Kis Herceg Családi Bölcsőde, amely 1-3 éves bölcsődés korú gyermekek számára nyújt ellátást térítés ellenében.

Megállapítható, hogy Pécsvárad Város Önkormányzata valamennyi, a jogszabályokban kötelezően előírt ellátást biztosítja.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

A szerhasználat és más szenvedélybetegségek megelőzésének feladatát a közoktatás helyi intézményei tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon teljesítik. A feladat ellátásához jellemzően külső szakemberek segítségét is igénybe veszik.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások nyújtásakor hátrányos megkülönböztetésre, az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére nem került sor, illetve ilyen információ nem áll az Önkormányzat rendelkezésére. Az önkormányzat intézményei akadálymentesek.

j) népkonyha

A település népkonyhát nem működtet. A szociális étkezésre szorulókat a Gondozási Központon keresztül juthatnak meleg ételhez a jövedelmüktől függő térítési díjért.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

A közösségi élet színterei a településen a kulturális intézmények (Művelődési Központ és Könyvtár), valamint a számos helyi rendezvény helyszínéül szolgáló Pécsváradi Vár és Várkert.

A Művelődési Házban több mint 40 közösség, klub, művészeti csoport működik, köztük a legnagyobb taglétszámmal büszkélkedő Nyugdíjas Klub, a Mozgáskorlátozottak Egyesülete, a Felvidékiek Klubja, de a Női Kamarakórus itt próbál. Itt tartja programjait többségét a Pécsváradi Ifjúsági Önkormányzat. A Művelődési Ház több civil szervezetnek ad otthont, többek között a több mint 50 éves Pécsváradi Várbaráti Körnek, amely a közösségi élet színesítésében mindig is kulcsszerepet játszott.

A különböző kulturális műsorok, programok mellett az önképzés és önkifejezés fontos helyszíne az intézmény. Különböző tanfolyamok, művészeti csoportok működnek keretében. Nyilvános, közösségi Internet-hozzáférést biztosít az intézmény látogatói számára. Segíti a civil szervezetek működését, a szabadidő tartalmas, hasznos és egészséges eltöltését, városunk természeti értékeinek megismerését, kulturális, történelmi, néprajzi hagyományainak bemutatását, a kézműves kultúra elsajátítását, a közösséget építő magatartásformák kialakítását. A Művelődési Központ épületében működik továbbá egy korszerű nyilvános könyvtár informatikai teremmel, melyben a gépek egy speciális szoftvernek köszönhetően a látáskárosultak számára is használhatóak.

A közösségtudat növekedéséhez járul hozzá a helyi média (Pécsváradi TV), a városi újság (Pécsváradi Hírmondó), a város (www.pecsvarad.hu) és egyre több intézmény saját szerkesztésű honlapja. A Pécsváradi TV képújságjában lehetőség van hirdetésre, de rendszeresen tudósít a városi eseményekről, rendezvényekről, valamint élőben közvetíti a képviselő-testület üléseit is.

A város és intézményeinek jelenléte is jelentősen javult az elmúlt években, így az információk még szélesebb körhöz tudnak eljutni.

A köznevelési intézményekben biztosítottak a testnevelés tanórai és tanórán kívüli feltételei. A sportcsarnok és uszoda komplexuma az Általános Iskola testnevelés óráinak is helyet ad.

A könyvtár évtizedek óta jelentős szerepet tölt be a település kulturális életében. A hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett irodalmi esteket, író-olvasó találkozókat is szervez.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
4	igen	3 565	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Pécsváradon jellemző a békés egymás mellett élés. A nagyobb városokhoz hasonlóan itt is elkezdődött ugyan az emberi kapcsolatok fellazulása, az eltávolodás, viszont a településen megrendezésre kerülő közösségi, kulturális, szabadidős programok a közösségtudat megőrzésére irányulnak, ezáltal igyekeznek megakadályozni az elidegenedést.

A településen etnikai konfliktusok nincsenek. Hagyományosan békében élnek itt egymással a hosszú történelmi múltra visszatekintő etnikumok. Tisztelik egymás hagyományait, őrzik saját nyelvi, kulturális örökségüket.

Pécsváradon szükség lenne a közösségi együttélés számára megfelelő helyszín és környezet kialakítására, a város összképének megújítására. Az utak, közterek, játszóterek fejlesztése, a középületek modernizálása javíthat a közösségi együttélés színvonalán.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A településen több helyi közösségi kezdeményezés létezik, amelyek célja az emberekben a szolidaritás érzésének tudatosítása, egymás segítése. Ezek közül említendő a Család és Közösség Alapítvány által elindított, és önkéntesek segítségével működő Adománybolt. A bárki által leadott megunt tárgyakat, ruhákat, háztartási eszközöket, elektromos berendezéseket, a boltban jelképes összegért értékesítik, majd a befolyt összeget a rászorulóknak megsegítésére fordítják. Szintén a Család és Közösség Alapítvány kezdeményezése az éves jótékonysági Adventi vásár, melynek a bevételeiből szintén a hátrányos helyzetűeket segítik.

A Katolikus Caritas és a Máltai Szeretetszolgálat helyi szervezetei kezdeményezői és aktív részesei a rászorulóknak életminőségének javítását célzó kezdeményezéseknek.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ is folyamatosan fogadja be az adományokat, amely elsősorban ruhanemű, és továbbítja a szociálisan rászorultaknak, utóbbi tevékenységben a védőnők is közreműködnek.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A nemzetiségi hagyományörzés legfőbb letéteményesei a nemzetiségi önkormányzatok.

A Cigány Nemzetiségi Önkormányzat hagyományörző közösségi zenés-táncos összejövetelek szervezése mellett igyekszik mind nagyobb hangsúlyt fektetni a gyermekek iskolai előmenetelének támogatására is.

A Német Nemzetiségi Önkormányzat tevékenysége sokszínű. Rendezvényei mellett jelentős a szerepe városunk testvérvárosi kapcsolatainak ápolásában is. Az óvoda fenntartójaként jelentős szerepet vállal a város köznevelésében is. A Pécsváradi Németek Baráti Köre a helyi németiség összefogására, érdekeinek képviselésére alakult. Legfontosabb feladatának a német nyelv elevenen tartását, a pécsváradi és környékbeli sváb szokások és hagyományok felkutatását, felelevenítését tekinti. Ezért vállal a klub tevékeny szerepet a Német Kisebbségi Önkormányzattal összefogva a Német Olvasótábor, illetve több nagyrendezvény megszervezésében is, mint pl. a Maifest vagy a Német Nemzetiségi Multság. Állandó résztvevője az egyéb városi rendezvényeknek is, valamint mozgatórugója a testvérvárosi kapcsolatoknak.

A Felvidékiek Klubja rendkívül aktív szereplője a közösségnek. Több összefogás kezdeményezője. Az alapítók azok a felvidéki családok illetve leszármazottaik, akik a második világháború után áldozatai voltak az úgynevezett lakosságcsere-egyezménynek. Az elmúlt évek folyamán számos a Felvidék magyarlakta településével sikerült kapcsolatot felvennie, több küldöttség is részt vett az ottani rendezvényeken, illetve számos alkalommal hívták és fogadták őket az itteniek is. Ezekből testvérvárosi kapcsolat is született.

A Zengővidék Határon Túli Magyarok Egyesülete célja Pécsvárad testvértelepülési kapcsolatainak ápolása, bővítése; a határon túli magyarok által lakott régiók kultúráinak megismerése, határokon átnyúló kulturális és társadalmi együttműködések létrehozása.

- e) helyi lakossági önszerveződések.

Pécsváradon jelentős hagyománya van a lakossági önszerveződéseknek. A Várbaráti Kör országosan is ismert, jelentősége a helyi civil társadalom megszerveződésében is hangsúlyos.

Az elmúlt években a Pécsváradért Alapítvány célul tűzte ki, hogy Pécsvárad és annak környékének szellemi és természeti értékeit újszerű megközelítésben tárja a helyi lakosság és a „nagyvilág” elé. Több helyi és környékbeli lakossági kezdeményezésnek, jótékonyági gyűjtésnek adott keretet és segítséget a megvalósításban, népszerűsítésben.

Az Ifjúsági Önkormányzat országos viszonylatban is kiemelkedően jól működik a Fiatalok a Részvételért Egyesülettel karöltve. Kulturális tevékenysége mellett jelentős a szerepe a fiatalok politikai szocializációjában is.

A Dombay-tó Tájvédelmi Egyesület célja óvni a Tóvölgyet, környezetünket és az infrastruktúrát, segíteni a természetközeli szemléletű fejlesztéseket, közösségként együttműködő kapcsolatot

tartani az önkormányzattal, közel hozni egymáshoz a városban és a tónál élőket. Tagjai a Dombay-tavi telektulajdonosok és pécsváradi lakosok.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Pécsváradon működik Roma Nemzetiségi Önkormányzat, tevékenysége elsődlegesen a helyben élő cigányok érdekeinek képviselésére, foglalkoztatási, köznevelési feladatok elősegítésére, a cigányság kultúrájának, hagyományainak ápolására, a szociálisan rászorultak támogatására irányul. A Nemzetiségi Önkormányzat feladatának ellátásában nagyobb hatékonyságot eredményezne szakmai támogatás igénybe vétele.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Munkanélküliség problémáinak kezelése	Közfoglalkoztatás további folytatása, helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása, álláskereső klub/tréningek tartása
Álláskereső alacsony, nem piacképes végzettsége	Általános iskolai felnőttoktatáson való részvétel segítése, középiskolai felnőttoktatás lehetőségének népszerűsítése, a résztvevők számának növelése
Az érintett családokban élő gyermekek helyzete, iskolai előmenetele	Célzott óvodai, iskolai fejlesztések, városi ösztöndíj rendszer bevezetése
Középületek, közterek, közutak elavult állapota, a város összképének leromlása	Infrastrukturális fejlesztések, esetleges jövőbeni pályázatok útján

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A 0-14 éves korú gyermekek száma 2018 és 2023 évet összehasonlítva mondhatni stagnált, míg az egyes évek adatait vizsgálva 2019-2021 között enyhe növekedés mutatkozott, ez sajnos visszaesett az elmúlt időszakban. A 3. számú táblázat öregedési indexét vizsgálva az látható azonban, hogy a 65 év feletti lakosság száma sokkal nagyobb arányban nő, mint a születésszám, így a lakosság elöregedése figyelhető meg.

Ezeket az adatokat támasztják alá demográfiai táblázataink és grafikonjaink is. A település népességnek több mint fele (4013-ból 2149 fő) a 18-59 éves korosztályba tartozik, amely csoport évről évre a 60 év felettiek csoportját fogja gyarapítani. A születésszámok azonban nem mutatnak növekvő tendenciát, sőt inkább csökkenőt, így az öregedési index megfordulása lehetetlen. A legutóbbi időszak központi családpolitikai intézkedéseitől várható javulás (családtámogatások mértékének emelkedése, nők adómentessége, családi adókedvezmény összegének emelése több

gyermek esetén), azonban a térség gazdasági potenciáljának növekedése, a helyi, ill. környékbeli munkalehetőségek számának gyarapodása nélkül jelentős, tartós javulás a településen nem várható.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 942	2 071	4013	48,39%	51,61%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			102	2,54%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	292	283	575	7,28%	7,05%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	47	67	114	1,17%	1,67%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A veszélyeztetettség olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

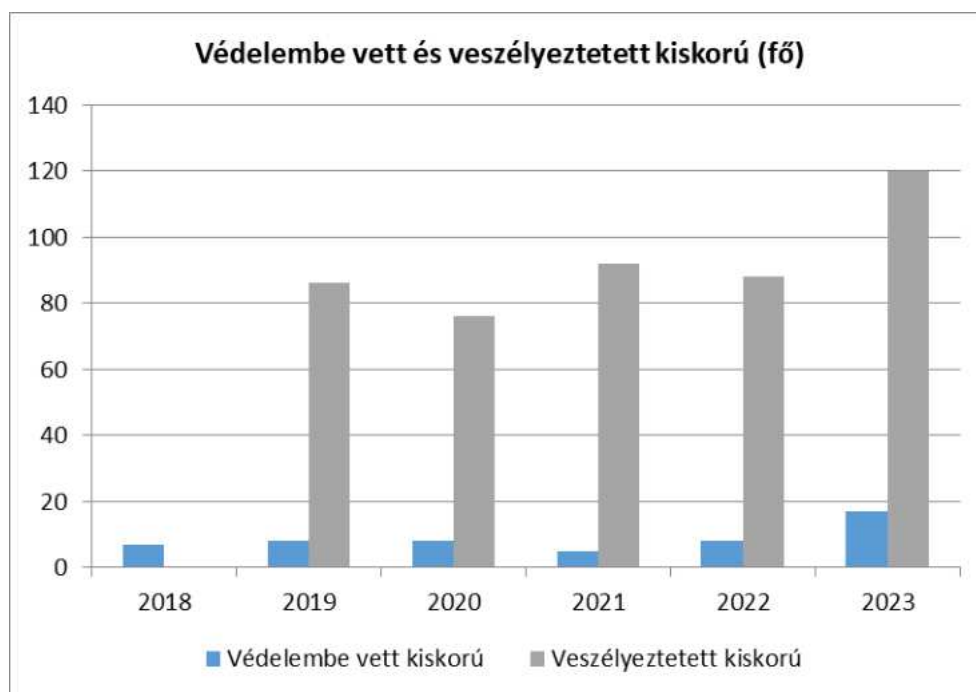
A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. (Gyvt.68.§ (1) bek.)

A 4.1.1 sz. táblázat mutatja, hogy Pécsváradon a védelembe vett 18 év alattiak száma az elmúlt években több mint duplájára nőtt. A veszélyeztetett kiskorúak száma is számottevően emelkedett. Vélhetően a 2020-as évet követő vírushelyzet a településen működő gyermekvédelmi jelzőrendszer hatékonyságára is negatív hatással volt. A védelembe vett gyermekek számának alakulása azt mutatja, hogy a családok nem működnek együtt, így sok esetben csak a védelembe vétel javíthat a gyermekek helyzetén.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő

2018	7	n.a.
2019	8	86
2020	8	76
2021	5	92
2022	8	88
2023	17	120

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

A településen az elmúlt években folyamatosan csökkent a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma. 2023-ban a 0-18 éves korú gyermekek száma 711 fő a településen, és csupán 6,5 % részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben.

Ez a tendencia a következőkkel magyarázható: a gyermekvédelmi kedvezmény megállapításakor a család egy főre eső bevétele nem haladhatja meg a mindenkori nyugdíjminimum 130 illetve 140%-át. A nyugdíjminimum összege azonban 2008 óta változatlan, míg a különböző bérminimumok legalább az infláció mértékét követték. Ezért olyan családok estek el a támogatástól évről évre, akik – annak ellenére, hogy korábban még jogosultak voltak – bérük minimális emelkedése miatt pár ezer forinttal már meghaladták a limitet. Ezeket a családokat támogatta az önkormányzat a rendkívüli gyermekvédelmi kedvezmény keretében (augusztus-szeptemberben iskolakezdéskor).

Ebben az alfejezetben említjük a hátrányos helyzetű gyermekeket is, mivel az Oktatási törvény szerint az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek hátrányos helyzetű, amelynek mindkét szülője

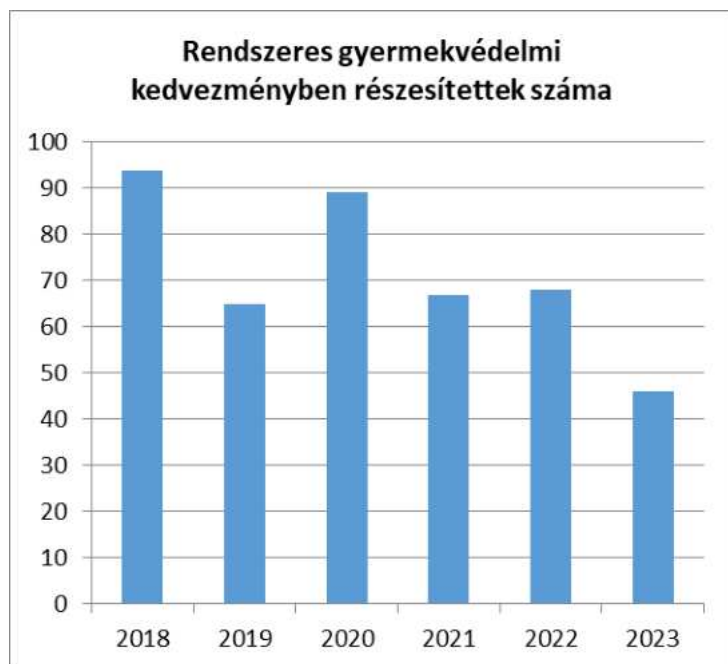
- legfeljebb alapfokú iskolai végzettségű,
- legalább az egyik szülő aktív korúak ellátására jogosult, ill. 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott,
- lakáskörülményei a törvényben meghatározottak szerint elégtelenek.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek esetében a fenti körülmények közül legalább kettő fennáll.

A hátrányos, ill. halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek problémaköréről megállapítható, hogy helyzetük jellemzően összetett, mind anyagi, mind szociokulturális tényezők által meghatározott. Ezért megsegítésük, felzárkóztatásuk akkor lehet eredményes, ha a problémák teljes spektrumát felöleli.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2018	94
2019	65
2020	89
2021	67
2022	68
2023	46

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

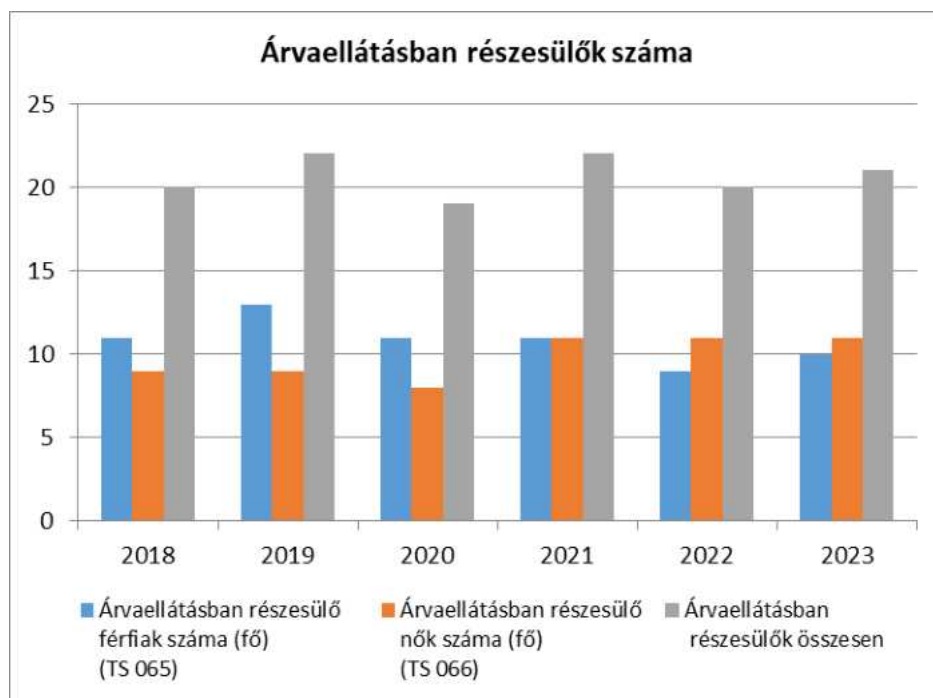
c) a gyermek jogán járó juttatásokban részesülők helyzete;

Az árvaellátás intézménye helyben is hatékonyan működik. Aktuális helyzetekben mind az Önkormányzat illetékese, mind a Család- és Gyermejjóléti Központ és Szolgálat munkatársai segítséget nyújtanak az érintett családoknak.

Az ellátottak száma az utóbbi években nem mutat szignifikáns eltérést.

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2018	11	9	20
2019	13	9	22
2020	11	8	19
2021	11	11	22
2022	9	11	20
2023	10	11	21

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A fenntartók mind az óvodában, mind az iskolákban a vonatkozó jogszabályokat betartva biztosítják az érintett gyermekek számára az ingyenes étkezést.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

A településen nincs tudomásunk magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekekről

.

- f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Pécsvárad Önkormányzatának nincs tudomása a településen élő, e problémakörbe tartozó gyermekekről.

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben nem él kiskorú gyermek a településen.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

Településünkön a Védőnői Szolgálat három védőnő alkalmazásával működik, akik három körzetben látják el feladataikat, valamint az iskola védőnői feladatokat is.

Körzeteikhez Pécsvárad egyes részei mellett további, környékbeli települések is tartoznak:

Pécsvárad III. körzet: Erdősmecske, Lovászhetény, Pusztakisfalu

Pécsvárad II. körzet: Szilágypusztá, Apátvarasd, Zengővárkony

Pécsvárad I. körzet: Csokoládépusztá, Nagypall, Martonfa

A védőnők először a tanácsadón találkoznak a várandós anyákkal és azt követően folyamatosan tartják velük a kapcsolatot. Cél a várandósság időszakának, majd a megszületett csecsemő fejlődésének figyelemmel kísérése. Erre egyrészt az Egészségügyi Központban tartott tanácsadón nyílik lehetőség, ahol meghatározott időpontban szülész-nőgyógyász, illetve gyermekorvos is jelen van, másrészt a védőnők a családgyógyászok során győződnek meg a kismamák, anyukák és gyermekeik állapotáról.

A védőnők feladatai közé tartozik:

- várandós anyák és a 0-18 éves korú gyermekek és családjuk gondozása
- tájékoztatás, tanácsadás, az egészségmegőrzés, az optimális környezeti feltételekre vonatkozóan (helyes táplálkozás, káros szenvedélyek megelőzése, egészséges életmód)
- a gyermekek megfelelő érzelmi, értelmi fejlődésének elősegítése, biztosítása, veszélyeztetettség megelőzése.

A védőnők – a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként – egészségügyi veszélyeztetettség esetén a szülész-nőgyógyással, illetve a gyermekorvossal együttműködve gondozzák a családokat, szociális veszélyeztetettség esetén lépéseket tesznek a fennálló körülmények megváltoztatására, mely a Gyermekjóléti Szolgálattal együttműködve valósul meg. Mint ahogy azt már említettük a veszélyeztetett és védelembe vett gyermekek számánál, az alapellátás és annak jelzőrendszere jól működik Pécsváradon, mindenki számára hozzáférhető az ellátás.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Pécsváradon az egészségügyi alapellátást 3 háziorvos és egy házi gyermekorvos látja el az önkormányzattal kötött szerződés alapján területi ellátási kötelezettséggel vállalkozási formában. Betöltetlen praxis a településen nincs. A fogorvosi alapellátás szintén biztosított, amely az iskolafogászattal kapcsolatos teendőket is ellátja. A gyermekek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférése a közeli megyeszékhelyen, Pécsen biztosított.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Az érintett korosztály speciális ellátási igényeit a vármegyei speciális intézmények látják el. Pécsváradon a Komlói EGYMI Pécsváradi Tagintézményének szakemberei a szükséges ellátások jelentős részét helyben tudják biztosítani.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A gyermekjóléti szolgálat tevékenységének jelentős része eléri az adott település valamennyi gyermekét, szolgáltató és megelőző funkcióval bír. Tevékenységét összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A gyermekjóléti szolgálat figyelemmel kíséri valamennyi, 0-18 éves gyermek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.

A gyermekvédelem rendszerében 2016 óta jelentős változások történtek. A járási székhely települések – így Pécsvárad is – intézményei gyermekjóléti központként is működnek új feladatkörökben. Az intézményen belül a gyermekjóléti szolgálat önálló szakmai egységet képez és önálló szakmai egységként működik, 3 munkatárs végzi a városban és 12 településen a Szolgálathoz rendelt feladatokat. A Központ feladatköre a járás valamennyi településére kiterjed. Ezen a munkaterületen 5 fő látja el a feladatokat. A tárgyi feltételek a munkavégzéshez részben adottak, a szolgálat épülete külső felújításon esett át. Az intézmény eszközparkja, bűtorzata, belső terei is megújításra szorulnak.

A településen tanoda és Biztos Kezdet Gyerekház nem működik.

- e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

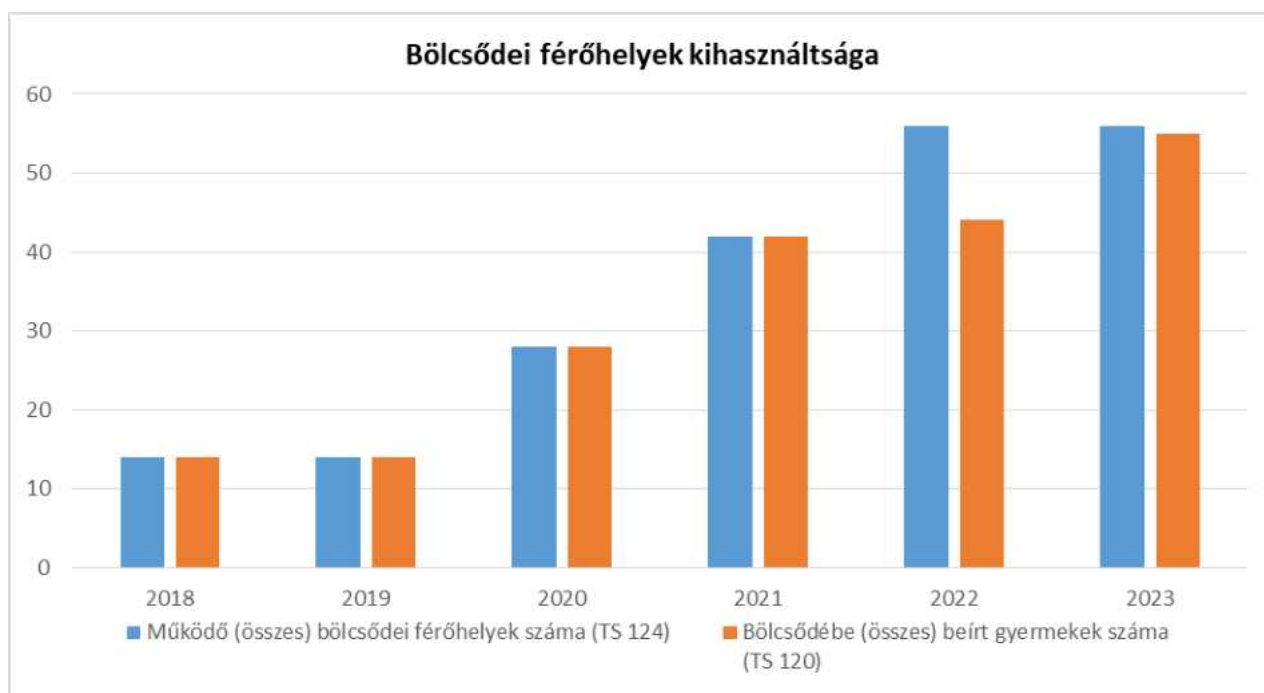
A gyermekek napközbeni ellátása bölcsődei és óvodai nevelés keretén belül valósul meg. Városunk területén Pécsvárad Német Nemzetiségi Önkormányzatának fenntartásában működik a Pécsváradi Szivárvány Német Nemzetiségi Óvoda. A Bölcsőde fenntartója az Önkormányzat. A bölcsőde a Gesztenyés úti épületben, az óvoda pedig a Gesztenyés úti és a Vár utcában a megújult épületben fogadja a gyerekeket.

Tavalyi évben alakult a Kis Herceg Családi Bölcsőde, amely a 0-3 éves korú gyermekeket fogadja térítéses alapon. Előnye, hogy a nem dolgozó, GYED-en vagy GYES-en lévő szülők is igénybe vehetik szolgáltatásait.

A bölcsődei ellátásban, mint ahogy azt a 4.3.3. sz. táblázatból is látható, 2018-ban mindössze 14 férőhely volt. Az utóbbi évek fejlesztése igazodott a megélénkülő munkaerőpiac követelményeihez. A nők munkaerő piaci pozíciójának előnyösebbé tétele, ezáltal a családok stabilabb anyagi helyzetének elősegítése érdekében fontos volt a bölcsődei férőhelyek számának növelése, amelyre az önkormányzat kiemelt hangsúlyt fektetett. A bölcsődei férőhelyek kihasználtsága szinte 100 %-os így feltételezhető hogy a férőhelyekre tartott igény meghaladja a férőhelyek számát. Ezen igények kielégítésére jött létre 2024-ben a már említett családi bölcsőde.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	14	14
2019	14	14
2020	28	28.
2021	42	42
2022	56	44
2023	56	55

Forrás: TEIR

f) gyermekvédelem;

A gyermekek védelme a Gyermekvédelmi törvény alapján a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére vagy megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A gyermekvédelem területén a gyermekjóléti szolgálat keretében a védőnő, az óvoda és az iskola ifjúságvédelmi felelőse, a rendőrség, az önkormányzat közreműködésében működik a jelzőrendszer. Célja a gyermekeket érintő veszélyhelyzet feltárása, annak megelőzése, illetve megszüntetése érdekében a szükséges intézkedések megtétele.

Elmondható, hogy az észlelő- és jelzőrendszer több tagjával napi kapcsolatban áll a Gyermekjóléti Szolgálat. A mind a szakmai, mind pedig személyes kapcsolat elősegíti a rugalmas, a gyermekek érdekeit szem előtt tartó közös munkát.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

A Család- és Gyermekjóléti Központ és Szolgálat minden nap 24 órában telefonos krízis ügyeletet tart, amely nem kivonuló szolgáltatás. Célja a krízishelyzetben lévő családok információkkal történő ellátása, közvetítés olyan intézmények, szolgáltatások felé, amelyek megoldást nyújthatnak az aktuális problémára

A krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások biztosítása nem kötelező önkormányzati feladat, azt az állam biztosítja a gyermekek részére.

h) egészségfejlesztési-, sport-, szabadidős- és szünidei programokhoz való hozzáférés;

A korábbiakban már bemutattuk településünkön az egészségfejlesztési, sport-, és szabadidős programokat. A gyermekek számára szabadidős és szünidei programok szervezésében településünkön kiemelkedő tevékenységet folytatnak az Önkormányzat intézményei együttműködve a település több civil szervezetével. Fontos szerepe van a programok szervezésében, lebonyolításában a Művelődési Központ munkatársainak.

A Művelődési Központban többféle fejlesztő foglalkozást szerveznek. A szünidőben is számos program látogatható. Ilyenek például a különböző ünnepekre – húsvét, karácsony – történő felkészülések. Szinte az egész nyár alatt, folyamatosan zajlanak különféle táborok. Itt történik az önkormányzatok számára kötelező feladat, a nyári gyermekfelügyelet ellátása is.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfélig, szünidei);

A Gyvt. 41. § (1) értelmében a gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerőpiaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni.

A gyermekétkeztetést településünkön intézményi keretek között a Család- és Gyermekjóléti Központ, Szolgálat és Gyermekétkeztetési Intézmény által működtetett iskolai és óvodai konyhák biztosítják. Településünkön a gyermekétkeztetés megfelel az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 50. § (3) bekezdése azon követelményének, mely szerint a közétkeztetésben – különös tekintettel az egészségügyi, szociális és gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani. A településen biztosított az életkor specifikus étrend.

Biztosított továbbá az, hogy az intézményekben az arra jogosultak igénybe vegyék az ingyenes, illetve kedvezményes étkeztetést.

A nyári étkeztetést az Önkormányzat a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően oldja meg.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A kulturális különbségekből, az eltérő családi háttérből adódó különbségekből eredő eltéréseket a köznevelési intézmények megfelelően kezelik. A pedagógusok munkáját e területeken is iskolapszichológus és iskolai szociális munkás segíti.

- k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások nyújtásakor településünkön nem sérül az egyenlő bánásmód követelménye.

- l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

A fent említett hátránykompenzáló juttatások mellett ingyenes étkezés biztosított a jogszabályi előírásoknak megfelelően. Az elmúlt években program szinten az Erzsébet tábor nyújtott lehetőséget a hátrányos helyzetű gyermekek előnyben részesítéséhez.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Az Óvoda két feladat ellátási helyszínen működik, összesen 150 férőhellyel. A településen élő családok gyermekei mellett a környező falvakból is fogad gyermekeket. Szakember ellátottsága teljes. Fenntartója a Pécsváradi Német Nemzetiségi Önkormányzat.

Az óvoda Vár utcai épülete Európai Unió pályázati forrásból újult meg. Az óvodai férőhelyek száma jelenleg 125. Minden óvodáskorú gyermek ellátása biztosított. Fontos, hogy helyhiány miatt az elmúlt években egy gyermek sem lett elutasítva. Az óvodai ellátás adatait a 4.4.a)1. sz. táblázat mutatja.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését ellátja az intézmény, a szakember ellátottság minden területen biztosított. A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekekkel és a beilleszkedési tanulási, magatartási nehézséggel küszködő (BTMN) gyerekeket a Barnya Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Pécsváradi Tagintézményének szakemberei fejlesztik egyéni foglalkozásokon. A beszédhibás gyermekekkel logopédusok foglalkoznak heti egy alkalommal a számukra biztosított speciális eszközökkel felszerelt helyiségben.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2018	123	7	5,69
2019	119	5	4,20
2020	105	2	1,90
2021	128	2	1,56
2022	127	6	4,72
2023	122	7	5,74

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Pécsváradon az általános iskolai oktatás a Klebelsberg Központ fenntartásában működő Kodolányi János Német Nemzetiségi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola keretében zajlik, továbbá a Baranya Vármegyei Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Kollégium (BV EGYMI) intézményében. Az alábbi táblázatok összesítve mutatják a két iskola adatait. Megfigyelhető, hogy az elmúlt években a gyermeklétszám 350 fő körül stagnál.

A településen élő összes gyermek számára megoldott az általános iskolai oktatás. A teljes tanulói létszám mutatja, hogy az intézmények más településekről is fogadnak diákokat.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2018	352	51	14,53
2019	342	23	6,73
2020	347	20	5,76
2021	347	18	5,20
2022	332	19	5,72
2023	330	21	6,38

Forrás: TeIR, KSH Tstar,

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2018	33	10
2019	24	12
2020	31	12
2021	37	5
2022	29	6
2023	29	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A kötelező személyi feltételek mindkét intézményben adottak az EGYMI intézményében a dolgozók nagy része, 12-en gyógypedagógusok, szaktanítást 2 tanár végez. Mindkét intézményben megoldott a gyermekvédelmi felelős feladatköre. Az EGYMI intézményében gyermekvédelmi felelős tanár, a Kodolányi Általános Iskolában az osztályfőnökök látják el e feladatot. Főfoglalkozású iskolapszichológus csak a Kodolányi Iskolában került alkalmazásra, aki egyúttal ellátja a Pécsváradi Járásban működő többi általános iskolát is.

Minden óvodai csoportban két óvodapedagógus és egy dajka foglalkozik a gyermekekkel. Csoportonként legalább egy óvodapedagógus német nemzetiségi óvodapedagógusi diplomával rendelkezik. Az óvodai nevelőmunka hatékonyságát nagymértékben segítik a dajkák és a pedagógiai asszisztens. Az óvodába rendszeresen jár logopédus, aki külön foglalkozik a gyerekekkel.

A Kodolányi János Általános Iskolában 29 pedagógust, két fejlesztőpedagógust, két pedagógiai asszisztent alkalmaznak. A Kodolányi Általános Iskolában 2018 óta alkalmaznak állandó jelleggel iskolapszichológust.

A BV EGYMI intézményében 15 gyógypedagógus és 2 szaktanítást végző tanár dolgozik.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	2	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	8	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	125	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6	17

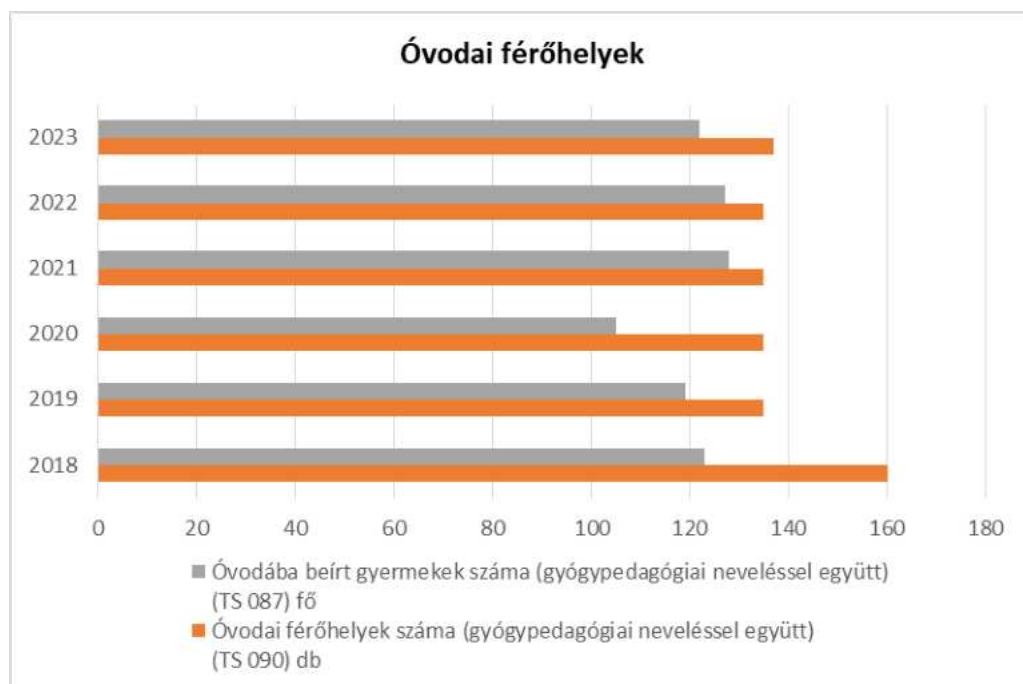
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	15	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	11	-
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	11	-
Gyógypedagógusok létszáma	4 (megbízásos)	-
Dajka/gondozónő	5	-
Kisegítő személyzet	7	-

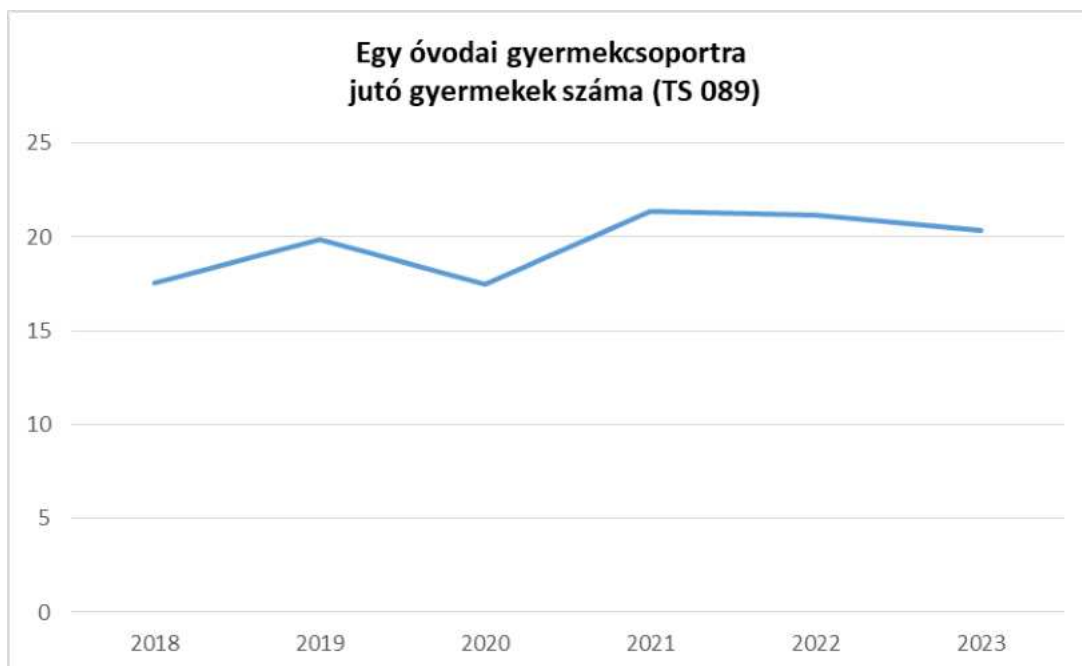
Forrás: Intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2018	n.a.	7	160	3	123	1	5	18
2019	n.a.	6	135	3	119	1	6	20
2020	n.a.	6	135	3	105	1	4	18
2021	n.a.	6	135	3	128	1	8	21
2022	n.a.	6	135	3	127	1	9	21
2023	n.a.	6	137	3	122	1	11	20

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2018	5	23	2	15,26	28,21
2019	4	21	2	16,29	26,90
2020	4	21	2	16,52	25,36
2021	4	21	2	16,48	31,21
2022	4	20	2	16,60	32,53
2023	5	21	2	15,67	29,18

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az utóbbi években nappali oktatásban minden diák eredményesen fejezte be a 8. évfolyamot. A Kodolányi János Általános Iskolában évfolyamonként 2 osztály működik, egy nemzetiségi (A) és egy két tannyelvű (B). Az elmúlt években az évfolyamismétlők aránya az országos átlag alatt volt.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2018	41
2019	47
2020	46
2021	39
2022	57
2023	44

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Kodolányi János Általános Iskolában alapfokú művészetoktatás is zajlik, mely már az óvodás korúak számára is hozzáférhető a sikeres „Zeneovi” keretében. A zeneoktatás térítés köteles.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetés, jogellenes elkülönítés, intézményen belüli szegregáció a köznevelési intézményekben nem figyelhető meg. A Kodolányi János Általános Iskolában a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek osztályonkénti megoszlása nem kiegyenlített, de ennek okát korábban már említettük.

- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Tekintettel arra, hogy a két általános iskolai oktatást nyújtó intézmény alapjaiban különbözik, mivel az egyik gyógypedagógiai intézmény, a kettő összehasonlítása nem lehetséges.

- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

Az Általános Iskolában a törvényi előírásoknak megfelelően a sajátos nevelési igényű tanulókkal tanórán kívüli fejlesztő foglalkozások keretében gyógypedagógus foglalkozik. 2019 januárjától a Család- és Gyermekjóléti Központ alkalmazásában álló iskolai szociális munkás dolgozik a köznevelési intézményekben, akinek feladatköre a család-gyermek-iskola/óvoda mind zökkenőmentesebb együttműködésének elősegítése a gyermek egészséges fejlődésének megvalósulása érdekében.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások	
Év	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő
2018	38
2019	22
2020	38
2021	25
2022	18
2023	8

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekjóléti szolgálat épületének felszereltsége és eszközei nem kielégítőek a szakszerű munkavégzéshez	A gyermekjóléti szolgálat épületének korszerűsítése, eszközök, bútorok beszerzése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők és férfiak közötti esélyegyenlőség biztosítása az Európai Unió egyik legfontosabb politikai célja. Az egyenlő esélyek biztosítására irányuló közösségi politika, változó tartalommal ugyan, de az európai integráció kezdete óta a Közösség napirendjén szerepel.

Különbséget kell tenni az egyenlő bánásmód biztosítása és az esélyegyenlőség politikája között. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés, azaz a diszkrimináció tilalmát jelenti. Az egyenlő bánásmóddal szemben az esélyegyenlőségi politika azt kívánja meg a tagállamoktól, hogy tegyenek lépéseket a nők tényleges egyenjogúsítása érdekében az élet legkülönbözőbb területein - oktatás, egészségügy, munkaerőpiac, szociális biztonság stb.

Az EU politikája nem kizárólag a nőkkel szembeni megkülönböztetést, hanem a nemek közötti diszkriminációt tiltja. Így az uniós férfi polgárok ugyanúgy élhetnek ezekkel a jogokkal, mint a nők. Bár a gyakorlatban a férfiakat sokkal kevesebb hátrányos megkülönböztetés éri, mint a nőket. Sajnos az Európai Unió és a tagállamok erőfeszítései ellenére a nemek közötti esélyegyenlőség még ma sem valósult meg maradéktalanul a tagállamokban. A legtöbb tagállamban még mindig jelentősek a bérkülönbségek, ritkán látni női minisztert vagy magas szintű gazdasági vezetőt. A legfőbb versenytárshoz, az Egyesült Államokhoz képest ezen a téren is lemaradt az EU, sok még a teendő. Azonban jelentős különbség van az egyes tagállamok között, hiszen a skandináv országokban vagy Hollandiában sokkal előrébb tartanak ezen a téren, mint a mediterrán régió országaiban.

Az utóbbi évtizedekben jelentős jogalkotási és intézményi feladatokat vállalt fel az Unió annak érdekében, hogy tagállamaiban és az európai intézményekben ténylegesen érvényesüljön az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség közösségi elve.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

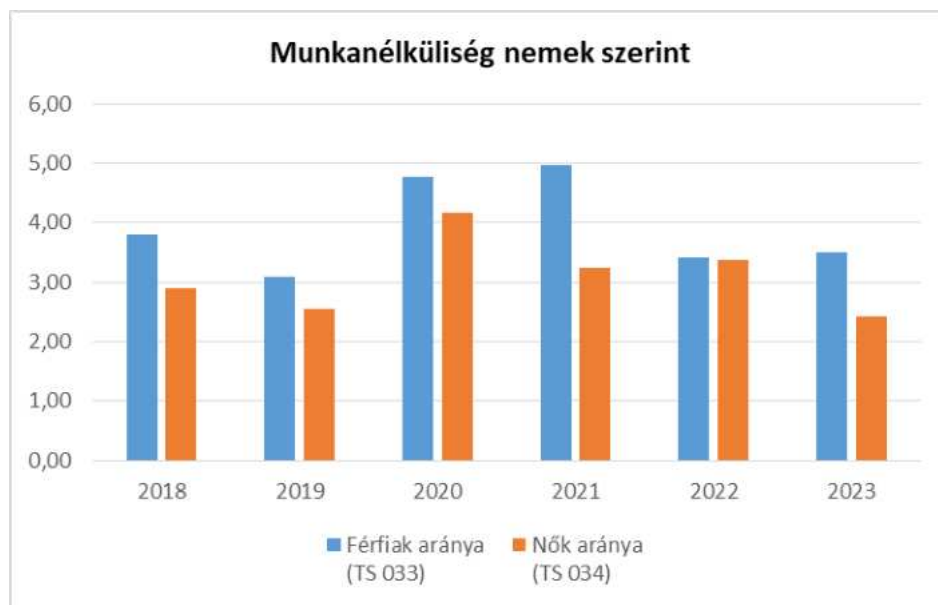
A legutóbbi (2023) KSH adatok szerint a munkavállalási korú nők 2,42 %-a munkanélküli, míg a férfiak esetében a munkanélküliek aránya 3,51 %.

Meg kell említenünk, hogy ez ebben a formában nem tükrözi a valóságot, hiszen nem tudjuk hányan nem regisztráltak a munkaügyi központnál, hányan dolgoznak feketén, vagy külföldön, illetve, hogy hányan inaktívak. Országos adatok szerint a foglalkoztatott nők aránya kevesebb, mint a férfiaké. Ennek egyik oka, hogy a gyermekvállalás miatt több nő van az inaktívak között (GYES, GYED, GYET). A munkanélküliségbe lépő nők egy része nem állásvesztő, hanem

korábban inaktív volt. Megállapítható az is, hogy a munkanélkülivé vált nők a férfiaknál kisebb eséllyel jutnak vissza a munkaerőpiacra, következésképpen az átlagosnál hosszabb időt töltenek munka nélkül, mint a férfiak.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott állás keresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2018	3,81	2,9	3,36%
2019	3,09	2,55	2,82%
2020	4,78	4,16	4,47%
2021	4,96	3,24	4,10%
2022	3,41	3,37	3,39%
2023	3,51	2,42	2,97%

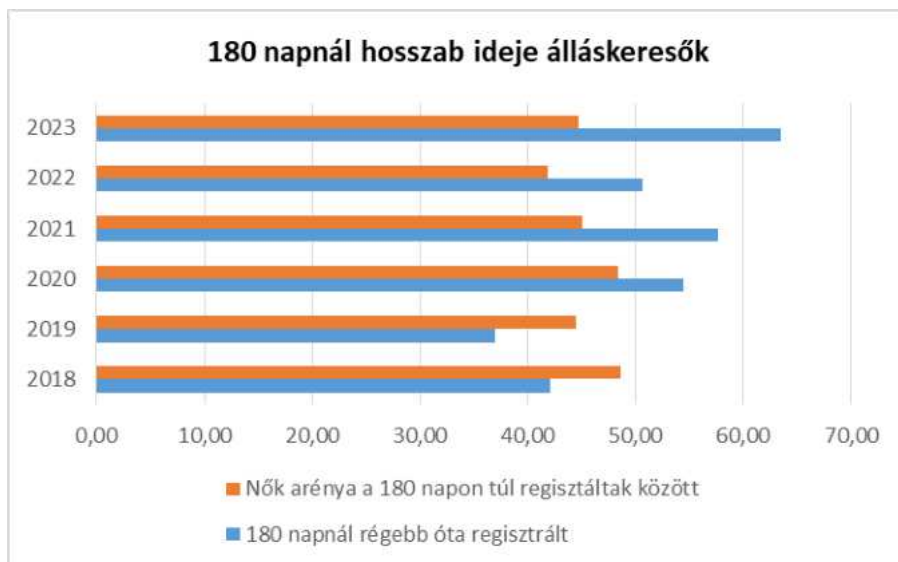
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	42,05	48,65
2019	36,99	44,44
2020	54,39	48,39
2021	57,69	45
2022	50,59	41,86
2023	63,51	44,68

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

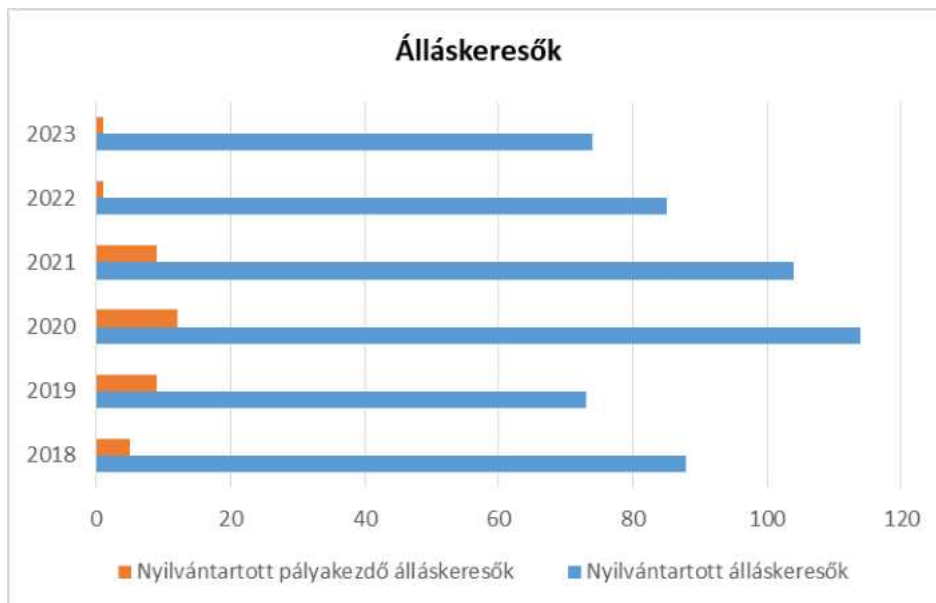

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2018	88	5
2019	73	9
2020	114	12
2021	104	9

2022	85	1
2023	74	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Országos adatok szerint a foglalkoztatást segítő és képzési programok elősegítik a munkavállalás esélyét.

Ugyanakkor a munkanélküli férfiak nagyobb eséllyel vesznek részt vállalkozás-támogatási programokba és válnak vállalkozóvá. A bértámogatási programokba azonos eséllyel kerülnek be a nők és a férfiak.

Helyi foglalkoztatási programként kezeltük az önkormányzatnál és intézményeinél folyó közfoglalkoztatási programokat. A közmunka programban településünkön többségében nők vesznek részt.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Pécsváradon a munkanélküliek száma az elmúlt években az országos tendenciával megegyezően csökkent, ezzel együtt a nők munkanélküliségi rátája is egyenesen csökkent. Nincsenek pontos adataink a munkanélküli nők iskolai végzettségére vonatkozóan., azonban véleményünk szerint nem az iskolai végzettség határozza meg első sorban a munkanélküliek számának alakulását és nem is a nemük, hanem az életkoruk. A KSH adatai szerint a nyilvántartott álláskeresők száma arányaiban magasabb a 45 éves kor feletti korosztályban.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Az EU-ban bármelyik tagállamban is dolgozzon a közösségi polgár munkavállaló, nemétől függetlenül egyenlő értékű munkájáért, egyenlő bérhez van joga. Azonban az elmúlt négy évtized jogalkotása, közvélemény-formáló munkája ellenére még mindig különbség van az egyenlő értékű munkát végző nők és férfiak között. Az átlagos bérkülönbség az EU-ban ágazatonként és országonként erősen változó.

Ez a bérkülönbség 2021-ben 12,7% volt órabér alapon. A közszolgáltatásokban a bérkülönbség általában kisebb, mivel az ottani bérezés gyakran átláthatóbb és szabályozottabb. Ezzel szemben a

versenyszférában, különösen a pénzügyi, informatikai és gyártóipari szektorokban, a nők jelentős bérkülönbségekkel szembesülnek. A nők gyakran alulreprezentáltak a magasabban fizetett pozíciókban és iparágakban. Például a vezetői pozíciókban az EU-ban a nők aránya átlagosan 34,7% volt 2021-ben. Az EU új irányelveket fogadott el a bértranszparenciáról, amelyek célja a nemek közötti bérkülönbség csökkentése. Az irányelv előírja, hogy a munkáltatók nyújtsanak információt a férfiak és nők közötti bérkülönbségekről, és tegyenek lépéseket, ha a különbség meghaladja az 5%-ot.

A hatályos magyar jog garantálja a nemek közötti egyenlőség megvalósulását, és egyenlő bánásmódra kötelezi a munkaadókat. Nem foglalkozik viszont külön az egyenlő bér kérdésével, különösképpen nem olyan hangsúlyosan, mint azt a közösségi jog teszi.

A köztisztviselői és közalkalmazotti körre vonatkozóan olyan illetmény-, illetve előmeneteli rendszer működik, amely elvileg kizárja a férfiak és nők eltérő bérezését. A szabad béralkuval rendelkező piaci szférában a munkabért a felek szabadon állapítják meg, ám rájuk is vonatkoznak a fenti tilalmak.

2021-ben Magyarországon a nők átlagosan 15,2%-kal kerestek kevesebbet férfi kollégáiknál. A közszolgáltatásokban, mint az oktatás és az egészségügy, a bérkülönbség általában kisebb, míg a versenyszférában, különösen a pénzügyi szektorban, a nők akár 30%-kal kevesebbet kereshetnek, mint férfi kollégáik.

A település egészére vonatkozóan hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó adatokkal nem rendelkezünk.

Az önkormányzatnál és intézményeinél dolgozók bére, keresete nem, korcsoport, beosztás, szakma vagy végzettség szerint évenként nyomon követhető, hátrányos megkülönböztetés nem tapasztalható.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A családi, magánéletbeli feladatok és felelősségek általában egyoldalúan a nőket terhelik, mivel általában túlnyomórészt ők látják el a gyerekeket és az időseket.

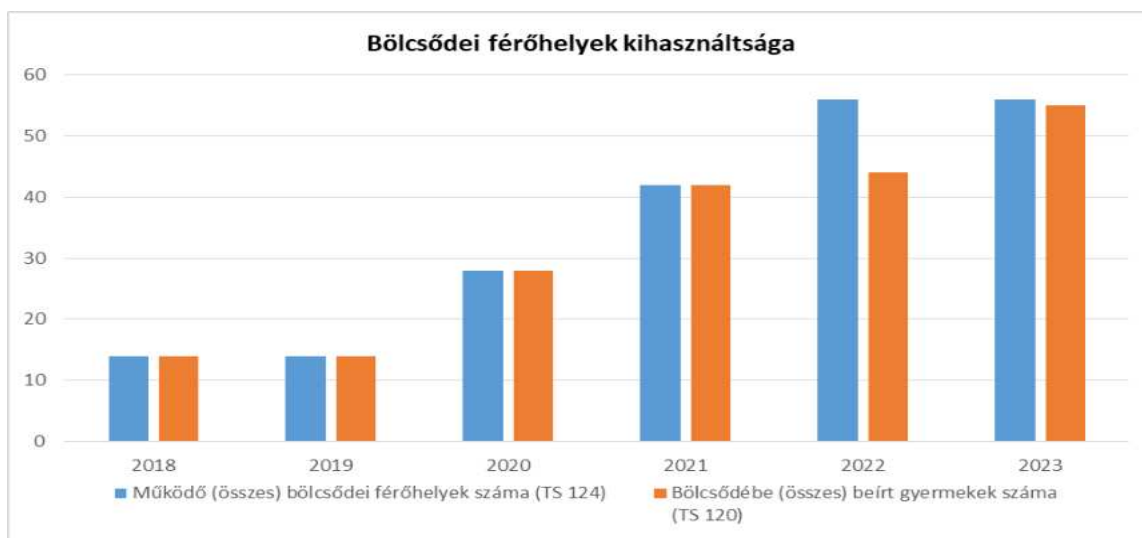
A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés. A gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint óvodában, iskolában.

A településen a gyermekek napközbeni ellátása bölcsődében, óvodában és az általános iskolában biztosított.

A településen 2023-as évig nem működött munkahelyi bölcsődé, családi bölcsődé, mini bölcsődé.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	14	14
2019	14	14
2020	28	28.
2021	42	42
2022	56	44
2023	56	55

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A bölcsőde iránti igény az elmúlt években jelentősen megnőtt. A fenntartó Önkormányzat e területen jelentős fejlesztéseket hajtott végre. 2020-ban 2 csoportban 28, 2021-ben már 4 csoportban 42, 2023-ban 4 csoportban 55 kisgyermek látogatta az intézményt. Családi bölcsőde 2024-ben kezdte meg működését Pécsváradon, így arról teljes évi adatok még nem állnak rendelkezésre.

A közintézményekben ugyan van lehetőség részmunkaidős foglalkoztatásra, összességében azonban a településen ez a ritkább foglalkoztatási forma. A rugalmas munkaidő pedig egyáltalán nem fordul elő a közintézményekben. Megfelelő végzettséggel (min. érettségi és kitűnő nyelvtudás) Pécsen több részmunkaidős álláslehetőség van, viszont az alacsonyabb végzettségűeknek és velük együtt a többségnek a gyermek 2,5 éves koráig, az óvodába beíratásig otthon kell maradnia, kivéve, ha a család illetve nagyszülők segíteni tudnak a gyermek felügyeletében.

Az általános iskolás korúak esetében a napközi nyújt segítséget az anya visszatéréséhez a munkaerőpiacra. A napközis tanulók száma az utóbbi tanévekben emelkedett, az iskolások csaknem fele marad a napköziben délutánonként, ez a szám alsó tagozaton a tanulók majdnem száz százaléka.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Az anya- és gyermekgondozás a településen három védőnő által megoldott. A védőnők gyakori családlátogatással segítik a várandós és a kisgyermeket gondozó anyákat. Az egy védőnőre jutó gyermekek száma más településekhez képest jónak mondható, így van lehetőség a személyes kapcsolat megőrzésére, a hatékonyabb gondoskodásra.

Családi életre felkészítő foglalkozások a településen fiatal felnőtteknek nincsenek.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A rendőrséggel történt konzultáció alapján megállapítható, hogy településünkön nem jellemző a nőket érő, illetve a családon belüli erőszak. Azonban tény, hogy az ilyen típusú esetek nagyon gyakran látenciában maradnak.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A településen nem működik olyan otthon, amely a krízishelyzetben lévő nőket, vagy családokat befogadná. A vizsgált időszakban nem is volt jellemző a krízisotthoni elhelyezés, de lényege az lenne, hogy lehetőleg vidéki otthon fogadja be a krízishelyzetben lévő anyát, menekülve a bántalmazó elől. A térségben a szolgáltatáshoz való hozzájutásra van lehetőség. 20 km-es körzetben több anyaothton is található, mind önkormányzati, mind alapítványi fenntartásban.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A helyi közéleti szereplők között a nők aránya korábban kiegyenlített volt. A 2010-es, majd a 2014-es választások alkalmával is a képviselőtestületben a nők száma meg is haladta a férfiakét. A legutóbbi, 2024-es önkormányzati választásokon kialakult testületben azonban a nők csupán 1 fővel képviseltetik magukat. Megemlítendő, hogy míg vezető pozícióba (polgármester, jegyző) nő nem került korábban, 2024. őszétől munkába állt Pécsvárad első női jegyzője.

Általánosságban elmondható, hogy az oktatási, közművelődési és szociális intézmények vezető pozícióit töltöttek be nők. Az önkormányzatnál és intézményeinél összességében is a női dolgozók vannak többségben, a döntéshozói, vezetői pozíciókban azonban többnyire férfiak dolgoznak.

A civil kezdeményezések elsősorban nőktől indulnak, a civil szervezetek vezetői többnyire nők.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Tapasztalatok alapján a leggyakrabban előforduló, a nőket helyi szinten foglalkoztató társadalmi problémák a munkanélküliség, alulképzettség, kismamák bezártság érzése, magányosság.

A munkanélküliség össztársadalmi probléma, melyet a Munkaügyi Központ, az Önkormányzat, szociális intézmények szoros együttműködésével létrehozott komplex programokkal lehet enyhíteni.

Míg korábban működött „Baba-Mama Klub” a településen, jelenleg nincs ilyen jellegű hivatalosabb keretbe kötött működő csoport a városban. A Művelődési Központ - a GYES-en, GYED-en lévő kismamák képzettségi szintjén is javítandó - különböző szakkörök, nyelvtanfolyamok, számítógép ismereti, felhasználói képzési programokat is szervezett korábban, az utóbbi időben, ezek gyakorisága csökkent.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
Családi életre felkészítő foglalkozások hiánya fiatal felnőtteknek (nőknek)	Foglalkozások szervezése
Részmunkaidős foglalkoztatás lehetőségének hiánya	Pályázati lehetőségek folyamatos feltárása, információk közvetítése a munkaadók felé

6. Az idők helyzete, esélyegyenlősége

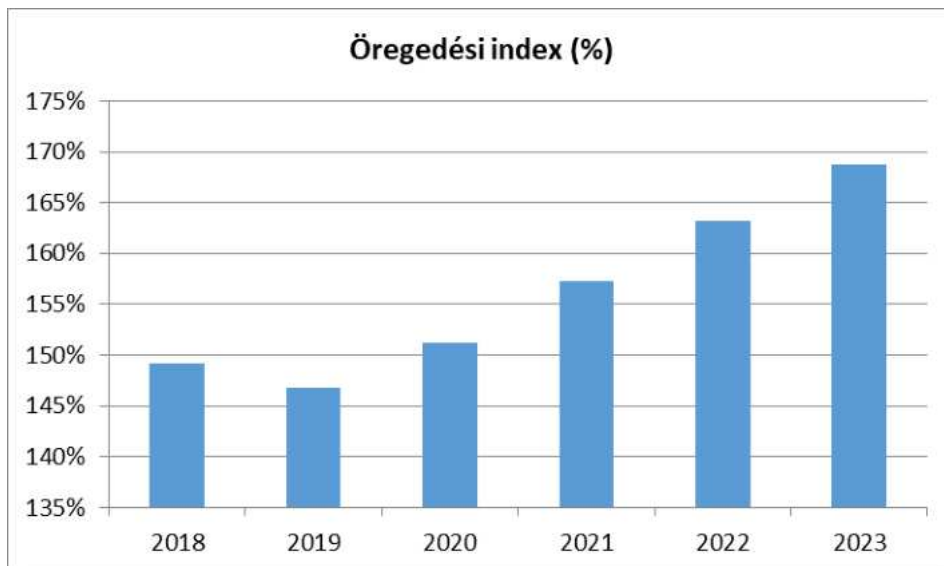
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A lakosság jelenlegi összetételét megfigyelve megállapítható, hogy szinte minden Európai országéhoz hasonlóan Magyarországon, így településünkön is magasabb a 60 éven felüliek száma a 0-17 évesek számához viszonyítva. A nők és férfiak összetételét tekintve egészen az aktív kor végéig, 65 éves korig valamivel magasabb a férfiak aránya a nőkhez viszonyítva, majd ez jelentősen megfordul az időskorba lépve. A 65 év feletti nők aránya a település állandó népességén belül 13,8 %, míg a férfiaké 9,8 % (KSH, 2023).

Az öregedési index pozitív, jelentősen nagyobb a 65 éven felüliek aránya a 0-14 évesekhez viszonyítva.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	828	555	149,19%
2019	838	571	146,76%
2020	865	572	151,22%
2021	904	575	157,22%
2022	930	570	163,16%
2023	940	557	168,76%

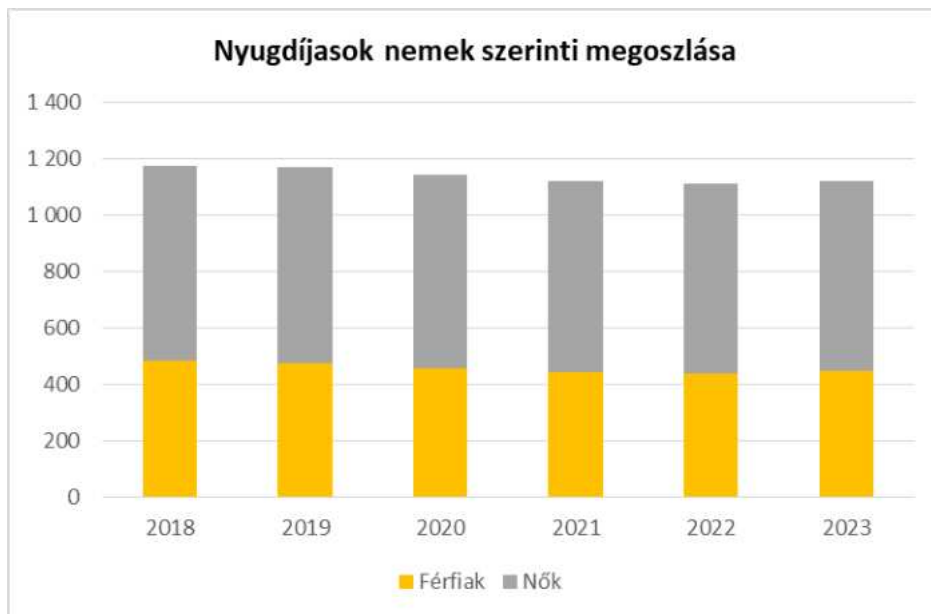
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2018	484	689	1173
2019	474	693	1167
2020	456	684	1140
2021	444	677	1121
2022	439	673	1112
2023	447	673	1120

Forrás: TeIR, KSH Tstar

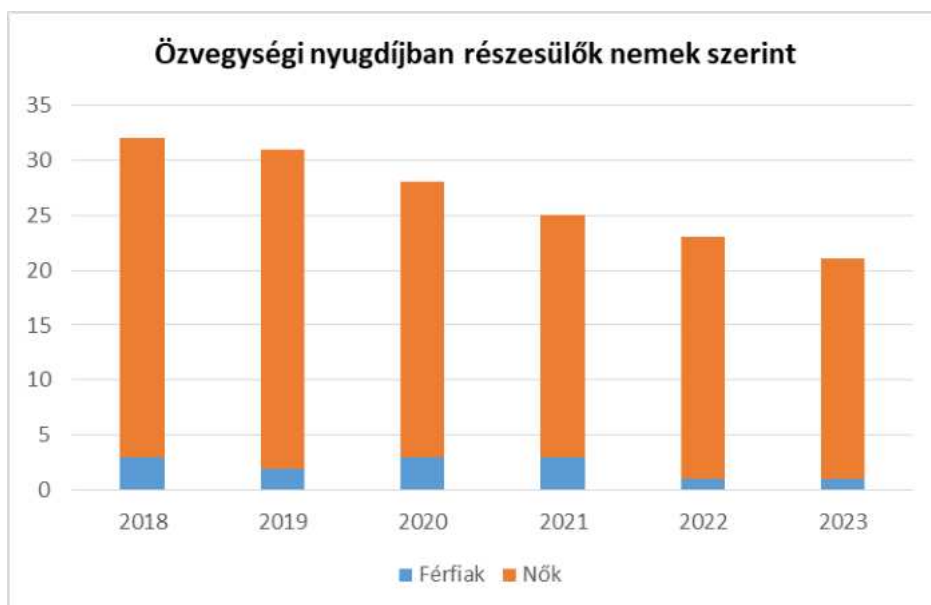
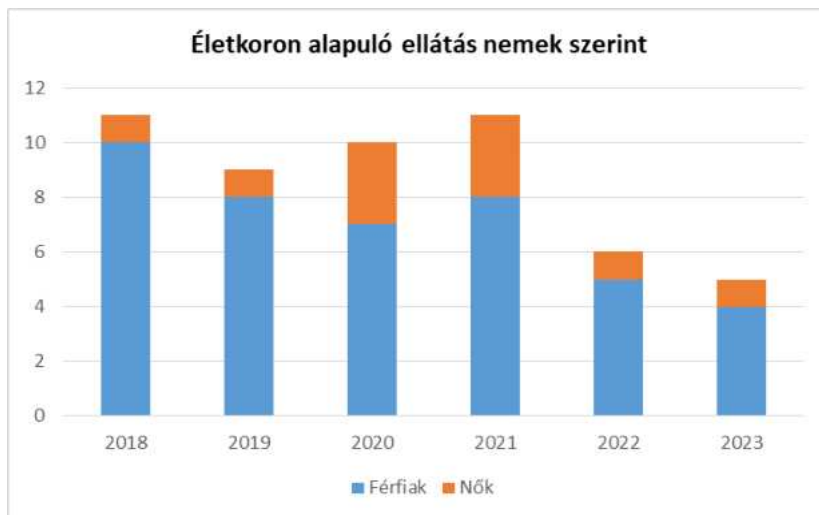
A településen ellátatlan időskorúak nincsenek. 2023-ban a 65 év felettek száma 940 fő. Az öregségi nyugdíj mellett sokan részesülnek más nyugdíjszerű ellátásban pl.: rokkantnyugdíjban, a 65. életév betöltése előtt.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2018	10	1	349	558	3	29	1
2019	8	1	349	570	2	29	1
2020	7	3	345	572	3	25	1
2021	8	3	342	569	3	22	1
2022	5	1	349	573	1	22	2
2023	4	1	353	579	1	20	3

Forrás:

TeIR, KSH

Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A 2018 és 2023 közötti időszakban a nyilvántartott álláskeresők száma összességében csökkent, 88 főről 74 főre. A legnagyobb arányban a 61 éves vagy annál idősebb korosztály jelent meg az álláskeresők között, arányuk 2021-re elérte a 21,15%-ot, majd 2023-ban is magas, 18,92% maradt. A 41–45 éves korosztály aránya 2018-ban még 19,32% volt, de 2023-ra jelentősen visszaesett, mindössze 6,76%-ra. A 46–50 évesek aránya az évek során fokozatosan nőtt, és 2023-ra elérte a 16,22%-ot, ami a legmagasabb érték ebben a korcsoportban. A 6.2. táblázat arra utal, hogy az idősebb munkavállalók (különösen a 56 év felettiek) tartósabban jelen vannak az álláskeresők körében, ami felveti az életkor szerinti hátrányos megkülönböztetés lehetőségét a munkaerőpiacon.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	88	73	114	104	85	74
41-45 év (TS 042)	Fő	17	7	13	13	14	5
	%	19,32%	9,59%	11,40%	12,50%	16,47%	6,76%
46-50 év (TS 043)	Fő	7	5	9	11	10	12
	%	7,95%	6,85%	7,89%	10,58%	11,76%	16,22%
51-55 év (TS 044)	Fő	12	12	14	10	8	7
	%	13,64%	16,44%	12,28%	9,62%	9,41%	9,46%
56-60 év (TS 045)	Fő	7	4	13	9	11	11
	%	7,95%	5,48%	11,40%	8,65%	12,94%	14,86%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	7	6	16	22	15	14
	%	7,95%	8,22%	14,04%	21,15%	17,65%	18,92%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A Pécsváradi Idősök Klubja rendszeresen szervez programokat, ismeretterjesztő előadásokat, kirándulásokat a településen élő idősebb korosztály számára. Kereteiben működik a hímző kör, de tartottak már bemutató főzést is a fiatalabbaknak. Szoros kapcsolatot ápolnak több település nyugdíjas klubjával, akikkel időközönként találkoznak, közös programokat szerveznek. Rendezvényeiknek a Művelődési Központ ad otthont. Népszerűek a tagság körében a gyógyfürdő látogatások, csakúgy mint a Pécsi Nemzeti Színház előadásai. Amatőr csoportjaik, a hagyományörző Asszony táncsoport, valamint az újjáalakult Férfikórus is gyakran szerepel a régióban és több helyi rendezvényen. Versmondóik eljutottak országos megmérettetésre is.

A Pécsváradi Várbaráti Kör tagjai között is túlnyomó részben nyugdíjasok vannak. A Kör a város egyik legaktívabb civil szervezete. Tagjai mindig aktív szerepet vállalnak a város közösségi programjainak szervezésében, a város megszépítésében.

A Család és Közösség Alapítvány önkéntesei között is sok az aktív nyugdíjas.

Foglalkoztatást támogató egyéb programok a 20km-re levő Pécsen elérhetőek bárki számára.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Az Önkormányzatnak erre vonatkozóan adata, információja nincs. Az idősebb korosztály számosságának oka a regisztrált álláskeresők számában, feltételezhetően a lakó népesség

összetételéből adódik, amelyben amint az megállapítottuk, az idősebb korosztály nagyobb létszámban van jelen.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés megoldott a Dr. Entz Béla Egészségügyi Központban. Szakorvosi vizsgálatra a háziorvos betegszállítást kérhet, melyet vállalkozás végez OEP támogatással.

Pécsvárad Város Önkormányzata a település minden lakosának biztosítja az egészségügyi alapellátását és bizonyos járóbeteg szakellátásokat a Dr. Entz Béla Egészségügyi Központban, melyek az alábbiak:

Alapellátás:

- háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás,
- fogorvosi alapellátás,
- alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás,
- védőnői ellátás.
- iskola- és ifjúság orvosi ellátás.

Az egészségügyi alapellátást 3 területi ellátásra kötelezett háziorvos, 1 házi gyermekorvos, illetve a fogorvosi szolgáltatás vállalkozási formában valósul meg. Munkaidőn kívül a városban központi ügyelet van, melyet a helyben és a környéken háziorvosi szolgálatot ellátó orvosok teljesítenek.

A településre alkalmanként szűrőbusz érkezik, ahol további vizsgálatokat végeznek a jelentkezők számára.

A szociális szolgáltatások keretén belül a személyes gondoskodást nyújtó alapellátások közül Pécsváradon a az önkormányzat köteles biztosítani az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a nappali ellátást. Mindezeket a Szociális Társulás a Pécsvárad Gondozási Központon keresztül biztosítja. A Gondozási Központ látja el a településen, és a környék további 16 településén a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is.

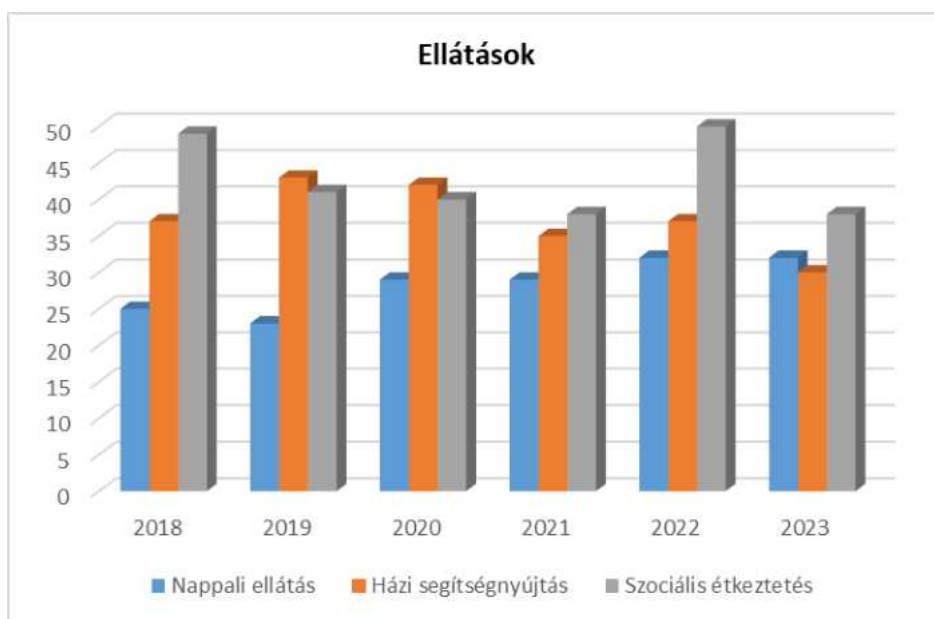
A Gondozási Központ továbbá biztosítja a személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátások közül a tartós elhelyezést biztosító, ápolást gondozást nyújtó idősök otthona szolgáltatást. Az otthon épülete, tárgyi feltételei az utóbbi időszakban elsősorban pályázati forrásokból javultak. A férőhelyek száma nem elegendő, évek óta növekszik a várólista, hiszen nem csupán a településről, hanem az egész országból fogadnak lakókat tekintet nélkül a jövedelmi/vagyoni helyzetre. A férőhelybővítés évek óta esedékes, annál inkább, mivel a településen is pozitív az öregedési index, azaz egyre nagyobb arányú az idősebb korosztály létszáma a fiataléhoz képest.

A Gondozási Központ alaptevékenységei közé tartozik a szociális étkeztetés is, amely révén az önkormányzat biztosítja a településen a napi egyszeri meleg étkeztetés lehetőségét. Így legalább egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodnak azoknak a szociálisan rászorultaknak, akik azt önmaguk, illetve eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt. A szociális rászorultság feltételeit Pécsvárad Város Önkormányzata helyi rendeletben szabályozza. Az ellátás igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője kérelmére történik, melyet az intézményhez kell benyújtani.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2018	828	25	37	49
2019	838	23	43	41
2020	865	29	42	40
2021	904	29	35	38
2022	930	32	37	50
2023	940	32	30	38

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Településünkön Idősek Klubja működik, de a városban sok kulturális programot szerveznek, rendszeresen nyílnak kiállítások, tartanak művészeti bemutatókat, ismeretterjesztő előadásokat. A Művelődési Központ és Könyvtár mindenki előtt nyitva áll a hét minden munkanapján, rendezvények alkalmával hétvége is.

b) idősök informatikai jártassága;

A Művelődési Házban működött Teleház, melynek keretében alapszintű informatikai képzést is tartottak az idősöknek. A Könyvtárban van számítógépes terem, amit bárki használhat, de a

Művelődési Központ irodájában és a Családsegítő Szolgálatnál is rendszeresen segítenek, igény szerint levelek, kérvények megírásában, stb.

Az időskorú lakosság egy része, még aktív, dolgozó korában már használta a számítógépet, így ők rendelkeznek felhasználói ismertekkel.

c) a generációk közötti programok.

A generációk közötti programok szerepe jelentős a településen élők közötti kohézió, a helyi identitás erősítése, a hagyományok továbbadása mellett az idősek iránti szolidaritás, tisztelet és szükség szerinti segítségnyújtás szerveződése tekintetében is. Ezt a célt is szolgálja az idősek napjának együttes megünneplése, az alkalmankénti közös rendezvények, de a Leányvásár évenkénti ünnepe is fontos része a generációk közötti közelebbi kapcsolat kiépítésének és ápolásának.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az Idősek Klubja a programjai szervezése során figyelembe veszi az idősek életkorral járó sajátos igényeit. Évente Nyugdíjas Napot tartanak, ahová meghívják a településen élő összes nyugdíjast. A Várbaráti Kör is rendszeresen szervez az idősebb korosztály számára is vonzó programokat, illetve kirándulásokat.

Pécsre múzeumokba, színházi előadásokra külön buszos utakat szerveznek. De távolabbi úti célokat is látogatnak, egy, illetve többnapos kirándulások keretében.

Az idősebb korosztály számára külön egészségmegőrző program a településen nem működik, pedig körükben gyakori a szív- és érrendszeri megbetegedés, a cukorbetegség, melyek tünetei, szövődményei a helyes életmód támogatásával csökkenthetők.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Férfi korosztály alacsonyabb várható élettartama	Egészségmegőrző programok szervezése
Kevés férőhely a Gondozási Központ idősek otthonában	Férőhelybővítés Alternatív lehetőségek megteremtése, apartmanház bővítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

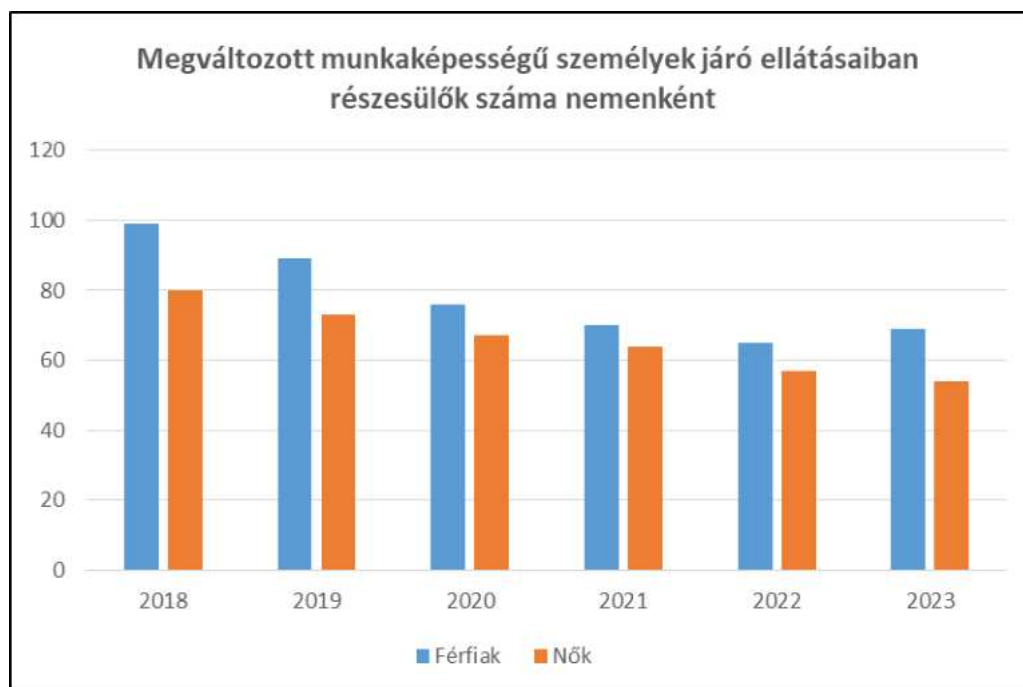
7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásában részesülők száma folyamatos csökkenést mutat 2018 és 2023 között, 179 főről 123 főre. Mind a férfiak, mind a nők esetében csökkenés figyelhető meg, de a férfiak száma minden évben meghaladta a nőkéét. A legnagyobb eltérés 2018-ban volt, amikor 19 fővel több férfi részesült ellátásban, mint nő. 2023-ra a nemek közötti különbség 15 főre csökkent, a férfiak száma 69, a nőké 54 volt. Az adatok arra utalnak, hogy az ellátásban részesülők köre évről évre szűkül, ami mögött állhat szigorodó jogosultsági feltételek vagy a rehabilitációs rendszer változásai is.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2018	99	80	179
2019	89	73	162
2020	76	67	143
2021	70	64	134
2022	65	57	122
2023	69	54	123

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

Településünkön kevés a foglalkoztatási lehetőség a fogyatékkal élők számára is, sokszor nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. Jelenleg nincs a településen csak fogyatékkal élőket, vagy megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató munkáltató.

A fogyatékossgal élők számáról és fogyatékossguk mértékéről az Önkormányzatnak nincsenek pontos adatai. Közfoglalkoztatás keretében van fogyatékkal élő alkalmazottja az Önkormányzatnak.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Az Önkormányzat jelenleg nem rendelkezik olyan forrásokkal, szakemberekkel és egyéb eszközökkel, amelyekkel a fogyatékkal élők munkavállalását elő tudná segíteni.

- c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az Önkormányzat erre vonatkozóan nem rendelkezik adatokkal.

- d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Településünkön a korábban már részletezett Gondozási Központ intézmény keretében biztosított a házi segítségnyújtás és étkeztetés, melyeket, mint szociális alapszolgáltatásokat a fogyatékkal élők is igénybe vehetik.

A fogyatékossgal élők egy része időskorú. Az idősek nappali ellátását is a Gondozási központ végzi. Továbbá a Nyugdíjas Klub által szervezett rendezvényekre is bárki ellátogathat.

Mozgáskorlátozottak Körzeti Egyesülete is működik a településen, mely rendszeresen szervez közösségi programokat.

Fogyatékkal élő személyek számára nappali ellátást biztosító intézmény nincs településünkön.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Pécsváradon a településen élők közül egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban a 2015-től érvényes módszertan szerinti kimutatás alapján 2015-ben éves szinten 3,3, 2016-ban 7,79 fő részesült. A megváltozott munkaképességűek ellátásaiban részesülők száma 162 fő (2019), a lakosság 4,1%-a.

A fogyatékkal élők pontos számáról itt sincs adata az Önkormányzatnak.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Az egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége részben helyben, részben a közeli megyeszékhelyen elérhető. A háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ellátás mellett néhány szakellátás lehetősége is biztosított az egészség központban. Így reumatológiai szakrendelés és gyógytorna is működik. Az uszodában alkalmanként vízi gyógytorna csoport is szerveződik szakképzett gyógytornász vezetésével.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

A középületek egy részénél egyáltalán nem, vagy csak részben megoldott az akadálymentesítés. Szinte teljesen akadálymentesített a nemrégén átadott Kodolányi János Általános Iskola új épületrésze, valamint a szintén teljesen új Vár utcai óvoda épülete. Az iskola régi épülete, melyet az alsósok továbbra is használnak, azonban nem akadálymentes. Az Óvoda másik feladatellátási helyén a mozgásszervi fogyatékosok számára az akadálymentesítés az épületbe bejutás szintjéig megoldott, az épületen belüli közlekedésük azonban nem, illetve mellékhelyiség sem áll rendelkezésükre.

A BV EGYMI alap és középfokú oktatási intézménye teljes mértékben akadálymentes, a II. Béla Középiskola viszont nem az.

Az egészségügynek helyet adó épületben a mozgásszervi fogyatékosok számára megoldott az akadálymentesítés, leszámítva itt is a mellékhelyiségeket, de a más – látás, hallás – fogyatékossgal rendelkező személyek részére nincs kiépítve az akadálymentes környezet. Ugyanez mondható el a Gondozási Központ Idősek Otthona épületéről is.

A Művelődési Központ és Könyvtárban, a Sportcsarnokban, valamint a Városházán az akadálymentesítés egyáltalán nem megoldott. A Polgármesteri Hivatal és Járási Hivatal épületében egy oldalsó bejáraton tudnak a mozgásszervi fogyatékosok bejutni, de csak a földszinti irodákba, az emeletre feljutás nem megoldott.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ és Szolgálat épülete részben akadálymentes.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

A fogyatékos személy számára jogszabályban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

Mint ahogyan az előző pontban kifejtésre került a középületek akadálymentesítése csak részben megoldott, egyáltalán nem megoldott a Polgármesteri Hivatal épülete esetében. Főként a mozgásszervi fogyatékosok számára történt meg az akadálymentesítés az épület földszintjére a Járási Hivatalba való bejutásig. A Polgármesteri Hivatal irodái az emeleten vannak, ahova nincs lehetősége feljutni a mozgásszervi fogyatékosoknak.

A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit.

Településünkön tovább kell lépni a kommunikációs akadálymentesítés megvalósítása terén, valamennyi fogyatékossgal rendelkező személy számára biztosítva a tájékozódás lehetőségét:

A gyengénlátók, színtévesztők számára érzékelhető nagyságban, formában, színben kell elkészíteni a tájékoztatást szolgáló látványelemeket.

A vakok számára hanggal, tapintható, letapogatható, megfogható elemekkel kell kiépíteni az információs elemeket.

A hallássérültek számára a hangos információkat szöveggel, képekkel, fénnel kell kiegészíteni.

A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni.

A kulturális programokhoz történő fizikai hozzáférés részben megoldott, hiszen e programok nagy része a Művelődési Házban realizálódik, melynek földszinti része akadálymentesen megközelíthető, mozgáskorlátozottak részére mosdó azonban nincs. Ugyanakkor az emeletre nem lehet akadálymentesen feljutni.

A Városi Sportszarnokban sem történt meg teljes akadálymentesítés, így a mozgássérültek sportprogramokhoz történő hozzáférése korlátozott. A küzdőtérre külön ajtón van lehetőség bejutni, de a lelátóra nincs.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A Hivatal épületét és az önkormányzati intézmények épületeit már korábban tárgyaltuk akadálymentesítettség szempontjából. Az akadálymentesítés azért is fontos ezekben az épületekben, mivel a településen az állami szektor a legnagyobb foglalkoztató.

A versenyszféra munkáltatóiról nem áll az Önkormányzat rendelkezésére információ. Azonban elmondható, hogy ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása ugyan nehéz feladat a hatóságok előtt, azonban azon vállalkozások, amelyek EU forrásra pályáznak, a nyertes projekt keretében az akadálymentesítést kötelező tevékenységként el kell hogy végezzék. Ez a tény azt vetíti előre, hogy az előttünk álló időszakban a vállalkozások fokozatosan, de eleget fognak tudni tenni e kötelezettségüknek.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni.

Akadálymentes parkolóhely településünkön a nagyobb kereskedelmi egységeknél van kijelölve.

A közterületek, járdák, parkok akadálymentesítése nem biztosított a településen.

Különös figyelmet szükséges fordítani arra, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános alapelvként jelenjen meg – és ezáltal minden vonatkozásban érvényesüljön – az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszer.

- f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

A BV EGYMI intézményében a 18 év alatti fogyatékkal élők nappali ellátását végzik, továbbá kollégium is működik.

A mozgáskorlátozottak közül többen rendelkeznek már a településen motoros speciális járművel, mely a tavaszi, nyári és őszi időszakban alkalmas a közlekedésre. Szükség esetén a család és a szomszédok szoktak segíteni.

A felnőtt korosztály számára nappali ellátás csak a 20 km-re levő Pécsen található. Adatok híján is érzékelhető, hogy a fogyatékkal élők, értelmileg akadályozottak számára működtetett ellátások mind az érintetteknek, mind családjuknak nagy segítséget jelentene.

- g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Mozgáskorlátozottak számára egyre több intézmény, ill. szolgáltatást nyújtó épület környezetében biztosítanak külön parkolóhelyet.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A fogyatékossgal élők és nyugdíjasok civil szervezetei szerveznek számukra megfelelő programokat helyben.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékossgal élőket helyi szinten lényegében hasonló problémakör érinti, mint a lakosságot. Foglalkoztatásuk, a képességeiknek és adottságaiknak megfelelő munkalehetőség jelentős előrelépés lehetne esetükben. Néhány munkáltatónál találkozhatunk ilyen jellegű kezdeményezéssel.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Fogyatékkal élők számára, betegségeikre vonatkozó adatok hiánya	Adatgyűjtés a fogyatékkal élőkről
Önálló életvitelt segítő programok hiánya a felnőtt fogyatékkal élőknek	Programok szervezése, Pécsre jutás segítése
Középületek, közutak, közterületek leromlott állaga, akadálymentesítésének hiánya	Középületek, közutak akadálymentesítése, állapotjavítása

Védett foglalkoztatás, munkahelyek hiánya	Ilyen jellegű kezdeményezések ösztönzése és felkarolása
---	---

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
munkanélküliség	munkahelyteremtés ösztönzése, ipari park létrehozása
fogyatékkal élők foglalkoztatásának megoldatlansága	nappali ellátásuk megszervezése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Civil szervezet neve	A szervezet tevékenységéhez kapcsolódó közfeladat
Pécsváradi Várbaráti Kör	Közösségi, kulturális programok szervezése
Mozgáskorlátozottak Egyesülete	Mozgáskorlátozottak érdekeinek képviselete, programok szervezése
Pécsváradi Polgárőr Egyesület	Közbiztonság
Pécsváradi Spartacus Sportegyesület	Egészséges életmód, sport
Család és Közösség Alapítvány	Hátrányos helyzetűek segítése, önkéntes munka
Felvidékiek Klubja	Közösségi programok szervezése
Nyugdíjasok Körzeti Egyesülete	Közösségi programok szervezése
Pécsvaradért Alapítvány	A város szellemi és természeti értékeinek megőrzésére és népszerűsítésére törekszik
Dombay Tó Tájvédelmi Egyesület	A tó és környezetének védelmét
Fiatalok a részvételért Egyesület	
Pécsváradi Németek Baráti Köre	A német nyelv és a sváb hagyományok ápolása

A Pécsváradi Református Egyházközség is aktívan részt vesz a közösségi és karitatív tevékenységekben. Ezek a szervezetek mind jelentős szerepet játszanak Pécsvarad közösségi életében, és számos programot kínálnak a helyi lakosok számára

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Pécsvaradon Német Nemzetiségi Önkormányzat, és Roma Nemzetiségi Önkormányzat is működik. Az önkormányzat mindkettővel kötött együttműködési megállapodást. A Német

Önkormányzat az Óvoda fenntartója, valamint minden évben többször szervez programokat, melyekhez az Önkormányzat is segítséget nyújt. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat, mint ahogy azt már korábban is említettük mérsékeltbb szerepet vállal a közösségi életben.

A településen működő Kodolányi János Német Nemzetiségi Általános Iskola fenntartója a Klebelsberg Központ Pécsi Tankerülete.

Az önkormányzat a településen működő civil szervezetek kezdeményezéseit, lehetőségeihez mérten anyagilag is támogatja. Ezen kívül az önkormányzat különböző kedvezményekben részesíti az egyes szervezeteket. Például a civil szervezetek térítésmentesen vehetik igénybe a Művelődési Központ közösségi helyiségeit és szakmai segítségét, a gyermekek sportolási lehetősége ingyen biztosított a Sportsarnokban.

A Művelődési Központ több civil szervezet bejegyzett székhelye.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Pécsvárad Város Önkormányzata tagja a Pécsvárad Szociális Társulásnak. Elsősorban az idősellátás biztosítása a társult településeken a Társulás célja.

A Zengőalja Térségi Fejlesztési Társulás a korábbi kistérségi társulás örökségén jött létre. A 24 tagönkormányzat között egyetlen várost, és többségében apróbb falvakat találunk, megközelítőleg 13 ezer lakossal. Az országban egyedülálló módon a társulás települései közösen kötöttek testvérvárosi szerződést a bajor Unterschleissheim városával, amely a térség felzárkóztatásában is szerepet játszhat a közeljövőben.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Német Nemzetiségi Önkormányzat rendszeresen szervez hagyományörző programokat, melyek célja a kultúra és hagyomány megőrzése és megismertetése a település többi lakójával, támogatják a nemzetiségi oktatást az iskolában, táborokat szerveznek a gyermekeknek, együttműködnek a többi civil szervezettel (Nyugdíjas Klub, Mozgáskorlátozottak Egyesülete, stb.). A Német Önkormányzatnak aktív szerepe van a Testvértelépülésekkel való kapcsolattartásban.

- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

Civil szervezet neve	A szervezet célcsoportokkal kapcsolatos tevékenysége
Pécsvárad Várbaráti Kör	Közösségi, kulturális programok szervezése, idősök számára közösségi programok, nyugdíjasok foglalkoztatásának segítése a városban
Mozgáskorlátozottak Egyesülete	Mozgáskorlátozottak érdekének képviselete, programok szervezése, támogatásokhoz való hozzájutás elősegítése
Pécsvárad Polgárőr Egyesület	Közrendet, közbiztonságot támogató szervezet, bűnmegelőzés

Pécsvárad Spartacus Sportegyesület	Sportolási lehetőség biztosítása
Család és Közösség Alapítvány	Adománygyűjtés, adományozás szociálisan rászorultak részére, jótékonyági alkalmak szervezése
Felvidékiek Klubja	Közösségi programok szervezése
Nyugdíjasok Körzeti Egyesülete	Közösségi programok szervezése nyugdíjasoknak, időseknek

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A for-profit szereplők főként a foglalkoztatás terén tudnak bekapcsolódni az esélyegyenlőségi feladatokba.

A helyi vállalkozók rendszeresen és nagylelkűen támogatják a helyi rendezvényeket, a sportkört, valamint jótékonyági alkalmakat.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

A HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzeti önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

Az esélyegyenlőségi program előkészítésének folyamatában nagy hangsúly helyeződött a minél szélesebb körű adatgyűjtés megszervezésére.

A dokumentum készítéséhez szükséges adatok, információk gyűjtését a Polgármesteri Hivatal munkatársai és a HEP készítője szervezte a polgármester megbízásából. E tevékenységbe bekapcsolódtak a Pécsvárad Közös Önkormányzati Hivatal osztályai, az egészségügyi alapszolgáltatásban résztvevők, a szociális szolgáltatásokat nyújtó intézmény, a közművelődést szervező intézmény, köznevelési intézmények.

Az előkészítésben együttműködő partnerek bevonásának módszere első körben a személyes kapcsolatfelvétel volt, majd az online, illetve telefonos kapcsolattartásra épült, az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd az elkészült dokumentum-tervezet véleményezésére koncentrált.

A Program elkészítésébe bevontak:

Pécsvárad Közös Önkormányzati Hivatal	Dr. Réger Janka jegyző, Pasinné Schneider Katalin szociális ügyintéző, Bori Gábor műszaki főtanácsos, Fullér Péter pénzügyi osztály, Halmainé Speigl Anikó népeségnyilvántartó, Arató Virág adóügy
Pécsvárad Járási Hivatal	Régerné Szabó Katalin Hatósági és Gyámügyi Osztály vezetője
Pécsvárad Gondozási Központ	Hujbertné Pej Márta intézményv
Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, Szolgálat és Gyermekétkeztetési Intézmény	Mezey Mihály intézményvezető
Kodolányi János Német Nemzetiségi Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	Tóth Györgyi igazgató
Művelődési Központ	Dránovics Klára közművelődési szakember
Pécsvárad Szivárvány Német Nemzetiségi Óvoda és Bölcsőde	Benács Zsuzsanna intézményvezető
Roma Nemzetiségi Önkormányzat	Háry Ferenc elnök
Német Nemzetiségi Önkormányzat	Gászné Bősz Bernadett elnök
Pécsvárad Szitakötő Bölcsőde	Horváth Zsuzsanna intézményvezető

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az a) pont szerinti szervezetek részére az esélyegyenlőségi program tervezete megküldésre került, írásban megtehetik észrevételeiket.

Pécsvárad Város Önkormányzatának Esélyegyenlőségi Programja a Pécsvárad Közös Önkormányzati Hivatalban ügyfélfogadási időben bármikor a lakosok rendelkezésére áll, valamint az önkormányzat honlapján közzétételre kerül, így a város teljes lakosságának lehetősége nyílik a tervezett esélyegyenlőségi folyamatok és tevékenységek megismerésére, továbbá a megvalósítás folyamatos ellenőrzésére.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF a települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összeglése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény- ségben élők	Munkanélküliség Alacsony iskolai végzettség Elégtelen lakhatási körülmények Külterületen élők életkörülményei	Közfoglalkoztatás/tréning Felnőttoktatás népszerűsítése Szociális bér lakások építése, egyéb bér lakások építésének ösztönzése, segítése Peremterületek közműellátottságának javítása Tanyagondnoki szolgálat hatékonyságának javítása
Gyermekek	Család- és Gyermejjóléti Központ és Szolgálat felszereltségének hiányosságai Családi életre felkészítő foglalkozások hiánya fiatal felnőtteknek	Gyermejjóléti szolgálat fejlesztése Családi életre felkészítés, programok kisgyermekes családoknak
Idősek	Egészségi állapotuk hiányosságai Férfi korosztály alacsonyabb várható élettartama Kevés férőhely a Gondozási Központ idősek otthonában	Rendszerezesebb szűrővizsgálatok szervezése helyben Egészségmegőrző programok Idősek Otthona férőhelybővítése, Idősek lakóparkja bővítése
Nők	Részmunkaidős foglalkoztatás hiánya	Részmunkaidős munkahelyek létrehozásának ösztönzése
Fogyatékkal élők	Fogyatékkal élők számára, betegségeikre vonatkozó adatok hiánya Önálló életvitelt segítő programok hiánya a felnőtt fogyatékkal élőknek Középületek, közutak, közterületek akadálymentesítésének hiánya	Adatgyűjtés a fogyatékkal élőkről Programok szervezése Középületek, közutak akadálymentesítése
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Munkanélküliség, fogyatékkal élők munkalehetőségének, nappali ellátásának megoldatlansága Középületek, közterületek, közutak állaga javításra szorul	Munkahelyteremtés, speciális foglalkoztatás ösztönzése Középületek fejlesztése, közterületek, közutak állagának javítása, város összképének modernizálása

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák fel tudnak zárkózni a közösséghez, valamint életminőségük és önálló életük fokozatosan javul.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életminősége folyamatosan javuljon, bővüljön a külterületen élők hozzáférési lehetősége a közszolgáltatásokhoz javuljon.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek testi és lelki fejlődését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek szociális és egészségügyi szolgáltatásainak biztosítására, illetve a nemzedékek közötti szolidaritásra.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetében a szülői és munkahelyi feladatok összeegyeztetésének segítségét, az egyenlő esélyek érvényesülését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők integrációjára, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására és az akadálymentesítésre.

Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Munkahelyteremtés és a járási székhely Pécsváradon	A helyben foglalkoztatási lehetőségek csekély, jelentős az eljáró dolgozók aránya	A helyben lakók és a környező településen élők foglalkoztatása	Pécsvárad Városfejlesztési Terve	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2007-2032)	Helyi vállalkozások fejlesztésének, létrejöttének ösztönzése, munkaadók ide településének elősegítése, gazdaság fejlődését ösztönző intézkedések	polgármester	2030. 05. 26. (vasárnap)	Létrejött munkahelyek száma	Pályázatok, vállalkozói bevonása	Sikeres vállalkozások működése	Zengőfalja Térségi Fejlesztési Társulás 24 települése a Szent István-i időktől közvetlen függő kapcsolatban volt, a gazdaságfejlesztés és a települések közös érdeke.
2	Város összképének javítása	Központok fejlesztése, hatékonyabb működtetése, közterületek, közutak állagának javítása, város összképének modernizálása	A településre költöző családok számának növelése, lakosság elöregedésének megállítása, város élhetőbb város kialakítása	Pécsvárad Városfejlesztési Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	A város középületeinek állagjavítása, működésük hatékonyabbá, gazdaságosabbá tétele, közutak és közterületek fejlesztése	Polgármester	2030. 05. 26. (vasárnap)	Megújult területek nagysága, épületek száma, el- és odavándorlás mutatójának emelkedése	Pályázati források	Folyamatos állagmegóvás, karbantartás, a településre költözők és fiatalok helyben tartása	Nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Felnőttoktatási lehetőségeinek népszerűsítése	Az aluliskolázottság és az elavult tudás munkaerő piacról történő bejutás egyik legfőbb akadálya	Az érintettek minél nagyobb arányában részt vesznek a képzésben	Pécsvárad Önkormányzatának rendelete a helyi közművelődésről (15/2020(XII.8); Magyar	Magyar Nemzeti Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Új Roma Stratégia (2019-2030)	Általános iskolai befejezésének, szakma, ipacképes szakma megszerzésének támogatása	Polgármester	2027. 05. 26. (szerda)	Képzések, képzésen résztvevők száma	Pályázatok, saját tárgyi eszközök, helyi intézménnyel szorosabb együttműködés	Szervezett, folyamatos kommunikáció az oktatási-képzési intézményekkel, Munkaügyi Központtal	nem releváns
2	Lakókörnyezet fejlesztése	A településen az infrastruktúra	Vezetékes vízellátás	Pécsvárad Önk. rendelete	Magyar Nemzeti Fejlesztési	Szegregáció által veszélyeztetett	Polgármester	2030. 05. 26. (vasárnap)	Összközműves lakóépületek	Pályázatok, Magyar Falu	Városüzemeltetés, lakossági	nem releváns

		további fejlesztése, vezetékes és vízellátás csatorna hálózat teljes kiépítése, a külterületen élők hozzáférési lehetőségeinek javítása	javítása, csatornahálózat kiépítése, és lakóépületek állagának javítása, a tanyagondnoki szolgálat hatékonyságának javítása	települési támogatásokról	Stratégia 2030	lakókörnyezet minőségének tartós javítása, az érintett lakosság hatékony integrálása a helyi társadalomba			száma	Program	együttműködés indukálása	
3	Közfoglalkoztatási programok folytatása	Munkanélküliség	Munkanélküliség i ráta további csökkentése. Álláskereső klub szervezése. Tartó s foglalkoztatás elősegítése Önkormányzatnál és intézményeinél	Pécsvárad Gazdasági Terve, Városfejlesztési Stratégia	Nemzeti Foglalkoztatási Stratégia, Új Roma Stratégia	Közfoglalkoztatási s további folytatása, lehetőségeinek teljes mértékű kihasználása. Helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása. Álláskereső klub ill. tréningek tartása	Polgármester	2030. 05. 26. (vasárnap)	Munkanélküli ráta csökkenése. Tréningeken résztvevők száma. Közfoglalkoztatásban való részvétel lehetőségeinek biztosítása. Foglalkoztatottak számának emelkedése.	Önkormányzat: pályázat (humán, pénzügyi), Foglalkoztatási Osztály, helyi vállalkozások	Olyan közfoglalkoztatási tevékenység, mely munkaerő piaci és egyéb piaci szempontok alapján is rentábilis, fenntartható	nem releváns

II. A gyermekek esélyegyenlősége

1	A családsegítő és gyermekjóléti intézmény fejlesztése	Az intézmény felszerelése, berendezése, eszközei jórészt elavultak	Hatékonyabb munkavégzés, jobb munkafeltételek, igénybe vevők jobb kiszolgálása	Pécsvárad Városfejlesztési Stratégia	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	A CSGYK eszközparkjának, berendezésének, eszközeinek, környezetének fejlesztése	Polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Eszközpark minősége	Pályázati és önkormányzati források	Pályázati lehetőségek folyamatos kiaknázása	nem releváns
2	A köznevelésben való részvétel támogatása	Korai iskolaelhagyás, az érintett fiatalok követhetatlensége	A képességeiknek megfelelő iskolai végzettség megszerzése		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Folyamatos együttműködés a köznevelési és gyermekjóléti intézmények között Városi ösztönző rendszer megvalósítása	Polgármester, intézményvezetők	2029. 12. 31. (hétfő)	16-18 éves korú iskolaelhagyók száma, továbbtanulók aránya	Önkormányzati, nemzeti és önkormányzati források	Piaci szereplők bevonása	Nem releváns

III. A nők esélyegyenlősége

1	Felkészítés családi életre	A családi életre felkészítő programok, foglalkozások nem elégségesek	A családi életre való felkészülés a nők körében, a gyermekvállalási kedv növelése. Kisgyermekes családokra	Pécsvárad Városfejlesztési Stratégia	A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021–2030)	A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a védőnők és különböző szakemberek	Polgármester	2028. 05. 26. (péntek)	Foglalkozások száma, résztvevők száma	Pályázatok, helyi intézmények és szakemberek	Pályázatok, önkormányzati források, közösségi munka	nem releváns
---	----------------------------	--	--	--------------------------------------	---	---	--------------	------------------------	---------------------------------------	--	---	--------------

			szabott programok bővítése.			segítségével olyan foglalkozás sorozat megszervezése, mely a családi életre, azon belül kiemelten a nők szerepére összpontosít.						
2	Nők rész munkaidős foglalkoztatása	Főként kisgyermekes édesanyák élethelyzetüknek megfelelő foglalkoztatásának hiánya	A dolgozni kívánó kisgyermeket nevelő anyák foglalkoztatásának elősegítése	Pécsvárad Városfejlesztési Stratégia	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 A nők szerepének erősítése családban és a társadalomban (2021–2030)	Azon munkaadók ösztönzése, akik lehetőséget látnak a rész munkaidős foglalkoztatásra	Polgármester	2030. 05. 26. (vasárnap)	Létrejött álláshelyek, elhelyezkedett anyák száma	Pályázati források	Gazdaságos működtetés biztosítása	nem releváns

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1	Egészségmegőrző programok	Az időskorú lakosság körében a nők aránya jóval magasabb, mint a férfiaké. A férfiak átlagos élettartama rövidebb, nem szívesen mennek orvoshoz.	Az idősebb korosztály egészségi helyzetének javítása, a betegségek korai felismerés ösztönzése, prevenciós programokon való részvétel javítása.		Magyar Nemzeti Felzárkóztatási Stratégia Idősügyi Nemzeti Stratégia	Egészségmegőrzési témájú foglalkozások meghívott előadókkal, szakemberekkel. Szabadidős sport programok szervezése kifejezetten az idősek igényeihez igazítva, az Idősek Klubjával együttműködve	Polgármester	2028. 05. 26. (péntek)	Foglalkozások száma, résztvevők száma	Önkormányzat: pályázat útján pénzügyi támogatás Idősek Klubja, Művelődési Ház, Orvosok, szakemberek, Sportcsarnok: helyszín	Résztvevők által szervezett közösségi programok, ismeretek továbbadása útján	nem releváns
2	Idősek Otthona bővítése	Az idősek otthonában jelenleg csupán 30 férőhely van, a várólista rendkívül hosszú, folyamatos igény a férőhelyszám bővítés.	Férőhelyszám bővítés, alternatív lehetőségek számának bővítése.	Pécsvárad Város Városfejlesztési Stratégia	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	A Gondozási Központ férőhelyeinek további bővítése, Idősek lakóparkja bővítése	Polgármester	2030. 05. 26. (vasárnap)	Férőhelyek száma	Pályázati forrás	Férőhelyek számának bővülésével nő az állami normatíva, a korszerűbb épület alacsonyabb költséggel működik	nem releváns

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

1	A fogyatékkal élőkrol meglévő adatok gyűjtése	Fogyatékkal élőkrol betegségeikre vonatkozóan	A felnőtt fogyatékkal élőkre vonatkozóan	Pécsvárad Város Egészségterve; Országos Fogyatékoságüg	Magyar Nemzeti Felzárkóztatási Stratégia Országos	Adatok gyűjtése a háziorvosoktól, a Gondozási Központ házi	Polgármester	2029. 05. 26. (szombat)	Adatok rendelkezésre állása a fogyatékkal élők	Önkormányzat, egészségügyi dolgozók, Gondozási	Adatbázis folyamatos frissítése	nem releváns
---	---	---	--	--	---	--	--------------	-------------------------	--	--	---------------------------------	--------------

		nem állnak rendelkezésre adatok. A konkrét problémák beazonosítása és a fejlesztés megfogalmazása ezért nehéz	adatok nyérése a problémák pontosabb azonosítása érdekében	yi Program (2015-2025)	Fogyatékosági Program (2015-2025)	betegápolóitól, szorosabb együttműködés a mozgáskorlátozottak helyi szervezetével			helyzetéről, számáról	Központ, civil szervezetek		
2	Fogyatékkal élők számára programok szervezése	Közösségi, kulturális élet ösztönzése, foglalkoztatási potenciálok feltérképezése	A településen a fogyatékkal élők közösségi szerepének növelése, közösség kialakítása, foglalkoztatásuk elősegítése	Pécsvárad Önkormányzatának rendelete a helyi közművelődésről 15/2020 (XII.8)	Magyar Nemzeti Felzárkóztatási Stratégia Országos Fogyatékosági Program (2015-2025)	Rendszeres foglalkozások szervezése, melyek a megfélemlő szakemberek bevonásával segítséget nyújtanak a fogyatékkal élők számára	Polgármester	2030. 05. 26. (vasárnap)	Önálló életvitelt segítő foglalkozások száma, foglalkozásokon résztvevők száma	Önkormányzat, pályázati forrás, orvosok, Mozgáskorlátozottak egyesülete, Család és Közösség Alapítvány, önkéntesek	A programok folyamatossá tétele, önszerveződő alapon	nem releváns
3	Középületek, közterületek, járdák akadálymentesítése	A településen a középületek és közterületek, járdák akadálymentesítése részben megoldott. A járdák sok helyütt rossz állapotúak, akadálymentesített parkoló az intézmények többségénél nincs	Középületek teljes akadálymentesítésének megoldása, figyelembe véve a műemléki szabályozásokat. Járdák akadálymentesítése. Közterületek akadálymentesítése	Pécsvárad Városfejlesztési Terve	Országos Fogyatékosági Program (2015-2025)	Polgármesteri Hivatal épülete, Múzeumok, Művelődési Ház, Sportcsarnok, Uszoda, Könyvtár, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat épülete teljes akadálymentesítése. Buszmegállók akadálymentesítése, Mozgáskorlátozott parkoló kialakítása ahol még nincs a közintézmények előtt. Járdák, Közterek akadálymentesítése	polgármester	2029. 05. 26. (szombat)	Akadálymentes intézmények száma Akadálymentes közterület nagysága	Önkormányzat, pályázati forrás Rehabilitációs szakmérnök Mozgáskorlátozottak Körzeti Egyesülete	Karbantartások elvégzése, új intézmények akadálymentes megépítése, info-kommunikációs akadálymentesítés és bővítése	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

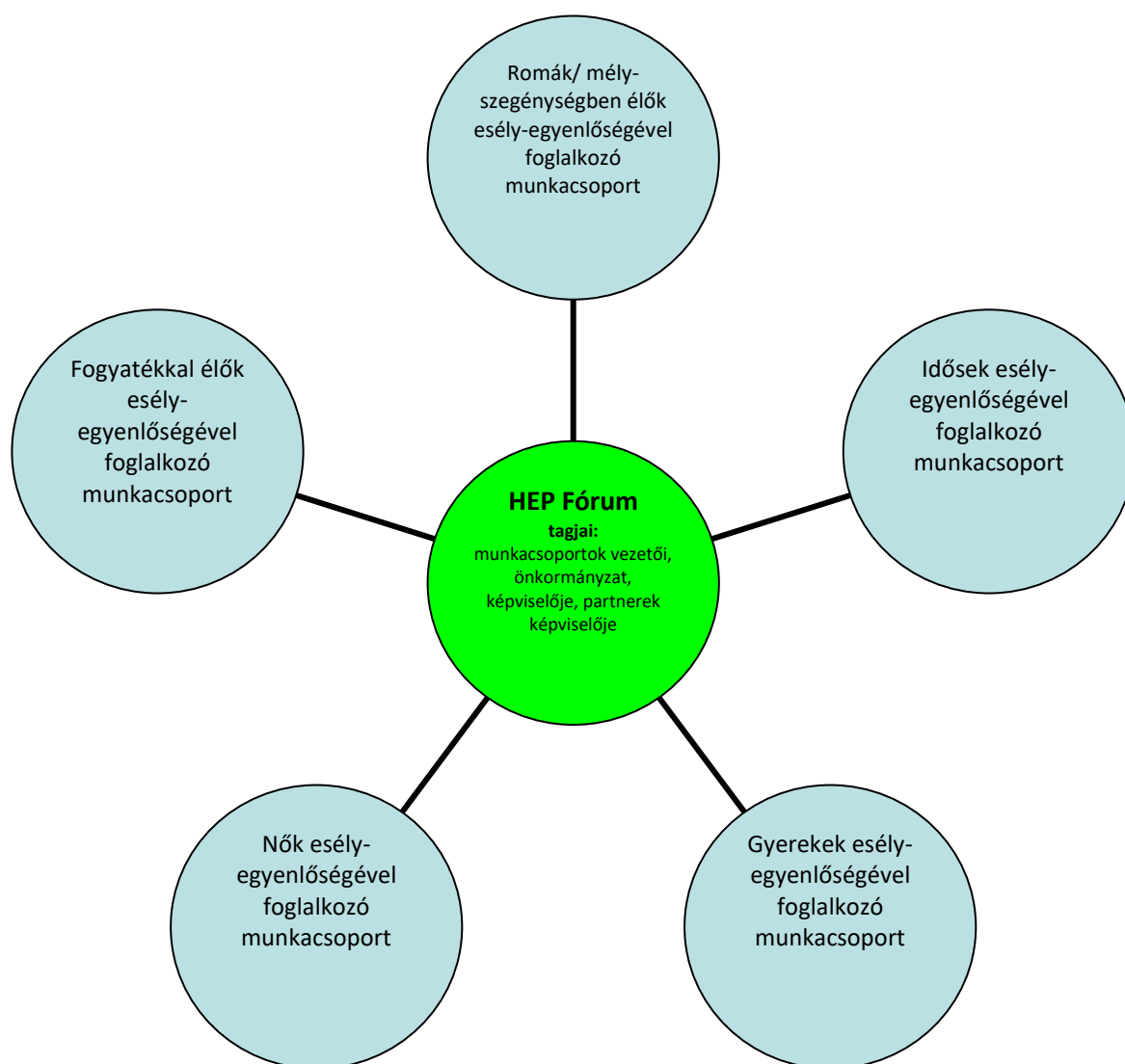
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.

- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Pécsvárad Város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Pécsvárad Város Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 41/2025. (V. 26.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum: 2025.05.26.

Aláírás

PÉCSVÁRAD VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
PÉCSVÁRADI KÖZÖS ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

KIVONAT

*Pécsvárad Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2025. május 26-án tartott képviselő-testületi ülésének jegyzőkönyvéből*

41/2025. (V. 26.) számú határozat:

Pécsvárad Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Pécsvárad Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programját a 2025-2030. évre a jegyzőkönyvhöz csatolt tartalommal elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

Gál Krisztián s.k.
polgármester

Dr. Réger Janka s.k.
jegyző

Pécsvárad, 2025. május 27.

A kiadmány hitelül:

Dr. Réger Janka
jegyző

